

Møte onsdag den 17. juni 2009 kl. 9

President: Thorbjørn Jagland

Dagsorden (nr. 103):

1. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om kommuneproposisjonen 2010 (Innst. S. nr. 345 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 68 (2008–2009))
2. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Kommunalbanken AS – kjøp av KLPs eierandel (Innst. S. nr. 335 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 79 (2008–2009))
3. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Bent Høie, Erna Solberg og Kari Lise Holmberg om tiltak for redusert tilstrømming og økt utsendelse av grunnløse asylsøkere (Innst. S. nr. 358 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:84 (2008–2009))
4. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om klima for forskning (Innst. S. nr. 354 (2008–2009), jf. St.meld. nr. 30 (2008–2009))
5. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Odd Einar Dørum, Leif Helge Kongshaug og Trine Skei Grande om grunnleggende prinsipper for å sikre en offensiv forskningspolitikk (Innst. S. nr. 305 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:76 (2008–2009))
6. Innstilling fra utenrikskomiteen om eksport av forsvarsmateriell fra Norge i 2008, eksportkontroll og internasjonalt ikke-spredningssamarbeid (Innst. S. nr. 337 (2008–2009), jf. St.meld. nr. 42 (2008–2009))
7. Referat

Presidenten: Representanten Per Ove *Width*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten foreslå at formiddagsmøtet – om nødvendig – fortsetter utover den reglementsmessige tid, kl. 16, til dagens kart er ferdigbehandlet. – Ingen innvendinger er kommet mot presidentens forslag, og det anses vedtatt.

Sak nr. 1 [09:02:02]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om kommuneproposisjonen 2010 (Innst. S. nr. 345 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 68 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 5 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 15 minutter, Fremskrittspartiet 15 mi-

nutter, Høyre 10 minutter, Senterpartiet 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter og Venstre 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne fra hver partigruppe og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på takerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Anna Ceselie Brustad Moe (Sp) [09:03:09] (ordfører for saken): En samlet kommunal- og forvaltningskomité legger i dag fram sin innstilling om kommuneproposisjonen for 2010 for Stortinget. Jeg vil takke for en god prosess i komiteen og viser samtidig til at vi har gjennomført høring i saken, den 25. mai.

Kommunal sektor forvalter mye av fellesskapets ressurser og er en viktig arbeidsgiver, myndighetsutøver, samfunnsutvikler og tjenestetilbyder. Kommunesektorens inntekter utgjør i dag om lag 17 pst. av bruttonasjonalproduktet for Fastlands-Norge, og sektoren står for i underkant av 15 pst. av utførte timeverk i landet. Ifølge proposisjonen har disse andelene vært stabile de siste sju årene etter at sykehusene ble overført til staten. Det er i dag en samlet komité som understreker at gode og forutsigbare rammevilkår for kommunesektoren er viktig for landets utvikling, for utviklingen i lokalsamfunnene og for den enkelte innbyggers livskvalitet. Et godt tilbud innenfor basistjenester som barnehage, barnevern, skole, lokalt helsevesen og omsorg for eldre og andre pleietrengende er, etter komiteens mening, helt nødvendig i et moderne velferdssamfunn.

Det er bred oppslutning om kommunesektorens viktige rolle som grunnmur i det norske velferdssamfunnet, og hele komiteen understreker betydningen av kommuner og fylkeskommuner som arena for et sterkt lokaldemokrati. Dette forutsetter en god økonomi i den enkelte kommune, slik at kommunestyremedlemmene kan utvikle et tjenestetilbud som er tilpasset de lokale utfordringene.

Komiteen er også enig om at et likeverdig tjenestetilbud i hele landet er viktig for å opprettholde bosettingsmønsteret og bidra til mindre sentralisering.

Kommuneproposisjonen for 2010 beskriver Regjeringens politikk for kommunesektoren, det økonomiske opplegget for neste år, endringer i inneværende år og endringer i inntektssystemet for kommunene og fylkeskommunene. Forvaltningsreformen og endring i oppgavefordeling er beskrevet samt en rekke enkelttemaer. Proposisjonen har også en beskrivelse av utviklingstrekk i kommunesektoren både når det gjelder organisering, og når det gjelder økonomi, og er derfor interessant lesing for spesielt interesserte. Jeg er derfor uenig i statsministerens uttalelser ved framleggelsen av kommuneproposisjonen 15. mai i år om at dette er det tørreste dokumentet Regjeringen har. Han sa imidlertid også at dette er et av de viktigste og mest tekniske dokumentene. Det er jeg veldig enig i!

Det er selvfølgelig uenighet mellom partiene om hvordan en best gir gode rammevilkår for kommunene og fylkeskommunene, og jeg skal senere i innlegget prøve å presentere noen av meningsforskjellene i innstillingen. Likevel vil nok de enkelte partiers innlegg gi utfyllende informasjon om dette. Mitt inntrykk av merknadene i innstillingen er at alle partier ønsker bedre tjenester i kommunene, men at inngangen til hvordan dette skal gjøres, og hvilken fordeling man ønsker i landet, er forskjellig. Forholdet til fylkeskommunen, øremerking kontra rammeoverføring, fri skattøre, skjønnsrammer, stykkprisfinansiering, kostnadsnøkler og de ulike tilskuddene skiller oss.

For oss i regjeringspartiene er det viktig å påpeke at Regjeringen vil fortsette sin satsing på kommunesektoren i 2010, og legger opp til en realvekst i de samlede inntektene på 5 milliarder kr– 6 milliarder kr, målt etter oppdatert anslag for regnskap for 2009 i revidert nasjonalbudsjett 2009. Dette kommer i tillegg til 32 milliarder kr i økte inntekter i perioden 2005–2009.

Sammenlignet med nivået i saldert budsjett for 2009 innebærer Regjeringens forslag en vekst i de frie inntektene på 6,5 milliarder kr for 2010.

Vi har som mål at tjenestetilbudet i kommunene og fellesskapsløsningene fortsatt skal styrkes. Vi mener at satsingen i denne perioden fram til nå har bidratt til en sysselsettingsvekst på 30 000–35 000 årsverk. Ifølge proposisjonen har 38 400 flere barn fått barnehageplass siden 2005, og vi når utbyggingsmålet for barnehageforliket til høsten. I de kommunale omsorgstjenestene er personalinnsatsen økt med 12 500 årsverk i årene 2006, 2007 og 2008. Dette er tall hentet fra Statistisk sentralbyrå. For grunnskolesektoren var den samlede veksten i avtalte årsverk på om lag 5 200 i den samme perioden. Derfor mener vi at styrkingen av kommuneøkonomien i denne perioden har gjort kommunene i stand til å utvide de tilbudene som har blitt prioritert fra regjering og storting. Det vises også gjennom at antall kommuner på ROBEK-listen har gått kraftig ned.

En samlet opposisjon parerer disse tallene med at Regjeringen har skapt en forventningskrise i Kommune-Norge som den på ingen måte har fulgt opp. Til det må jeg bare si at de to siste årene har vært krevende for mange kommuner, med høy vekst i sysselsettingen, kostnadsvekst, høyt investeringsnivå samt økt rente- og avdragsbelastning. I tillegg hadde flere kommuner betydelige tap i forbindelse med finansielle plasseringer, som samlet gav et svært svakt resultat for sektoren.

Vi er også veldig klar over den dokumentasjonen som er lagt fram, bl.a. av KS, om store forskjeller mellom kommunene når det gjelder økonomisk resultat i 2008, og om variasjonene fra år til år for sektoren som helhet. Det er derfor viktig å satse langsiktig og forutsigbart. Vi mener at endringene i inntektssystemet for kommunene som ble vedtatt i 2009, vil bidra til dette.

Jeg mener at aktivitetsveksten i kommunene viser at kommunene satser sammen med Regjeringen og arbeider hardt for å gi et økt tjenestenivå. Vi er stolte av vår fokusering på kommunene, selv om ikke alle utfordringer

er løst. KS' reaksjon i forbindelse med framleggelsen av kommuneproposisjonen og revidert nasjonalbudsjett var også positiv. Blant annet ble det sagt:

«En vekst på fire milliarder kroner til kommunesektoren neste år vil sammen med økningen i tiltakspakken og revidert nasjonalbudsjett bidra til å rette opp noe av ubalansen i kommuneøkonomien».

Endringene i inntektssystemet som nå gjøres, vil likestille kommunene og fylkeskommunene og gjøre inntektene mer forutsigbare ved innføring av lik toldato for innbyggertall og innføring av inntektsgarantitilskudd også for fylkeskommunene. Omleggingen reduserer også skatteandelen av de frie inntektene og gir en bedre utjevning av skatteinntektene mellom kommunene. Innfastingen av disse endringene vil fortsette også til neste år og i 2011.

Ellers er det en samlet komité som har merket seg KS' støtte til Oslo kommune om at det fortsatt er underkompensasjon for de statlige barnevernsoppgavene som Oslo har ansvaret for. Komiteen ber derfor om at dette spørsmålet blir drøftet videre før det nye hovedstadstilskuddet endelig blir fastsatt ved framleggningen av statsbudsjettet for 2010, som også innebærer at dagens to hovedstadstilskudd, til Oslo som kommune og til Oslo som fylkeskommune, blir ett hovedstadstilskudd.

Forvaltningsreformen innebærer en viktig styrking av det regionale nivå fra neste år av. 7,4 milliarder kr følger med de nye oppgavene som overføres til fylkeskommunene. Vi mener dette er et godt økonomisk opplegg for reformen. Særlig er det viktig at fylkeskommunene får en økning i de varige frie inntektene når de fra 2010 blir ansvarlige for riksvegene, utenom stamvegene. Flertallet har også understreket statens ansvar for å sette fylkeskommunene økonomisk i stand til å etablere og vedlikeholde en tilfredsstillende vegstandard.

Høyre og Fremskrittspartiet mener landet er best tjent med to forvaltningsnivåer, og mener dette vil bidra til effektivisering særlig når dette kombineres med stykkpris, som legger til rette for konkurranse og innovasjon.

Kristelig Folkeparti og Venstre mener i likhet med regjeringspartiene at landet er best tjent med tre folkevalgte nivåer, men merknadene om de oppgavefordelingene som blir gjort, overlater jeg til de respektive partiene å kommentere nærmere.

Likevel ønsker jeg å påpeke det arbeidet komiteen gjorde i forbindelse med bygningsloven i vinter, og de kravene en samlet komité satte til universell utforming av publikumsbygg. Regjeringen skal neste år lage en plan for når de ulike kategoriene av eksisterende publikumsbygg skal være universelt utformet. Jeg forventer at de ulike departementene disse byggene og installasjonene ligger under, følger opp med midler til å gjennomføre dette i årene som kommer. Denne periodens kommunalkomité skal være stolt av dette viktige vedtaket.

Avslutningsvis vil jeg si noe om utfordringene for kommunesektoren framover. Kommunene påvirkes av finanskrisen. Kommunaldepartementet holder derfor igjen betydelige skjønnsmidler til kommuner som får plutselige, uforutsette utgifter i løpet av budsjettåret. I alt fikk kommunesektoren 6,4 milliarder kr av vinterens tiltakspakke

til bl.a. vedlikehold og opprustning av bygninger og infrastruktur. Dette viste oss hvilken sterk motor kommunesektoren er for å motvirke lavkonjunktur, arbeidsledighet og tap av velferdstjenester som følge av finanskrisen – og som samtidig gav stor verdiskaping.

En samlet komité er opptatt av den store usikkerheten knyttet til virkningene av finanskrisen i kommunal sektor. Beregninger viser at sosialhjelpsutgiftene kan øke med flere hundre millioner kroner hvis arbeidsledigheten øker mye. Skatteinngangen kan reduseres ved økende arbeidsledighet. Det er grunn til å tro at utslagene av dette kan bli ulike fra kommune til kommune. Komiteen ber derfor Regjeringen følge utviklingen nøye og bidra med økte bevilgninger om nødvendig.

De endringene som ble gjort i kommuneloven, slik at kommuner som er særlig hardt rammet av finanskrisen, vil kunne fordele underskudd over en periode på inntil ti år for å unngå store kutt i tjenestetilbudet, er derfor hele komiteen tilfreds med.

I de nærmeste årene får kommunene en rekke nye utfordringer og oppgaver. Kommunesektoren vil få viktige oppgaver innenfor en ny klima- og miljøpolitikk. Kommunehelsetjenesten skal styrkes og legges om, med økt vekt på forebygging og folkehelse, for vi blir eldre – og stadig flere eldre. Overføringen av oppgaver i kjølvannet av forvaltningsreformen vil bli krevende, ikke minst for fylkeskommunene. Dette vil kreve et nært og godt samarbeid mellom de ulike forvaltningsnivåene. En fornuftig konsultasjonsordning er viktig, og evalueringen av denne må gjøres med tanke på den nye situasjonen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ib Thomsen (FrP) [09:14:44]: Ikke siden resultatberegnet – altså hvordan man måler økonomien i kommunene – ble tatt i bruk i 1991, har økonomien vært svakere for kommunene.

Representanten var inne på at KS mente det nå var en del positive trekk ved kommuneproposisjonen, men det var også noen negative da de så på hvor mye penger som ble bevilget til kommunene.

Vi får en del henvendelser fra kommunepolitikere. Vi leser om senterpartiordførere rundt omkring i landet som virkelig er misfornøyde. Vi ser også at lederen av kommunal- og forvaltningskomiteen har uttalt seg på nettsidene til Fylkesmannen i Oppland. Han sier at det er «et løft, men ikke nok.» Hva legger han i «nok»? Hva er nok for Senterpartiet og de rød-grønne partiene til kommunene?

Anna Ceselie Brustad Moe (Sp) [09:15:38]: Hva som etter hvert er nok for kommunesektoren, må vi måle etter hvor fornøyde innbyggerne er med det tjenestetilbudet de får. Vi har sett innlegg av f.eks. Bent Høie fra Høyre, som påpeker at veksten i forrige regjeringsperiode er lik den vi har i denne regjeringsperioden. Da må vi bare påpeke at det siste året – hvor en legger opp til en stor reell vekst i kommunenes inntekter, på 3,3 pst., og med hele 9,5 mill. kr ekstra til kommunene – ikke er tatt med.

Kari Lise Holmberg (H) [09:16:28]: Høyre mener det er viktig å styrke det lokale selvstyret og kommunenes mulighet til å legge til rette for vekst og gode bomiljøer. Den rød-grønne regjeringen legger på sin side store føringer og begrensninger. Jeg kan f.eks. nevne at byggeforbudet i 100-metersbeltet langs sjøen strammes inn, og jeg kan nevne at innenfor forsøk med oppgavefordeling har Regjeringen stoppet forsøksprosjekter som har vært svært vellykket. Regjeringen har svekket kommunene ved å gi fylkeskommunene større mulighet til å overprøve folkevalgte vedtak i kommunene, og dette fører til at fylkesmannen også har stor makt. Riksveier overføres til fylkene uten at nok penger følger med. Og listen er ikke uttømmende.

Kan representanten nevne tre eksempler på at den rød-grønne regjeringen har gitt kommunene større lokal handlefrihet?

Anna Ceselie Brustad Moe (Sp) [09:17:25]: Jeg vil nok først og fremst påpeke at de forslagene som store deler av opposisjonen har med hensyn til stykkprisfinansiering, ikke er noen gledelig nyhet for den som skal være kommunestyrerepresentant i framtiden. Jeg vil nok påstå at for kommunene og det lokale selvstyret er det veldig viktig at de selv får utforme tjenestetilbudet til egne innbyggere, og at de forskjellige kommunene i Norge får mulighet til å gjøre dette på en best mulig måte.

Når det f.eks. gjelder grensen for å bygge i strandsonen, som ble innført med den nye planloven, er det bare for Senterpartiets de å innrømme at vi ikke syntes dette ble bra nok. Vi hadde ønsket at flere kommuner hadde større råderett over strandsonen i sin kommune – det ser man jo på de tradisjonene som mange kystkommuner har for å bygge i strandsonen. Vi hadde håpet at vi kunne ha fått til en bedre løsning, og det legger vi ikke skjul på.

Björg Tørresdal (KrF) [09:18:41]: Først vil jeg få lov til å takke saksordføreren for kommuneproposisjonen for å ha gitt et veldig riktig bilde av situasjonen, slik Kristelig Folkeparti ser det.

Det er to forhold jeg vil ta opp: for det første det saksordføreren sa om situasjonen i norske kommuner. De to siste årene har vært krevende – det er riktig. Det gjenspeiles også i proposisjonen og i føringene videre. Det er Kristelig Folkeparti helt enig i. Det andre som vi er helt enig i, er at det blir krevende for fylkeskommunene nå når den store oppgaven de overtar med forvaltningsreformen, er de nye fylkesveiene, som kan synes å være underfinansiert. Da er vi altså enige om hvordan situasjonen er.

Men så har jeg et spørsmål til saksordføreren og Senterpartiet. Det dreier seg om forvaltningsreformen, som etter Kristelig Folkepartis mening ble et skritt i riktig retning, men et lite skritt. Kristelig Folkeparti ønsker at vi for kommende stortingsperiode skal finne flere oppgaver å overføre til fylkeskommunen. Hva er Senterpartiets og Regjeringens syn på det?

Anna Ceselie Brustad Moe (Sp) [09:19:43]: Det er vel først og fremst en oppgave for alle oss som sitter i salen her. Og vi må ta inn over oss at det er heller ikke enkelt for

oss som sitter her, å skulle overføre vår makt til kommunene og fylkeskommunene. Selvfølgelig er dette ikke en evigvarende oppgave. Situasjonen er ikke slik at oppgavefordelingen en gang for alle er bestemt. Oppgavefordelingen mellom kommuner, fylker og staten må vi hele tiden vurdere og se på. Men når det gjelder overføringer av spesielt riksveiene til fylkeskommunene, peker opposisjonen på at det i utgangspunktet er for dårlig finansiert. Nå skal vi huske at det kom 1 milliard kr ekstra i revidert nasjonalbudsjett som blir videreført i årene framover. I tillegg har vi en rentekompensasjonsordning på 2 milliarder kr, som vil bidra sterkt til å ta igjen etterslepet på de nye fylkesveiene våre. Dette er en mye bedre bruk av pengene, ved at fylkeskommunene kan låne penger og ferdigstille store prosjekter.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Tore Hagebakken (A) [09:21:08] (komiteens leder): Aller først: Også fra min side en takk til saksordføreren for godt arbeid. Jeg deler hennes beskrivelse av status og utfordringer i kommunesektoren.

Oppsummerer vi denne stortingsperioden, har vi grunnlag for å si at det har vært en sterk vekst i kommunesektorens inntekter og aktiviteter, sjøl om mange kommuner i dag allikevel opplever at det er en krevende situasjon. Og som vi alle vet: 2008 ble et krevende år for mange kommuner av ulike årsaker, bl.a. finanskrisen, av KS anslått til å kunne utgjøre et minus på 2–2,5 milliarder kr. Blant annet derfor har Regjeringen i flere omganger styrket sektorens frie inntekter, først i opprinnelig budsjett for 2009, så i krisepakken som kom i januar, og i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett og kommuneproposisjonen, som vi nå behandler – til sammen 6,5 milliarder kr vekst i frie inntekter.

Mange tall verserer om kommuneøkonomien, og saksordføreren har jo i sitt innlegg vært innom hovedtallene. Men det viktigste er at kommunene har penger til å ansette folk som kan gi innbyggerne trygge og gode velferdstjenester. Og kommunene ansetter flere folk. Siden regjeringsskiftet i 2005 fram til utgangen av 2008 har antallet årsverk økt med over 30 000, og kommunene ansetter faglært personell. Andelen med helse- og sosialfaglig utdanning i pleie- og omsorgssektoren øker, og over 10 000 flere hadde slik utdanning i 2008 sammenliknet med i 2005. Slik får vi òg bedre kvalitet på omsorgen vår.

Når en sammenlikner veksten i årsverk i denne perioden med forrige periode, er forskjellene store, påfallende store – ja, så store at jeg synes det fra høyresida burde være grunnlag for noe islett av ydmykhet med tanke på egen innsats i regjering, særlig når deler av det en viser til, ble presset igjennom etter budsjettavtaler i Stortinget. Jeg registrerer også at Høyre, med støtte av Venstre, ikke tar inn over seg de svært ulike forutsetningene kommuner har, når det gjelder å skaffe seg skatteinntekter. Igjen tar en tar til orde for at kommunene må få beholde mer av skatteinntekten sjøl – altså en politikk for mindre utjevning og større forskjeller i tjenestetilbud, og dermed mellom folk. Kommuneøkonomien handler ikke bare om hvor

mye sektoren får av milliarder og millioner, men også i høy grad om hvordan pengene fordeles.

Saksordføreren, Brustad Moe, var innom overføringer av ansvar for øvrige riksveier til fylkeskommunen som følge av forvaltingsreformen. Jeg mener at bevilgningene og den tilhørende rentekompensasjonsordningen gir grunnlag for å si at det blir en god start på reformen, der vei og kollektivtilbud også bedre kan ses i sammenheng med regionalt utviklingsarbeid for øvrig. Dette gjør ikke minst at en nå får en god start på en storstilt samferdselsatsing som vil bli trappet opp i årene som kommer, og som vil gi nødvendig forbedring og utbygging av både riks- og fylkesveier i hele landet.

I forbindelse med forvaltningsreformen får fylkeskommunen òg ansvar for fagskoletilbudet. Komiteens flertall er opptatt av at de store variasjonene som i dag eksisterer mellom fylkeskommunene når det gjelder fagskoletilbud, må hensyntas når midlene til fagskolene blir innarbeidet i budsjettet til fylkeskommunene fra og med neste år. Også fagskoletilbudet vil og skal være i endring, for behovene endres, både regionalt og nasjonalt. Men det er viktig at godt etablerte fagskoletilbud – med fornøyde studenter, ofte fra ulike steder i landet – kan opprettholde tilbudet.

Det er ofte vekst i frie inntekter som brukes som måltall på muligheten for videre utbygging av velferdstjenestene, men det er jo ikke det eneste som forteller om forbedring i velferdstilbudet. Barnehagesektoren er et veldig godt eksempel. Gjennom stor innsats lokalt og øremerkede midler fra staten har vi de siste årene vært vitne til en historisk utbygging av barnehageplasser. Fra 2005 til 2008 har 38 000 flere barn fått plass i barnehage. I samme periode har antall årsverk i barnehagene økt med nesten 30 pst. Mange kommuner har full barnehagedekning. Men det gjenstår fortsatt litt jobb i enkelte kommuner for at alle foreldre som ønsker det, skal kunne ha barnehageplass til barna sine.

Det er også bra å registrere at det er dialog mellom Kunnskapsdepartementet og KS om en felles forståelse av kostnadsberegningene av barnehageutbyggingen. Jeg har tro på at vi her vil komme fram til en god løsning. Det er viktig for å komme helt i mål med barnehagesatsingen. For øvrig synes jeg det er positivt at komiteen står samlet om merknadene knyttet til konsultasjonsordningen. Det gir et viktig og godt signal, og jeg mener at det styrker konsultasjonsordningen.

Helt til slutt: Tiltakssonen i Finnmark og Nord-Troms er ikke noen kommuneøkonomisone, for å si det på den måten. Men kommunene i Nord-Troms har det jeg vil kalle flere argumenter det er verdt å lytte til når de snakker om likebehandling – eller i alle fall økt likebehandling – med Finnmarkskommunene. Derfor bør tida brukes godt fram til statsbudsjettet skal legges fram, for å se på mulighetene for å gjøre noe mer med dette forholdet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Per-Willy Amundsen (FrP) [09:26:23]: Representanten Hagebakken har bakgrunn som kommunepolitiker, tidligere ordfører. Han er kanskje kjent med den vanskelige

situasjonen man kan oppleve som kommunepolitiker når stat og regjering gir uttrykk for vekst i kommuneøkonomien, samtidig som man på grasrota og hos lokalpolitikkerne opplever det stikk motsatte. Slik er situasjonen i dag – Regjeringen skryter av økte inntekter til kommunene samtidig som kostnadene har økt mer enn inntektene. Realiteten der ute er at det kuttes over en lav sko i budsjettene til viktige tjenester til innbyggerne.

Har ikke representanten Hagebakken – som kommunepolitiker – litt vanskelig for å stå ved disse påstandene om en sterk kommuneøkonomi, når man setter kommunepolitikere der ute i det ganske land i en kraftig skvis?

Tore Hagebakken (A) [09:27:30]: Jeg har ingen problemer med å se norske kommunepolitikere i øynene. De har ingen bedre venner i rikspolitikken enn oss rød-grønne. De siste fire årene har vi sørget for 12 milliarder kr mer i samlede inntekter enn hva vi så i forrige periode, og en samlet vekst på 7 milliarder kr i frie inntekter sammenliknet med forrige periode. Det opplegget vi nå har for kommuneproposisjonen for 2010, er like bra som det tidligere kommunalminister Erna Solberg foreslo i sine fire kommuneproposisjoner – til sammen.

Mye kan sikkert bli bedre, men jeg mener at vi står veldig oppreist fordi vi gjennom å prioritere velferd foran skattelette, har gitt betydelig påfyll. Vi har tenkt å fylle på mer, for vi har tenkt å fortsette i regjeringsproposisjon.

Bent Høie (H) [09:28:37]: Fredag legger Regjeringen fram en samhandlingsreform, og jeg er overbevist om at den samhandlingsreformen vil kunne lykkes hvis en får på plass større og mer robuste kommuner. Hvis ikke, kan f.eks. pasienten bli taper. Vi har nå en situasjon i barnevernet som viser at barnevernet ikke klarer å håndtere situasjonen for barn som blir kasteballer mellom institusjoner. Jeg er overbevist om at større kommuner hadde gitt et bedre barnevern. En ser en Nav-reform som ikke er fullendt, nettopp fordi en ikke har muligheten til å gi kommunene en større andel og mer styring av virkemidlene i Nav. Jeg er overbevist om at brukerne av Nav hadde fått et bedre tilbud hvis en hadde hatt større kommuner med et større ansvar.

Mitt spørsmål til representanten er: Ville det ikke nå vært fornuftig å gjennomføre en kommunereform som gir større og mer robuste kommuner, av hensyn til pasienten, av hensyn til barn i barnevernet og av hensyn til brukerne av Nav – hvis velferd er viktigst?

Tore Hagebakken (A) [09:29:43]: Arbeiderpartiet sier i sitt program for de kommende fire årene omtrent det samme som vi sa i programmet for inneværende fire år, og det er at det er behov for endringer i kommunestrukturen. Men vi ønsker ikke å bruke tvang, vi ønsker å stimulere.

Nå er det slik at denne samhandlingsreformen også blir en utfordring, for veldig mange kommuner i landet må samhandle for at vi skal få dette til slik vi ønsker. Vi ser også på andre former for samarbeid. Kommunalministeren har vært inne på samkommuner, om det kan være

et alternativ. I det hele tatt er det nå viktig at kommunene har flere verktøy i verktøykassen sin, for å finne gode samarbeidsløsninger. Jeg mener sjølsagt at det å slå seg sammen kunne vært et godt og fint alternativ for mange kommuner, og håper mange vil vurdere det.

Björg Tørresdal (KrF) [09:30:44]: Denne stortingsperioden startet med løfter om en opptrappingsplan i kommuneøkonomien. Det ble et par trappetrinn, iallfall ett trappetrinn opp fra 2006 – og så var det et relativt beskjedent trappetrinn i fortsettelsen. Vi ser at de to siste årene har blitt krevende med tanke på kommuneøkonomien, som også saksordføreren var inne på. En av grunnene til at det har blitt krevende for norske kommuner, er at de har planlagt og investert ut fra forventninger som ble skapt av Regjeringen. Dette mener Kristelig Folkeparti, Høyre og Venstre skaper behov for mer forutsigbarhet. Det er slik at kommunene bør vite hvor mye penger de har å forholde seg til det første, andre og tredje året framover, når de investerer og planlegger både hva de skal bygge, og hva de skal drive i sin kommune. Derfor har vi foreslått en flerårig plan, at man inngår et samarbeid med KS og lager en flerårig plan. Vi vil gjerne ha regjeringspartiene med på dette og ber om en kommentar på det.

Tore Hagebakken (A) [09:31:43]: Den absolutt beste opptrappingsplanen som kommunesektoren kunne få, var en rød-grønn regjering. Jeg tror aldri vi kunne ha laget en plan som inneholdt en så kraftig opptrapping, som det som faktisk ble resultatet. Jeg vil vise til at i 2006 kom nærmere 8 milliarder kr i ekstraordinære skatteinntekter kommunene til del – de fikk beholde de pengene. Det har ikke vært vanlig at kommunene har fått beholde slike penger, men det fikk kommunene gjøre da. Det betydde mye.

Jeg er gjerne med på enhver dialog som kan gi kommunene større forutsigbarhet. Ikke minst det at konsultasjonsordningen får stadig større betydning, som en samlet komité understreker viktigheten av, er også et godt grunnlag for mer forutsigbarhet. Der er jeg enig med representanten Tørresdal, det er viktig.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Per-Willy Amundsen (FrP) [09:32:56]: Vi er nå på slutten av den rød-grønne regjeringens fireårsperiode. Vi kan gjøre opp status i forhold til kanskje et av de viktigste valgløftene som de partiene som i dag sitter i den rød-grønne regjeringen, hadde foran valget i 2005: Kommuneøkonomien skulle få et løft, et såkalt historisk løft. Dette skulle være et av de viktige områdene der Regjeringen skulle levere. I dag gjør vi opp status, i dag ser vi på regnskapet – og regnskapet er ikke særlig god lesning.

Hvis man skal lytte til SSB, som man jo bør, har denne regjeringen satt en historisk rekord. Aldri tidligere i norsk historie har netto driftsresultat for norske kommuner vært verre enn det man opplevde for 2008. Jeg skal ikke gå så langt tilbake som til formannskapsloven i 1837, men i hvert fall så lenge man har drevet med denne typen beregninger – tilbake til 1991 – har man aldri sett en dårligere

kommuneøkonomi i Norge. Dette er det den rød-grønne regjeringen har levert, på bakgrunn av de løftene man kom med foran valget i 2005.

Jeg tror regjeringspartiene skal være glad for at markedsføringsloven ikke kan anvendes i forhold til villedende politisk budskap. I så fall hadde denne regjeringen og disse partiene ligget svært tynt an. Grunnen til at situasjonen har blitt slik, har jo lite å gjøre med det som det hele tiden vises til, nemlig inntektsnivået til norske kommuner. Enhver som har drevet med litt banal regnskapsføring, vet jo at et regnskap gjøres opp på hovedsakelig to sider – man må også ta hensyn til kostnader, de utgiftene som norske kommuner opplever. Det nytter lite å vise til 32 milliarder kr i økte inntekter til kommunene når kostnadene der ute har økt mer.

Det blir totalt uinteressant, uten at jeg skal begi meg inn i debatten om hvilken regjering som var verst, Bondevik II eller Stoltenberg II, å sammenlikne inntektsnivå, inntektstilføring til kommunene, dersom man ikke samtidig sammenlikner kostnadsnivået. Dette er realitetene. Vi skriver altså resultatet i 2009, vi ser hva denne regjeringen egentlig har levert – jeg vil ikke benytte ordet «svik», men jeg tror nok det er mange lokalpolitikere der ute i det ganske land som føler at Regjeringen i hvert fall ikke har levert i forhold til sin egen politiske retorikk.

Så kan man spørre seg: Er det tilfeldig at man etter hvert opplever rekrutteringsproblemer til lokalpolitikken, at folk vegrer seg for å delta i lokalpolitiske prosesser? Jeg må si at jeg har litt medfølelse med en del lokalpolitikere der ute, som skal leve opp til de enorme forventningene som denne regjeringen har lagt opp til gjennom sin retorikk, og gjennom sine påstander om historisk satsing på norske kommuner. For realiteten der ute er jo selvfølgelig en helt annen. Når kostnaden øker mer enn inntekten, ja, så må det kuttes i budsjettene – det må kuttes i eldreomsorg, kuttes i skolen, skoler nedlegges og det kommunale tjenestenivået er ikke der det burde være.

Hvem er det som blir stilt til ansvar? Jo, det er lokalpolitikkerne, som må prøve å forklare sine egne innbyggere at de ikke får like mye penger som Regjeringen har gitt uttrykk for. Jeg skulle ønske at denne regjeringen hadde opptrådt mer redelig overfor lokale folkevalgte og den jobben som skal gjøres, at man ikke setter lokalpolitikkerne i den skvisen som mange der ute opplever, nemlig at det er et misforholdt mellom Regjeringens retorikk på den ene siden og den faktiske politikk på den andre siden. Min innstendige oppfordring er at man utviser noe mer respekt for den viktige jobben som lokalpolitikkerne faktisk gjør.

Fremskrittspartiet har gjennom hele denne perioden foreslått mer penger til kommunene enn det Regjeringen har lagt opp til. Samlet sett har vi foreslått nærmere 10 milliarder kr utover Regjeringens opplegg. Vi har en litt annen innretning – det skal sies. Vi ønsker å øremerke en større andel av de ekstra midlene vi tilfører kommunene, nettopp for å ivareta eldreomsorg, skole og sosiale tjenester – de viktigste tjenestene som skal ytes av norske kommuner. Derfor har vi i dag også et konkret forslag om en høyere satsing på kommuneøkonomien for 2010 enn det proposisjonen legger opp til. Vi foreslår 7,5 milliarder kr i økning

i forhold til budsjettet for 2009. Dette er i tråd med det KS har bedt om, men jeg registrerer at Fremskrittspartiet er det eneste partiet som følger det opp.

Dette er en debatt som man prøver å dra i gang hver gang man diskuterer kommuneøkonomi. Fremskrittspartiet ønsker en annen finansieringsform når det gjelder grunnleggende velferdstjenester. Vi ønsker stykkprisfinansiering, og vi ønsker en statlig garanti for at en sykehjemsplass blir direkte finansiert av staten. Vi ønsker at det er behovet for en skoleplass som utløser penger fra staten, ikke som i dag, gjennom et sinnrikt rammefinansieringssystem hvor det nødvendigvis ikke er noe forhold mellom aktivitet på den ene siden og faktisk tilførte penger gjennom rammer på den andre siden. Vi ønsker å lovfeste rettigheter til bl.a. en sykehjemsplass. Det synes vi ikke er urimelig, all den tid vi har en regjering som faktisk har innført lovfestet rett til frukt og grønt i skolen.

Vi ser selvfølgelig at dette er en stor reform, men den er overhodet ikke uoverkommelig. Det er en nødvendig reform, for jo mer man studerer inntektssystemet, jo mer ser man det intrikate, svært kompliserte og lite gjennom-siktige som ligger i dette systemet, som også slår rime-lig tilfeldig ut. Jeg kan bl.a. vise til et eksempel som vi tar opp i innstillingen, småkommunetilskuddet, som gis til kommuner med mindre enn 3 200 innbyggere. Det er eksempler på kommuner som har mistet 10 mill. kr i inntekt fordi det var noen få personer for mye som var bosatt i kommunen på telledato. Dette er en helt urimelig del av inntektssystemet. Det sier seg selv at det må være behovet som utløser midler, ikke statistiske modeller som man sitter og regner ut i Kommunaldepartementet.

Det er også viktig å peke på at denne proposisjonen ikke omtaler inntektssystemet i det hele tatt med tanke på primærkommunene. Det omtales litt når det gjelder fylkeskommunene, men ikke når det gjelder primærkommunene. I den sammenheng har justeringen av Nord-Norge- og Namdalstilskuddet når det gjelder tiltakszoner, tidligere vært et tema i forhold til Nord-Troms-kommuner og Finnmarkskommuner med tanke på likebehandling. Dette er ikke omtalt i det hele tatt, på tross av at komiteen tidligere har bedt om det. Jeg savner også et klarere engasjement for å få på plass en mer effektiv, fremtidsrettet kommunestruktur. Her har man muligheter til å bruke positive virkemidler for å få på plass mer slagkraftige kommuner – men det er også noe som foreløpig dessverre er totalt fraværende i denne proposisjonen. Jeg vil bare nevne eksemplet med Bjarkøyforbindelsen, som kunne få i gang en kommunesammenslåing mellom Harstad og Bjarkøy kommune.

Jeg vil med det ta opp de forslag som Fremskrittspartiet har alene eller sammen med andre partier. Og så vil jeg rette opp innstillingen når det gjelder forslag nr. 13 – ved en inkurie er det ikke riktige partier som står som forslagsstillere. Forslag nr. 13 er fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Presidenten: Representanten Per-Willy Amundsen har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Tom Strømstad Olsen (A) [09:43:40]: Fremskrittspartiet liker å framstå som et parti som er opptatt av lokalt selvstyre, og som er imot all form for statlig overstyring av lokalpolitikkerne. Øremerkede inntekter, derimot, er partiet for i strie strømmer.

I borgerlig styrte kommuner er også viktige politiske avgjørelser overlatt til administrasjonen. Hvis man ser på hva partiet egentlig står for, er det å legge begrensninger på lokalt selvstyre. Partiet er for mer statlig styring overfor kommuner, med øremerking av viktige velferdsoppgaver, som f.eks. helse, omsorg, grunnskole, videregående skole samt sosiale tjenester. Jeg vil kalle dette mistillit til det lokale selvstyret.

Om Fremskrittspartiet får det som de vil, blir det ikke mange oppgaver igjen til lokalpolitikkerne i Kommune-Norge. Hva skal våre dyktige lokalpolitikere ha ansvaret for? Og hvor mange kommuner mener Fremskrittspartiet det er behov for i Norge?

Per-Willy Amundsen (FrP) [09:44:46]: Det var mange spørsmål på en gang, men la meg ta det representanten brukte mest tid på, først.

Det er ikke riktig, slik det fremstilles her, at Fremskrittspartiets ønske om å innføre stykkprisfinansiering har noen som helst betydning for lokalt selvstyre. Det lokale selvstyret man refererer til, er i så måte et fiktivt selvstyre, for problemet i dag er at de grunnleggende velferdstjenestene pr. definisjon er underfinansiert. Hvis man kaller det lokaldemokrati og lokalt selvstyre, og kutter i grunnleggende velferdstjenester, ja, da er vi svært uenige.

Poenget her er at viktige forhold som lokaldemokratiet bør ha langt større kontroll på enn i dag, gjør denne regjeringen hva den kan for å holde nede – enten vi snakker om retten til å bestemme i viktige saker som asylmottak i egen kommune, om vi snakker om plan- og bygningsloven, eller om vi snakker om eiendomsskatt, som man i realiteten presser kommunene til å innføre. Dette er problemstillingene. Denne regjeringen vil kun ha lokaldemokrati i den grad det er i tråd med Regjeringens egne politiske ønsker og ambisjoner.

Rolf Reikvam (SV) [09:46:09]: I en tid der entusiasmen er stor, går det ofte ut over presisjonsnivået. Denne talen viste jo hva slags presisjonsnivå vi opererer med.

Jeg vil ta utgangspunkt i det som står i innstillingen, der Fremskrittspartier skriver:

«Disse medlemmer ønsker derfor å tilføre rundt 7,5 mrd. kroner mer til kommunene i 2010 enn det Regjeringen legger opp til.»

Regjeringen legger opp til å tilføre ca. 5–6 milliarder kr. Det betyr at 7,5 milliarder kr mer ved et enkelt regnestykke blir 13–14 milliarder kr. Men det er ikke det som framgår av forslaget til vedtak – og vedtaket er interessant. Der skriver Fremskrittspartiet følgende:

«Stortinget ber Regjeringen i forslaget til statsbudsjett for 2010 legge til grunn en styrking av kommunesektoren med 7,5 mrd. kroner i forhold til statsbudsjettet for 2009.»

«I forhold til statsbudsjettet for 2009» betyr sannsyn-

ligvis mindre penger til kommunene i 2010 enn det som regjeringspartiene legger opp til, hvis vi skal tolke dette slik det er skrevet. Vi skal jo drive med lesing av teksten, og vi må forvente et visst presisjonsnivå av Fremskrittspartiet.

Per-Willy Amundsen (FrP) [09:47:21]: Det er mulig dette er vanskelig matematikk for representanten Reikvam. Vi har lagt til grunn det forslaget som KS opprinnelig la opp til, men som denne regjeringen dessverre ikke har fulgt opp. Da er det altså slik at vi ønsker en påplussing i forhold til statsbudsjettet for 2010 på 7,5 milliarder kr.

Problemet denne regjeringen har, er at den har regnet inn tiltakspakken, RNB – revidert nasjonalbudsjett – og man har justert for endringer i skatteforholdene. Det er altså en reell underdekning på et sted mellom 2,2 millioner kr og 2,5 milliarder kr. Det er de reelle tallene. Jeg tror ikke dette er spesielt vanskelig dersom Reikvam setter disse tallene ned på papiret og regner litt på det.

Björg Tørresdal (KrF) [09:48:27]: Uansett hvordan Fremskrittspartiet regner, så har de i alle fall ikke 7,5 milliarder kr mer enn Regjeringens opplegg. Det må vi være enige om i denne sal.

Men jeg har et annet spørsmål. Hver gang vi diskuterer kommuneproposisjonen, sier Fremskrittspartiet at de har et annet økonomisk opplegg, og at de har en stykkprisfinansiering. Men formelen får vi ikke. Jeg spør igjen – som jeg gjorde i fjor, i forfjor og året før: Hva er formelen? Er det slik at stykkprisen for en skoleplass på Utsira er lik stykkprisen for en skoleplass i grunnskolen i Oslo? Hvis den ikke er lik, hvilken formel bruker en da for å ta inn over seg at det faktisk koster forskjellig å opprette skoleplasser rundt om i dette litt spesielt geografiske landet?

Per-Willy Amundsen (FrP) [09:49:12]: Dette er ikke spesielt vanskelig.

Vi har veldig gode datagrunnlag, bl.a. gjennom KOSTRA-systemet – en ypperlig sak man kan benytte for å regne ut dette. Vi vil selvfølgelig basere oss på erfaringsdata og reelle kostnader i norske kommuner, men det er riktig at vi vil ha en differensiering som ivaretar ulike kostnadsfaktorer på en god måte.

Uansett, dette er et langt mindre komplisert system enn det dagens inntektssystem er. Problemet er tosidig. Når man skal regne ut de reelle kostnadene for norske kommuner, har man pris på den ene siden og aktivitet på den andre siden. Aktiviteten vil vi løse ved å gjøre den behovsbasert, og som utløses automatisk. Det er bare et spørsmål om å regne riktig pris. Problemet med dagens system er at man verken har en korrekt forståelse av hva som er den reelle prisen, eller hva som er den reelle virksomhetsnivået. Dermed vil Fremskrittspartiets system være langt mer rettferdig enn dagens system, og det vil stå i forhold til det reelle behovet i de norske kommunene.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Bent Høie (H) [09:50:45]: Det er naturlig i dag å gjøre opp status etter snart fire år med rød-grønn kommunepo-

litikk og se på forskjellen mellom Høyres opplegg og Regjeringens opplegg. Jeg kan gjøre det veldig enkelt ved å sitere Statistisk sentralbyrå:

«Foreløpige nasjonale tall for 2008 viser en markant svekkelse av kommunenes økonomi i forhold til 2007. Kommunenes netto driftsresultat anslås til 0 prosent av driftsinntektene i 2008, som er det dårligste resultatet som noen gang er målt.»

Netto driftsresultat er Regjeringens eget beregningsutvalg for kommuneøkonomis hovedindikator for mål på økonomisk balanse i kommunesektoren. Da den rød-grønne regjeringen overtok, var resultatet godt over målsettingen, nemlig over 3 pst. Også på dette området kom den rød-grønne regjeringen til dekket bord – som Arne Strand i Dagsavisen uttrykte det ved regjeringsskiftet.

Men dette tallet forteller selvsagt ikke alt. Det forteller noe om hvordan kommunene over tid vil være i stand til å investere og videreutvikle seg, men ikke så mye om tjenestetilbudet det året tallet gjelder.

Som kommunal- og regionalministeren skriver i svarbrev til meg på spørsmål 1206 i år:

«Fra innbyggernes ståsted er utviklingen i de samlede inntektene mest interessant, siden nivået på kommunesektorens samlede inntekter sier noe om omfanget av de kommunale velferdstjenestene.»

Det er jeg helt enig i. Vi har kun tall som kan sammenliknes, fra 2002 til og med 2008. Grunnen til dette er overføringen av spesialisthelsetjenesten til kommunesektoren i 2002 og at vi ikke i dag kjenner fasiten for 2009. Hvis vi da sammenlikner veksten i prosent i treårsperioden fra 2002 til og med 2005 for Bondevik II-regjeringen med veksten i prosent i treårsperioden fra 2005 til og med 2008 for Stoltenberg II-regjeringen, viser det en vekst på henholdsvis 4,7 pst. for Bondevik II-regjeringen og 4,6 pst. for Stoltenberg II-regjeringen.

Da jeg trakk fram disse tallene i et leserinnlegg i Kommunal Rapport, kom det raskt svar fra kommunalministeren. Hun kom da med de to tallene som jeg regner med at vi kommer til å høre mye i denne debatten i dag, og ikke minst i valgkampen videre. Med de endringene for 2009 som blir gjort i RNB, har inntektene til kommunesektoren i denne perioden økt med 32 milliarder kr, og tilsvarende tall under Bondevik II-regjeringen var ifølge kommunalministeren på 19,6 milliarder kr. Det høres jo ut som en stor forskjell – spesielt med tanke på at tallene også er korrigert for kostnadsvekst for overføring av oppgaver og for nye pålagte oppgaver. Men videre skriver kommunalministeren med det som i forsikringspråket kalles for «liten skrift»:

«Korrigerer for demografi er ikkje teke omsyn til, men elles er desse tala direkte samanliknbare.»

Jeg må nesten spørre om noen har hørt noe tilsvarende tidligere. Det er oppsiktsvekkende at en kommunal- og regionalminister lar noe sånt passere med sitt navn under, som om demografi var en liten detalj når en sammenlikner kommuneøkonomi mellom to ulike perioder. Vi har nemlig tall i kronebeløp som tar hensyn til de forholdene som tallene til kommunal- og regionalministeren gjør, samt demografi. Da må vi imidlertid begrense oss til tre

år – på grunn av de forholdene som jeg nevnte tidligere i innlegget. Ifølge Teknisk beregningsutvalgs rapport for november er disse tallene henholdsvis 21,6 milliarder kr og 23,3 milliarder kr, altså en forskjell på 1,6 milliarder kr i en periode der kommunesektorens samlede inntekter i 2008 var på i alt 284,7 milliarder 2009-kroner. Dette er jo tall som ikke er fullt så imponerende som de tallene statsråden presenterte med liten skrift.

Men jeg tror replikken allerede skrives, for det er jo ikke tall som betyr noe, det er antall varme hender i eldreomsorgen. Heldigvis har vi også her nye tall fra SSB og KOSTRA denne uken. Tallet som statsråden vil trekke fram i sitt innlegg, er sannsynligvis 14 100 nye årsverk i pleie- og omsorgssektoren. Men det er ikke bare antall varme hender i pleie- og omsorgssektoren som er avgjørende. Det er også viktig hvor mange som har behov for de varme hendene. Igjen spiller demografien statsråden et lite puss. Hvis ser vi på dekningsgraden, har vi følgende fasit: Årsverk ekskludert fravær, altså sykefravær, i brukerrettede tjenester pr. mottaker i gjennomsnitt i alle kommunene var i 2005 på 4,4. Det økte til 4,5 i 2006, til 4,6 i 2007 – og har holdt seg stabilt i 2008 på 4,6.

Da statsministerkandidat Jens Stoltenberg i valgkampen i 2005 lovet at eldreomsorgen skulle skinne, og at en skulle få 10 000 nye varme hender, tror presidenten da at velgerne forsto ham dit at han ville opprettholde om lag det samme nivået på eldreomsorgen som i valgåret 2005? Nei, de trodde selvfølgelig at dette skulle innebære en kvalitetsforbedring. Men nå har vi jo i Stortinget fått vite at statsminister Jens Stoltenberg aldri har lovet at eldreomsorgen skulle skinne – han lovet at han ikke skulle senke skattene før eldreomsorgen skinte. Dette var altså bare en finere måte å si at tilbudet til de eldre var godt nok – men det ble høyere skatter.

Jeg har konsentrert meg om å sammenlikne kommuneøkonomi med sammenlignbare tall fra to forskjellige stortingsperioder. Min påstand er at utviklingen er noenlunde lik, men at det har vært en litt høyere vekst samlet sett i denne perioden, som skyldes den store veksten i 2006, men at kommuneøkonomien var mer i balanse i 2005 enn det den er nå. Men det gir et enda bedre bilde når man sammenlikner Regjeringens kommuneopplegg i denne perioden med Høyres kommuneopplegg i samme periode. I 2006 var forskjellen tydelig. 3,5 milliarder kr mer fikk kommunene enn det Høyre foreslo i sitt opplegg. Men her er det et viktig moment. Høyre foreslo en betydelig høyere skattøre, noe som ville ha gjort at kommunene ble sittende igjen med en større del av skatteveksten som kom det året – og den var jo ikke ubetydelig.

Utover det har Høyre foreslått et opplegg for kommunene med de samme rammene som Regjeringen i 2007, 2008, 2009 og nå for 2010. Hovedforskjellen er at Høyre hvert år har foreslått at kommunene skulle få beholde en større andel av skatteinntektene lokalt, beholde deler av selskapskatten, og vi har sluttet oss til KS' mål om at kommunene samlet sett bør få halvparten av inntektene fra egne skatteinntekter. Derfor er det slik at når Regjeringen i den videre debatten vil vise til antall sykepleiere, antall barnehageplasser og antall lærere, så er svaret fra Høyre

helt åpenbart: Dette er bra. Høyre har foreslått nøyaktig det samme.

Skal vi komme videre når det gjelder kommunenes evne til å gi innbyggerne gode velferdstjenester, holder det ikke lenger med bare mer penger. Vi er også nødt til å gjøre noe med kommunestrukturen.

Fredag legger Regjeringen fram den såkalte samhandlingsreformen. Bak reformen ligger det en analyse som Høyre stiller seg bak. Den veksten vi har hatt i spesialisthelsetjenesten de siste ti årene, er ikke bærekraftig, og hovedutfordringen vil være å forebygge en ytterligere vekst i livsstilssykdommene. Da er kommunehelsetjenesten svaret. Den må bygges ut, vi er nødt til å håndtere flere oppgaver lokalt, og det må bli et felles ansvar for pasientene. Det må lønne seg å forebygge, men dagens kommuner vil ikke være i stand til å håndtere en slik reform. Høyre kan ikke akseptere at syke mennesker blir tapere i en reform der kommunene ikke er forberedt på de oppgavene og den rollen som de får.

Vi har i dag et barnevern som ikke fungerer fordi kommunestrukturen hindrer at kommunene kan ta et større ansvar. Vi har en Nav-reform som ikke fungerer fordi kommunene ikke kan ta et større ansvar. Vi sentraliserer planprosessene og svekker det lokale selvstyret fordi kommunene er for små til selv å ta et ansvar. Vi er i ferd med å bygge opp et enormt ressurskrevende og udemokratisk virvar av interkommunale samarbeidsorganisasjoner, fordi kommunene innser at de selv er for små til å ivareta dagens oppgaver.

Det mest gledelige i denne innstillingen når det gjelder muligheten for å gi innbyggerne bedre velferdstjenester, er faktisk at Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti i sine merknader sier at antallet kommuner med fordel kan reduseres. Det betyr at vi i neste stortingsperiode kan få muligheten til å gjøre noe med det som framstår som det største hinderet for å videreutvikle det norske velferdssamfunnet. Dette er det helt nødvendig å gjøre av hensyn til pasientene, av hensyn til barna i barnevernet, av hensyn til brukerne av Nav, av hensyn til at velgerne skal kunne forstå sammenhengen mellom hvilken stemmeseddel de legger i valgurnen, og hvilken politikk som føres i kommunene lokalt. Den sammenhengen vil det med det virvar av interkommunale samarbeidsorganisasjoner som det er, være helt umulig å vite. For meg som innbygger i Stavanger er det i dag helt umulig å stille politikerne til ansvar for en vesentlig ting som f.eks. vann- og avløpsavgiften. Det er ikke mulig å plassere ansvaret ett sted, ansvaret er pulverisert. Dette vil nå, etter den samhandlingsreformen som Regjeringen legger fram på fredag, ikke bare dreie seg om interkommunale løsninger på tekniske oppgaver. Det vil dreie seg om de grunnleggende oppgavene i samfunnet vårt, og den reformen vil være grunnleggende udemokratisk hvis en ikke samtidig gjennomfører en kommunereform.

Avslutningsvis vil jeg ta opp de forslagene som Høyre er med på.

Jeg vil også rette opp en feil. Det står i innstillingen at Høyre står bak forslag nr. 13, som vi ikke gjør.

Presidenten: Representanten Bent Høie har tatt opp de forslagene som han viste til.

Det blir replikkordskifte.

Arild Stokkan-Grande (A) [10:02:24]: Representanten Bent Høie snakket varmt om pleie- og omsorgssektoren i sitt innlegg, noe jeg er glad for. Det ser ut til at det temnet blir en viktig sak i valgkampen, for til tross for at den rød-grønne regjeringen har gjennomført et massivt løft i kommuneøkonomien og også tilført mange nye hender til den sektoren, er det stadig nye utfordringer som må håndteres. Da er det jo viktig at velgerne, når de skal ta stilling til hvilken koalisjon de ønsker skal få makta, vet hva de faktisk stemmer på. Problemet for Høyre er at man ønsker et samarbeid med Fremskrittspartiet. Vi har jo i denne salen, også i denne debatten, hørt Per-Willy Amundsen snakke varmt om deres alternative løsning, en såkalt statlig stykkprisfinansiering. Ingen aner hva den stykkprisfinansieringen egentlig innebærer, men det vi nok kan si med sikkerhet, er at det vil føre til mer byråkratisering, mindre lokaldemokrati.

Kan vi gå inn i en valgkamp med usikkerhet om hvilken modell man velger, eller er Høyre en garantist for at et sånt angrep på lokaldemokratiet ikke vil få gjennomslag?

Bent Høie (H) [10:03:31]: Alle dem som kjenner Høyres program, Høyres merknader og forslag i forbindelse med hvordan Kommune-Norge skal utvikles, vet at Høyre har stått i bresjen for å utvikle øremerkede ordninger for å gi kommunene større selvstendighet. Jeg tror at en av årsakene til at Fremskrittspartiets modell kan få en voksende tilslutning, er nettopp problemet med kommunestrukturen, for kommunestrukturen er også en årsak til at en har fått et mer og mer komplisert inntektssystem, som dermed framstår som mer og mer urettferdig. Det inntektssystemet som denne regjeringen la fram, som skulle være en opprydding, en forenkling, ble i realiteten en komplisering og en forsterkning av den urettferdigheten som eksisterer. Hvis en ønsker å styrke lokaldemokratiet, styrke kommunenes mulighet til å disponere egne inntekter, er det tryggeste til høsten å stemme Høyre.

Det er ingen partier som pleier å få gjennomslag for standpunkt som de har alene i denne sal. De standpunkt som får gjennomslag, er de som samler bred oppslutning, og det gjør ikke Fremskrittspartiets forslag om stykkprisfinansiering på nasjonalt nivå.

Rolf Reikvam (SV) [10:04:39]: Jeg registrerer at Bent Høie driver valgkamp her inne. Det er jo bra, men det er kanskje ikke så fryktelig mange stemmer å hente.

Så til innlegget til Bent Høie. Når det gjelder selve beskrivelsen av kommuneøkonomien, og beskrivelsen av antall personer som er kommet inn i omsorgssektoren, er det sikkert ikke grunn til å være veldig uenig og ha noen stor polemikk om antall personer. Om det er 12 000, 11 000 eller 8 000, synes jeg ikke er det viktige. Men jeg kunne godt tenke meg å spørre Bent Høie: Hvis vi tar denne fireårsperioden, hvor mange milliarder ekstra burde kommunene hatt for at det skulle «skinne» – representanten brukte

ordet flere ganger – av eldreomsorgen? Hvor mange milliarder burde en hatt? Hvor mange ekstra milliarder mener Høyre det er behov for i kommunesektoren i 2010?

Når det gjelder kommunestruktur og det å ta ut den effekten, får vi ikke gjort det i 2010, men tidligst i 2013, 2014, 2015 eller når det måtte være. Men la oss holde oss til 2010: Hvor mange milliarder mer mener Høyre burde inn for at kommunene skal kunne leve på en bra måte?

Bent Høie (H) [10:06:00]: Dette vil representanten finne et godt svar på i innstillingen. Høyre sier nemlig at i det statsbudsjettet som Høyre skal være med og legge fram for 2010, vil vi legge til grunn et kommuneopplegg som samlet sett har den samme inntektsrammen som det regjeringspartiene nå foreslår. Det har vi foreslått i 2009. Det har vi foreslått i 2008, og det har vi foreslått i 2007. Forskjellen er at Høyre i alle disse årene har sagt at dette er et nøkternt og stramt opplegg som krever omstilling i kommunesektoren. 1 pst. effektivisering vil frigjøre betydelige midler til å prioritere de viktigste oppgavene, nemlig pleie og omsorg, i motsetning til Regjeringen som har bidratt til å gjøre situasjonen i Kommune-Norge betydelig vanskeligere gjennom å skape et inntrykk av at dette er romslige opplegg, som har skapt en forventningskrise i Kommune-Norge, noe et enstemmig KS' landsting har uttrykt.

Anna Ceselie Brustad Moe (Sp) [10:07:09]: Høyre hadde finansministeren og kommunalministeren i forrige periode. Det ble en tøff periode for mange kommuner. I 2004 var det 119 kommuner på ROBEK-lista, oversikten over kommuner på konkursens rand. I dag er det 42 igjen. Den reelle veksten i de samlede inntektene i kommunesektoren har vært 12 milliarder kr mer i denne perioden enn i Erna-perioden. En gjennomsnittskommune ville hatt 2 000 kr mindre pr. innbygger å rutte med dersom veksten hadde fortsatt som i forrige periode.

Mye av de ekstra inntektene har kommunene brukt til å komme seg bort fra ROBEK-lista og tatt igjen forsømt vedlikehold. Det ville vært større overskudd i regnskapsene de sist fire årene om ikke denne magre perioden hadde vært så tøff. Det er først og fremst de som trenger de kommunale tjenestene mest, de yngste og de eldste, som har tapt på at pengene i fire år gikk til skattelette i stedet for bedre kommuneøkonomi. Kjenner ikke Høyre et snev av dårlig samvittighet for at de prioriterte skattelette så høyt?

Bent Høie (H) [10:08:08]: Nei, på ingen som helst måte. Høyres skattelette var med på å skape den rekordhøye veksten som den rød-grønne regjeringen har høstet av. Det kan ikke være spesielt storveies å mene at en har brukt veldig mye penger på kommunene, med tanke på den enorme økningen i skatteinntekter som Høyres skattepolitikk førte til for den rød-grønne regjeringen.

Dessuten har jeg tilbakevist en rekke av de tallene som representanten Brustad Moe her er inne på. Når det gjelder nedgangen i antall kommuner som står på ROBEK-listen, var nedgangen størst under Erna Solberg fra 2004 til 2005. Det er også det som er grunnen til at regjeringspartiene konsekvent bruker tallene fra 2004 og ikke fra 2005.

Presidenten: Replikskordskiftet er over.

Rolf Reikvam (SV) [10:09:13]: Jeg registrerer at entusiasmen er stor – de ber om replikk før jeg har sagt et ord. Det er interessant.

Perioden 2005–2009 har vært en bra periode for kommunesektoren. Jeg skal ikke bruke større ord enn å si at det har vært en bra periode – bare som en liten kommentar til Bent Høies innlegg.

Det har vært en vekst på 32 milliarder kr i denne perioden. Det har kommet i form av frie inntekter, i form av øremerkede midler og i form av økte skatter. Den årlige realveksten har vært på knapt 3 pst. Dette er de faktiske forhold. Så kan vi alltid diskutere om dette er bra, om dette er nok, eller om det burde vært mer. Jeg registrerer at Høyre mener det er nok – de har i alle fall ikke foreslått at det bør være mer. Så der er vi enige. Så kan vi si at vi kanskje er uenige om hvordan en del kommuner har prioritert. Det er det lokale selvstyret som styrer den delen.

En stor del av veksten har gått til barnehagereformen, det er klinkende klart. Slik må det være. Det har vært et satsingsområde, og pengene skal inn der vi vedtar å satse. Så påstår kommunene at de ikke har fått full kompensasjon. Det er ganske alvorlig, og det skal vi ta inn over oss – både vi i posisjon og opposisjonen. Mener kommunene at de ikke har fått full kompensasjon, er dette noe vi må gå igjennom og se på. Dette har vært en så viktig og sentral reform at kommunenes økte kostnader skal kompenseres i sin helhet.

Jeg er ikke grunnleggende uenig i Bent Høies beskrivelse. 2006 var godt. Vi var inne i en vekstperiode. Hvem som egentlig forårsaket den økonomiske veksten – var det den forrige regjeringen, eller var det de internasjonale konjunktorene? Det kan vi alltid diskutere. Vi var i alle fall inne i en god vekstperiode. Den gav økte inntekter til kommunene i 2006 – økte skatteinntekter som var viktig. 2007 var også bra, 2008 var ikke så bra, og 2009 ser ut til å bli rimelig bra. Det er situasjonen. Jeg tror at de fleste kommuner vil skrive under på en slik generell beskrivelse.

Så til underbalansen i 2008, der kommunene ikke har et overskudd tilsvarende netto driftsresultat på ca. 3 pst. Vi bør bruke den betegnelsen. Det skyldes delvis den store veksten i 2006, og vi ser at det tar noen år etter tilpasninger før kostnadene kommer. Den store veksten i 2006 resulterte i et dårlig netto driftsresultat i 2008 fordi kommunenes kostnader etter tilpasningene ikke kom før noen år senere.

Det er bra at vi nå endrer inntektssystemet for fylkeskommunene. Vi har gjort endringer for kommunene – det gjorde vi i 2009. Nå gjør vi det samme for fylkeskommunene. Vi endrer telletidspunktet for befolkningstallet, som legger grunnlaget for beregning av innbyggertilskuddet. Vi reduserer skjønnsmidlene. Samlet sett gjør vi en tilsvarende opprydding på inntektssiden for fylkeskommunene som vi har gjort for kommunene. Dette er viktig.

I 2010 skal vi se på utgiftsutjevningen både for kommunene og fylkeskommunene. Det blir en viktig sak, og vil ha konsekvenser for overføringene til kommunene.

La meg også kommentere et par ting som er helt konkrete. Vi overfører fagskolene til fylkeskommunene. Dette gjorde vi da vi behandlet regionreformen. Det er viktig. De ulike fylkeskommunene har ulik aktivitet når det gjelder fagskoletilbud. Det vet vi. Noen har nesten ingen aktivitet, mens andre har ganske stor aktivitet. Da har vi presisert i vår merknad at når dette skal inn i rammen, skal en ta hensyn til dagens kostnadssituasjon. Det er helt urimelig at dette legges inn i det ordinære systemet. De må få en overgang, slik at fylkeskommuner som har et høyt aktivitetsnivå, kan fortsette med det.

Så til tiltakssonen i Nord-Norge, i Finnmark. Dette er et problem som en bør se på. Kommunene har ulikt tilskudd i samme tiltakssone. Nå er ikke tiltakssonen etablert for kommunalt tilskudd, men likevel opplever kommunene dette som urimelig. Når kommunene opplever det som urimelig, bør en ha vilje til å gå inn og se på om det går an å rydde opp i dette, slik at de kommunene i Nord-Troms som faller utenfor, får tilnærmet samme tilskudd som de får i Finnmark.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Åge Starheim (FrP) [10:14:47]: Då komiteen var i Austevoll på Vestlandet, fekk vi både sjå og høyre om dei problema som ein kommune som ikkje har fastlandssamband og ikkje fast tilkomst til nabokommunane, har. Det var ei god beskriving av deira situasjon som kom fram der.

I kriteria i dag er det tre som går på samband, men dei gjeld berre internt og går ikkje på forholdet mellom kommunane.

Kvifor vil ikkje Regjeringa bidra til å justere småkommunetilskotet til å gjelde kommunar med over 3 000 innbyggjarar som ikkje er landfaste til nabokommunar, og som dermed har ein spesiell situasjon?

Rolf Reikvam (SV) [10:15:43]: Det er jo bare ett år siden – knapt ett år siden – vi endret inntektssystemet for kommunene. Vi så på de ulike tilskuddene, og vi gikk gjennom dette grundig. Det er mulig at dette ikke ble rettferdig på millimeteren, og at det fortsatt er en del urettferdigheter. Vi kan sikkert finne massevis av urettferdigheter ut fra hvilket ståsted man har. Men vi hadde en grundig gjennomgang i forbindelse med årets budsjett, og det blir litt vanskelig å komme igjen nå, et halvt etterpå, og si at her har vi en urettferdighet som vi må rydde opp i nå. Det er mulig at vi skal se på det. Jeg utelukker ikke at det kan ligge noe der, men å si det nå, et halvt år etter at vi foretok den store oppryddingen, synes jeg er vanskelig. Men jeg regner med at dette er ting som vi her på Stortinget, komiteen og departementet jobber kontinuerlig med, og ser på om det finnes fortsatt urettferdigheter som det er behov for å rydde opp i. Men jeg er ganske overbevist om at det finnes mange urettferdigheter, helt avhengig av hvor man står og ser.

Kari Lise Holmberg (H) [10:16:58]: Høyre og sentrumsregjeringen gikk i budsjettet for 2006 inn for å lovfeste retten til brukerstyrt personlig assistanse for brukere

med stort, personlig omsorgs- og bistandsbehov. Det var viktig for oss, fordi det bidrar til større frihet i hverdagen for den enkelte som trenger denne bistanden.

På spørsmål til daværende helse- og omsorgsminister Sylvia Brustad svarte hun:

«Jeg er tilfreds med hovedinnholdet i forslaget som er skissert i (...) forslaget til statsbudsjettet for 2006 fra den avgåtte regjeringen Bondevik, og tar sikte på å følge opp dette i et høringsnotat med det første.»

Så har ikke skjedd, og det synes vi er svært skuffende.

På hvilken måte mener representanten at samhandlingsreformen er til hinder for å legge til rette for brukerrettet praktisk bistand for en bruker som uansett har rettigheten til det? Eller er det et annet argument som er tungtveiende? Er det det at den enkelte bruker selv skal kunne få bestemme over sitt eget liv, som er beveggrunnen til ikke å lovfeste retten til brukerstyrt personlig assistanse?

Rolf Reikvam (SV) [10:18:23]: Når det gjelder den første delen av spørsmålet, var det et sitat fra statsråd Brustad, så spørsmålet om det er gjort nok, og hvorfor ting ikke er gjort, eventuelt, burde jo rettes til henne i og med at det var hun som skrev dette som representanten henviste til. Så den delen av spørsmålet bør rettes dit.

Når det gjelder brukerrettet assistanse, hadde vi – hvis jeg ikke husker feil – for et par dager siden en sak oppe i Stortinget. Jeg har for så vidt stor sans for argumentet om at det kan være fornuftig å lovfeste det – jeg sier muligens – men vi har hele tiden en diskusjon i vårt samfunn omkring dette med rettsliggjøring. Hvor langt skal vi gå? Finnes det noen grense for hvor langt vi skal gå i å gi rettigheter? Jeg synes også vi skal problematisere dette. Det er ikke alltid gitt at hver gang vi har et problem, så skal det gis i form av en rettighet, men det er behov for å problematisere og diskutere dette. Det betyr ikke at jeg avviser et forslag om å lovfeste den rettigheten.

Björg Tørresdal (KrF) [10:19:49]: For fire år siden da denne regjeringen tiltrådte, sa man at man skulle avskaffe fattigdommen eller fattigdom – det har vært en diskusjon om den nyansen. Men uansett så hviler det et stort ansvar på kommunalkomiteen for å være med på denne fattigdomsbekjempelsen fordi vi har ansvar for mange av de tiltakene som man kan sette i verk overfor mennesker i Norge i dag som strever med økonomien.

Det er indikasjoner på at forskjellene mellom folk har økt i denne perioden. Veldig mange har fått det veldig mye bedre, men vi har ikke klart å hjelpe dem som er aller fattigst, og av og til har jeg tenkt at det er ikke sikkert at Regjeringen vet hvem de fattige i Norge er. Ta f.eks. de bostedsløse. Antall bostedsløse har økt i denne perioden, og det noe som ingen av oss kan være tilfreds med. Til tross for at det har vært satt inn tiltak, f.eks. bostøtte, som er positivt, så er det målrettet mot dem som har bolig. Mitt spørsmål er: Er SV og representanten Rolf Reikvam fornøyd med den innsatsen som er gjort for dem som er aller lavest nede på den økonomiske rangstigen, altså de bostedsløse?

Rolf Reikvam (SV) [10:20:54]: Hvis jeg svarte ja på det, ville jeg være ganske dum. Det er åpenbart. Det er uverdigg at vi har folk som har et så lavt forbruk i verdens rikeste land. Det er jeg helt enig i at er helt uakseptabelt. Sånn bør vi ikke ha det. Men jeg vil i alle fall understreke at det er satt i verk tiltak. Dette med bostøtte er viktig fortsatt. Nå vil jo den økningen i bostøtten først virke og få konsekvenser fra juli i år. Den vil kanskje være et av de mest virkningsfulle fattigdomstiltakene, og uansett om den retter seg inn mot folk som har bolig, så er det fryktelig viktig. Dette treffer. Vi har gjort noe med satsene for sosialhjelp. Vi har løftet dem. Så jeg føler jo at det har vært satt i verk tiltak i samsvar med det vi lovet før valget i 2005. Men å si at vi er tilfreds og fornøyd, ville jo være helt galt i en situasjon der vi fortsatt har folk som lever med et så lavt forbruk som noen gjør i Norge i dag.

Presidenten: Replikordskiftet er slutt.

Björg Tørresdal (KrF) [10:22:21]: Det er stor usikkerhet knyttet til virkningen av finanskrisen, også i kommunesektoren. Halvparten av kommunene gikk med driftsmessig underskudd i fjor. 32 pst. av kommunene oppgir at de reduserer antall årsverk i pleie- og omsorgssektoren, og hver tredje kommune oppgir at de kutter i budsjettene til kultur og fritidstilbud.

Regjeringen innså at de hadde spent forventningene i Kommune-Norge for høyt for inneværende år, og det var derfor nødvendig med 1 milliard kr ekstra til kommunene i revidert, i tillegg til skattekompensasjon og tiltakspakke. Det er en erkjennelse av at det er skapt for høye forventninger både i 2008 og i 2009.

Den foreslåtte veksten i kommuneproposisjonen vil bedre en kommuneøkonomi i sterk ubalanse. Det er likevel ikke tilstrekkelig. Mange kommuner vil fortsatt ha en meget stram økonomi framover. De dårlige regnskapsresultatene i 2008, med underskudd i over halvparten av kommunene, finanskrisens virkninger på realøkonomien og innbyggernes og statens forventninger illustrerer utfordringene.

Kristelig Folkeparti ønsker et kommuneopplegg som bl.a. vil gi større økonomisk handlefrihet, økt lærertetthet i skolen og en bedre eldreomsorg. Dette innebærer at overføringene til kommunene bør styrkes med om lag 1 milliard kr utover Regjeringens opplegg for 2010. Vi mener det er behov for en langsiktig opptrappingsplan for kommuneøkonomien.

Kristelig Folkeparti mener at landet er best tjent med tre folkevalgte nivåer. Det kan imidlertid med fordel overføres flere oppgaver fra byråkratisk og statlig nivå til fylkeskommunen. Kristelig Folkeparti mener også at antall kommuner i Norge med fordel kan reduseres. Men det er ikke nødvendigvis noen automatikk i at alle kommuner med et lite innbyggertall er mest tjent med å slå seg sammen. Det finnes mange eksempler på småkommuner med gode velferdstjenester og høy tilfredshet. Kommunene har fått ansvar for flere spesialiserte og ressurskrevende tjenester. Dersom kommunene i framtiden skal kunne ivareta et like tungt ansvar for velferden til sine innbyggere

og samtidig ivareta generalistkommuneprinsippet, er det formålstjenlig med noen endringer i kommunestrukturen. Kristelig Folkeparti mener at frivillighetslinjen må videreføres, men det trengs sterkere og positive incentiver til sammenslåing.

Kristelig Folkeparti vil understreke at det fortsatt må være statens ansvar å sørge for at fylkeskommunene blir økonomisk i stand til å vedlikeholde og drifte fylkesveinettet, og at de skal kunne gjøre investeringer som legger grunnlaget for et sikkert og effektivt veinett som fungerer godt både for næringslivet og innbyggerne.

Kristelig Folkeparti mener at det økonomiske opplegget knyttet til ansvarsoverføringen ikke i tilstrekkelig grad møter de utfordringene som fylkene nå står overfor. Vi er skuffet over at Regjeringen ikke innfrir på et så viktig område, og at fylkene dermed blir sittende igjen med ansvaret for et stort vedlikeholdsetterslep, uten at det stilles nødvendige og tilstrekkelige statlige midler til rådighet.

Kristelig Folkeparti mener at dersom kommunene skal kunne satse på forebygging, behandling og opptrening, må de tilføres mer ansvar og mer midler. Regjeringens varslede samhandlingsreform er like rundt hjørnet. Kristelig Folkeparti mener at det må innføres forsøk med at kommuner får bestiller- og finansieringsansvar for sykehustjenester. Dette vil ansvarliggjøre kommunene og være et godt incitament til å nå målet om sømløse helsetjenester. Liggetiden i sykehusene går ned. I 2008 var den på 4,8 dager. Grensene for hvor behandling foregår, viskes ut. Dette betyr at pasientene stort sett vil befinne seg i kommunene. Da må kommunene styrkes både økonomisk og kompetansemessig til å håndtere det. En samhandlingsreform er nødvendig for å gi pasientene et bedre og mer helhetlig helsetilbud.

Til slutt: Kommuneproposisjonen omtaler også innstramminger i alkoholloven. Sosial- og helsedirektoratet og andre har dokumentert at alkohol er involvert i 60–70 pst. av alle voldstilfeller. Når skjenketidene utvides, får vi mer vold – og omvendt. Den beste måten å motvirke vold på er å begrense skjenking på utestedene ved nattetid. Kristelig Folkeparti er glad for at Regjeringen nå vil innføre skjenkestopp kl. 2 om natten i hele landet, et tiltak som er i samsvar med vårt eget forslag i Dokument nr. 8:80 for 2008–2009 om endring av alkoholloven.

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tore Hagebakken (A) [10:27:26]: Vi rød-grønne har jo gjennomført endringer i inntektssystemet som innebærer en større inntektsutjamning. Et viktig grep i den sammenheng er at vi har redusert skattens betydning noe i den kommunale økonomien for på den måten å utjevne mer.

I innstillingen sier Høyre og Venstre at de ønsker at skattens betydning skal økes. De vil altså gå i helt motsatt retning av hva vi rød-grønne ønsker. Jeg vet at Tørresdal stiller som kandidat i Nord-Trøndelag, et fylke som er veldig avhengig av inntektsutjamning. Er det slik at

Kristelig Folkeparti er helt på linje med oss rød-grønne når det gjelder denne utjamningen? Hvor står Kristelig Folkeparti?

Bjørg Tørresdal (KrF) [10:28:20]: Kristelig Folkeparti er opptatt av at det skal være et incitament til å drive næringsutvikling i kommunene, at en skal tjene på å drive med næringsutvikling. På den andre siden er vi veldig opptatt av at uansett hvor en bor i landet, om en bor i distriktene eller i byene, skal en ha et godt velferdstilbud. Derfor er det viktig å utjevne inntektene mellom kommunene. At noen skattesvake kommuner får av skatterike kommuner, er en rett solidaritetstanke. Det er viktig for å opprettholde bosetting i hele landet.

Det er veldig viktig at det er likeverdige helsetjenester i Distrikts-Norge, at man får samme kvalitet på helsetjenester, på skole osv., uavhengig av hvor en bor i landet. Derfor støttet vi omleggingen i inntektssystemet da det ble vedtatt i Stortinget.

Rolf Reikvam (SV) [10:29:20]: Kristelig Folkeparti og Bjørg Tørresdal har gjort det til en merkesak å forsvare fylkeskommunen. De vil ha desentralisering av beslutninger, få beslutninger ut fra sentrale organer over til fylkeskommunen. Dette henger sammen med at da vi behandlet forvaltningsreformen, regionreformen, påtok de seg rollen som den store forsvare av det regionale og det lokale demokrati. Det er greit. Det kan man gjøre når man snakker generelt. Men det er litt uklart hva Kristelig Folkeparti mener når vi kommer til konkrete saker.

For ca. en uke siden behandlet vi distriktsmeldingen. Da hadde vi et helt konkret forslag om å styrke fylkeskommunen på ett område, som gjaldt næringshagene. Men hvilket parti var det som da hoppet av og fortalte at dette måtte vi sentralt ha styring på, dette måtte det være en eller annen sentral organisasjon som hadde ansvaret for? Jo, det var Kristelig Folkeparti. Da blir jeg litt usikker: Er dette festtaler i hyggelig lag, men når det kommer til de politiske realitetene, gir en blanke i de prinsipielle standpunktene en sier en har?

Bjørg Tørresdal (KrF) [10:30:26]: Kristelig Folkeparti ville gjerne overføre hele oppgaver fra staten og over til fylkeskommunen, deriblant hele virkemiddelapparatet som gikk på næringsutvikling. Vi ville gå så langt som å la Innovasjon Norge bli desentralisert til fylkeskommunene. Dersom en hadde gjort det, ville det vært naturlig at de nye næringshageprogrammene hadde sitt rotfeste i fylkeskommunen.

Nå ble det en gang sånn at i forvaltningsreformen fikk vi kun medbestemmelse når det gjaldt Innovasjon Norge, en fikk være med og eie litt, men fremdeles skulle det være nasjonalt organisasjonsstyrt fra Oslo. Når en ikke tok hele virkemiddelapparatet, ble det noe kunstig å si at akkurat de nye næringshagene skulle ligge til fylkeskommunene og ikke knyttes så nært opp til SIVA. Derfor har vi i innstillingen til distriktsmeldingen sagt at vi, i likhet med regjeringspartiene, synes det er naturlig at de nye næringshagene er samarbeidspartneren til fylkeskommunen

som utviklingsaktør, men at de beholder sin tilknytning til SIVA.

Anna Ceselie Brustad Moe (Sp) [10:31:25]: Kristelig Folkeparti følger ofte Regjeringen i sine merknader, og motsatt også, i ulike saker og på ulike politikkområder. Derfor har jeg et spørsmål til Kristelig Folkeparti i denne saken. Er Kristelig Folkeparti mer bekvem med dagens regjerings satsing på kommunene enn den forrige regjeringens med Erna Solberg som kommunalminister?

Bjørg Tørresdal (KrF) [10:32:08]: Kristelig Folkeparti er et sentrumparti. Det betyr at vi kan samarbeide med alle partier som fører en politikk som er i samsvar med vår politikk. Når det gjelder kommuneøkonomi, og når det gjelder de ansvarsområder som ligger innenfor vår komité, er det ofte samsvar mellom Kristelig Folkepartis, Venstres og regjeringspartienes synspunkter. Det gjelder også i innvandringspolitikken.

Men når en skal velge samarbeidspartnere for et helt regjeringssamarbeid, er det for Kristelig Folkeparti viktig å delta i et regjeringssamarbeid som har sitt utspring i sentrum. Vi har sagt at vi kan samarbeide både til venstre og til høyre, men ikke til ytterste venstre og høyre. Dette har vårt landsmøte sagt.

I praktisk politikk har en en fordel av å være i sentrum, for da kan en velge å samarbeide der hvor man får gjennomslag for politikken.

Og jeg gjentar: I denne perioden har Kristelig Folkeparti vært minst på nivå med regjeringspartiene når det gjelder kommuneøkonomi.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Vera Lysklætt (V) [10:33:16]: Venstre er optimistisk på vegne av lokaldemokratiet. Et stort flertall i Stortinget og av partiene er for å ta i bruk mulighetene som ligger i å la kommunene få flere oppgaver, mer penger, mer ansvar og flere tjenester nærmere innbyggerne.

For å sikre mer folkestyre og mer desentralisering vil Venstre sette et tak på statens virksomhet på om lag 50 pst. av offentlig sektor og ta i bruk hele Norge ved å fordele de øvrige oppgavene på fylker og kommuner.

Venstre vil ha en velferdsreform hvor kommunene kan få et større ansvar innen velferdstjenester og helsevesen. Da kan vi gi behandling, pleie og omsorg i folks nærmiljø, slik at brukerne får et bedre tilbud og økt verdighet.

Venstres reform er noe mer enn en samhandlingsreform. I tillegg til helse-, pleie- og omsorgsoppgaver vil Venstre skape mer sømløse tjenester for barn og unge ved å styrke helsestasjonen, PP-tjenesten, barnevernet, helse-søstertjenesten og den oppsøkende ungdomstjenesten og se på samhandling mellom barne- og ungdomspsykiatrien i sykehusene og kommunene.

Venstre vil også styrke kommunenes mulighet til å hjelpe alle til en egnet bolig. Et sted å bo er basisen i livet og må være utgangspunktet for habilitering og rehabilitering. Kommunene må derfor styrkes med flere boligsosiale virkemidler. I dag er det bare halv-

parten av kommunene som har en boligsosial handlingsplan.

I tillegg må vi få til et Kulturløftet II med vekt på det frivillige kulturlivet. Men det trengs også et kulturløft i kommunene. Bare om lag halvparten av kommunene har en kulturretat. Kultursektoren i kommunene er preget av mange og små stillinger. Venstre mener dette har med både trivsel og velferd å gjøre. Kulturen har derfor en sentral plass i Venstres velferdsreform.

Så til økonomien for kommunesektoren i 2010. Venstres ramme for kommunesektoren ligger på om lag samme nivå som det Regjeringen foreslår, med en vekst på mellom 5 milliarder og 6 milliarder kr. Detaljene i dette må vi komme tilbake til i forbindelse med statsbudsjettet for 2010, men jeg vil trekke fram at Venstre i sitt alternative forslag til revidert nasjonalbudsjett nå i 2009 har prioritert 624 mill. kr til 1 000 flere sykehjemsplasser enn det Regjeringen har foreslått. Vi har en ambisjon om å fortsette en slik prioritering også for 2010.

For å sikre at det lokale selvstyret har mulighet til å prege samfunnsutviklingen, mener Venstre at kommunene må få reell økonomisk frihet. Det må innebære fritak fra statlige pålegg, og kommunene må i større grad selv få bestemme over egne inntekter. Venstre har programfestet at kommuner som ønsker det, skal få alle overføringer fra staten uten øremerking. I tillegg må det åpnes for økt mulighet til å påvirke den lokale skattøren, økt adgang for lokal naturressursbeskatning og at kommunene får en andel av statlig pålagte miljøskatter.

Veksten i kommunesektorens inntekter de siste årene er reell. Venstre erkjenner den og har fulgt samme ramme. Men det er et faktum at utgiftene har vokst enda raskere. Det har vært gjort lite for å effektivisere, og alle forsøk er stoppet opp de siste årene. For kommunal sektor er forsøk viktige både for å lære, sammenligne, effektivisere og eventuelt spare.

Struktur er også viktig. For å møte den store veksten av brukere innen pleie og omsorg er det viktig å bruke tiden fra 2010 til 2015 til å forme en bærekraftig og framtidsrettet offentlig sektor. Da må vi både se på strukturer og ta i bruk ny teknologi. Det er vanskelig å se spor av en tydelig digitalisert kommunesektor og framtidsrettet struktur etter de siste årene. Inntektssystemet kan stå som eksempel på at struktur er viktig.

Venstre mener at den statlige kontrollen over lokalsamfunnene må begrenses. Dette er et ansvar som i stor grad må tas av Stortinget. I dag regulerer nær 7 000 lovparagrafer kommunal sektor, og det øker med et snitt på 1,5 paragrafer pr. dag. Det er et stort paradoks, når vi vet at bare 10 pst. av 234 kommuner med færre enn 5 000 innbyggere har en jurist ansatt. Hvem tolker alle disse 7 000 lovparagrafene ute i kommunene? Med tanke på rettssikkerhet for den enkelte er dette dramatisk.

Til slutt vil jeg få komme med litt ros til Regjeringen. Til tross for at Soria Moria-erklæringens regionreform ikke er oppfylt, gjennomfører i hvert fall Regjeringen en oppgave- og finansieringsreform med stil. Forvaltningsreformen får sin økonomiske konfirmasjon med dagens vedtak. Å flytte 7,4 milliarder kr fra staten til fylkene utgjør

om lag 15 pst. av de 50 milliarder kr en flyttet fra fylkene til staten i 2002. Om det er en reform, kan diskuteres, men oppgavene og pengene flyttes i hvert fall riktig vei.

Apropos vei tror jeg faktisk de øvrige riksveiene vil revitalisere fylkene som politisk arena. Veier og samferdsel engasjerer, og det å flytte disse debattene ut av Stortinget og nærmere folk, er et godt grep.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Saera Khan (A) [10:39:17]: Vi vet at i Oslo sørger Venstre for at Fremskrittspartiet sitter med avgjørende makt og innflytelse i byrådet, og Venstre sørger jo også for at Fremskrittspartiet i Oslo har ansvar for veldig viktige områder, som f.eks. transportområdet. På landsplan har Venstre uttalt at de heller vil ha Jens enn Jensen, så vi er litt forvirret her. Er Venstre nå tre måneder før valget fortsatt en garantist for at Fremskrittspartiet ikke kommer i regjering etter valget?

Vera Lysklætt (V) [10:39:58]: Ja, Venstre er en garantist for at vi ikke går i regjering med Fremskrittspartiet etter valget. Det har med flere forhold å gjøre: pengebruk, miljø, innvandring, integrering og også samiske spørsmål.

Rolf Reikvam (SV) [10:40:23]: Jeg har lyst til å be Vera Lysklætt kommentere noe av det hun skriver i innstillingen, et prinsipielt spørsmål. I innstillingen skriver representanten fra Venstre følgende: «Venstre mener at barnehageprisene skal avgjøres lokalt – ut fra lokale forutsetninger, tilbud og særpreg.»

Når jeg leser dette, undrer jeg meg. Dette er jo en avpolitisering, dette overlater en del til markedet. Er dette en form for ekstrem markedsliberalisme, eller hva er det for noe? Ønsker Venstre at det er tilbud og etterspørsel i markedet som skal fastsette barnehageprisene, eller ønsker de fortsatt en politisk styring? Dette bør en avklare, for hvis en leser dette i sin verste form, er det en ekstrem form for markedsliberalisme, på et område der vi har vedtatt at prisene skal styres politisk.

Vera Lysklætt (V) [10:41:19]: Venstre mener, som representanten sier, at barnehageprisene skal avgjøres lokalt. Det er lokalt en kjenner forholdene i kommunen best, og vi ønsker at vi skal ha både offentlige og private barnehage tilbud i kommunene. Så vi mener at det er greit at barnehageprisene avgjøres lokalt.

Tore Hagebakken (A) [10:41:56]: I innstillingen kritiserer bl.a. Venstre Regjeringa for manglende tiltak når det gjelder effektivisering, og for at kommunene ikke får tilstrekkelig drahjelp i arbeidet med omstilling og effektivisering. En går så langt som å si at Regjeringa faktisk har gjort «arbeidet vanskeligere». Hva slags form for effektiviseringstiltak og drahjelp i så måte er det Venstre savner? Er det konkurranseutsetting, privatisering, stykkpris eller andre former for såkalt høyredreining? For dette er jo en merknad de har sammen med Høyre bl.a. Hva er det som savnes og kritiseres?

Vera Lysklætt (V) [10:42:53]: Førrige regjering starta systematiske forsøk både i kommuner og fylker, til saman 13 forsøk. Alle ble evaluert, underveis og i etterkant. Alle ble betegnet som svært vellykket. Men dagens regjering har stoppet alle disse.

Venstre mener at offentleg sektor trengjer flere forsøk og mer evaluering for å bli både kvalitetsmessig bedre og mer effektiv. Vi mener at dette med enhetsfylket f.eks. er veldig bra, fordi det reduserer statens innflytelse ved at oppgaver flyttes fra fylkesmannen og til det folkevalgte fylkestinget. Slik blir enhetsfylket en større og sterkere aktør og blir en bedre samhandlingsaktør for kommunene. Derfor ser vi fram til at Møre og Romsdal kan få fortsette sitt forsøk med enhetsfylket, og vi registrerer med glede at flere fylker har fått interesse for den modellen. Venstre ønsker primært at mellomnivået skal være organisert som et enhetsfylke, så vi ønsker slike forsøk velkomne.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:44:16]: Kva er ein god kommune? På det får ein nok ulike svar alt etter kven ein spør. Kanskje er det slik at det er nokre uttrykk som vil gå igjen, f.eks. trivsel, tryggleik, tilhøyrslø, tillit og tilbod.

Geografien i Noreg er veldig forskjellig. Det tilseier at vi har eit mangfald av kommunar. Det tilseier òg at folk kan leggja ulikt inn i desse omgrepa, og at ein kan forventa noko ulik oppfølging frå kommune til kommune. Uansett: Ein god kommune blir skapt lokalt. Det er Regjeringa og Stortinget sin jobb å sørgja for å utvida det lokale handlingsrommet, og så er det lokale folkevalde, i nær dialog med sine innbyggjarar, som må sørgja for å utnytte handlingsrommet.

I ulik samanheng er uttrykket likeverdige tilbod gjennstand for merksemd både i og utanfor denne salen. Og anten vi snakkar om helse, skule eller andre område, vil det vera slik at eit likeverdig tilbod kan vera forskjellig lokalt. Det er viktig at vi legg til rette for at ein kan ta omsyn til lokale variantar.

For fyrste gong tippar kommunane over 300 milliardar kr til disposisjon – eit meir nøyaktig tal er 310 milliardar kr i år. Realveksten i inntektene til kommunesektoren frå 2005 til 2009 er i underkant av 32 milliardar kr, og eg registrerer at dei fleste no har lært seg det. Det er to viktige tal her: Veksten er bl.a. brukt til å få på plass mellom 30 000 og 35 000 nye årsverk i kommunane frå 2005, og til å skaffa 38 400 nye barn barnehageplass. Målet om 10 000 nye årsverk i omsorgssektoren er overoppfylt. Det er fleire fagfolk på plass i kommunane. Bak desse tala gøymer det seg mykje styrkt tryggleik, både når det gjeld å ha ein trygg plass for barnet sitt når ein skal på arbeid, og å ha ei trygg omsorg når behovet er der for ein eldre eller pleietrengande.

Regjeringa prioriterer òg kommunesektoren i sitt siste budsjett i denne stortingsperioden. Overraskande for mange har kommunane blitt tilførde 2,5 milliardar kr i løpet av 2009. Dei milliardane blir vidareførde. Så er det

i tillegg 4 nye milliardar i frie inntekter, og det er varsla mellom 1 og 2 milliardar til andre oppgåver. Det kjem vi tilbake til i budsjettet.

Det er ingen tvil om at det framleis er uløyste oppgåver, men med ei konsolidering av økonomien i 2009 vil det etter vårt syn i 2010 vera rom for både å dekkja demografikostnader, ekstra midlar til andre riksvegar som blir fylkesvegar frå 1. januar 2010, og styrking av skule, kommunalt barnevern og ei oppfølging av Omsorgsplan 2015.

Kommunane går litt ulikt inn i året 2010. Det gjeld òg måten dei handterer ulike saker på i 2009. Det er mange som har utfordringar etter eit svakt driftsresultat i 2008. Det er enklare for Oslo kommune å operera med eit driftsoverskot på 3,9 pst., fordi avstanden til dei som treng tenester, er større. Det er vanskelegare i ein kommune som har eit titals millionar på sitt budsjett, og der ein veit at den som bur i nabohuset, no har behov for styrkt omsorg.

Eg er glad for at eit nytt inntektssystem med større utjamning er på plass. Eg er fornøgd med at vi òg rydda plass for tre endringar i budsjettet i opplegget for fylkeskommunane. Så får vi koma tilbake til ytterlegare inntekts- og utgiftsutjamning til dei. No er det viktig at vi òg har fått forvaltingsreforma på plass.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:49:51]: Jeg må si at jeg med glede registrerer en noe mer ydmyk representant fra Regjeringen som i dag snakker om kommuneøkonomi. Jeg tror det er viktig at man unngår de store og gale fremstillingene av kommuneøkonomien der ute, for det er en god del lokalpolitikere som sliter med den situasjonen de befinner seg i.

Den retorikken som har vært ført av den sittende regjering gjennom flere år, har skapt en enorm forventningskrise der ute, og man ser at det ikke er et reelt forhold mellom det som har vært sagt fra Regjeringen på den ene siden, og den faktiske situasjonen ute i kommunene på den andre.

Jeg vil gripe fatt i et annet poeng, lokaldemokrati, som Regjeringen visstnok skal være veldig opptatt av. Hvorfor har denne regjeringen på mange viktige punkt bidratt til å gjøre handlingsrommet for lokaldemokratiet mindre – gjennom å presse på norske kommuner asylmottak mot deres vilje, presse inn eiendomsskatt, og gjennom plan- og bygningsloven gjort det enda vanskeligere å utøve lokal forvaltning av arealene?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:51:08]: Eg synest det er ein litt spesiell situasjon å stå her å bli kritisert av Framstegspartiet, av alle, når det gjeld lokaldemokratiet – Framstegspartiet, som altså vil redusera handlingsrommet, så langt eg kan lesa i innstillinga, i forhold til kommuneoppbygging, som jo er hovudtemaet i dag. Korleis er det Framstegspartiet vil at Kommune-Noreg skal organisera sine varierte tenester, med det mangfaldet av kommunar vi har, innanfor skule, omsorg og andre tenester, når dei vil innføra ei stykkprisfinansiering i sta-

den for å ta vare på det handlingsrommet som er i dag?

Eigedomsskatten er frivillig. Øyremerkte tilskot skal ned; der har eg forstått at Framstegspartiet er betenkt. I sum er det Regjeringa sitt oppdrag, si oppgave og sitt mål å auka det lokale handlingsrommet.

Bent Høie (H) [10:52:21]: Regjeringens utstillingsvindu, Trondheim, fikk rød-grønt styre i 2003, og konsekvensene kan vi lese om i lederen i Adresseavisen:

«Trondheim kommune vil ved utgangen av 2009 ha en gjeld på ti milliarder kroner, mot fem milliarder i 2003. Under høykonjunkturen med store overføringer fra staten, høy skatteinngang og store inntekter fra kraftfondet, ble ikke pengebruken bremsset ned med tanke på dårligere tider. Den økonomiske ufornuften må nå byens befolkning betale for .(...)

Under det rødgrønne styret har Trondheim levd over evne i flere år.»

Mitt spørsmål er om statsråden mener at den alvorlige situasjonen i Trondheim skyldes rød-grønn kommuneøkonomi fra statens side eller rød-grønt styre lokalt?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:53:10]: For meg høyrest det som dette spørsmålet fyrst og fremst bør drøftast lokalt. Eg har forstått det slik at ei side ved Trondheim sitt resultat for 2008 er korleis Trondheim har handtert plasseringa av sin finansformue, og konsekvensane av det.

Elles har Regjeringa arbeidd systematisk for å auka det lokale handlingsrommet og styrkja kommunane sin situasjon. 32 milliardar kr er eitt tal, men det er berre eit tal. Det som er det viktige, og som òg gjeld Trondheim, er at det her har vore moglegheit til å styrkja sine tenester i form av nye årsverk, fleire barnehageplassar, og til å få betre kvalitet på tenestene òg på andre område.

Björg Tørresdal (KrF) [10:54:17]: Min replikk til statsråden må gå på forvaltningsreformen, når vi nå skal innføre den, der Kristelig Folkeparti er enig i de skritt som er gått, men ville gjerne gått så mye lenger.

Men jeg har et spørsmål i forbindelse med det som er vedtatt om disse veiene, riksveiene, som går over til å bli fylkesveier, og som en er noe urolig for hva gjelder finansieringen. Men la finansieringen ligge, og så går vi til administrasjonen av disse nye fylkesveiene. Der har jeg forstått at det er overført 500 mill. kr til Statens vegvesen regionalt. Jeg stusser litt over det, fordi jeg trodde det var fylkeskommunen som skulle styrkes, og ikke Vegvesenet regionalt.

Jeg lurer litt på hvordan det henger sammen – eller jeg kan stille spørsmålet på en annen måte: Er det en tilsvarende styrking av administrasjonen i fylkeskommunene, eller er det slik at fylkeskommunene bare skal få mene noe om det som Statens vegvesen bruker tid og ressurser på å bestemme?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:55:18]: Så langt eg kjenner til den førebuinga som no skjer på om-

rådet samferdsel, er det her ein nøye dialog, ein styrkt dialog, for å få på plass dei siste elementa, både det som gjeld administrasjon og det som gjeld kostnader til ferjedrift.

Det er to punkt der som er noko uavklarte. Det skal altså vera ein felles vegadministrasjon, slik at ein ikkje byggjer parallelle opplegg. Så må fylkeskommunen styrkjast bl.a. med nokre planleggingsoppgåver. Så er det tilført midlar, som representanten seier, direkte til vegane og til låneordning for opprusting, men det vil no i fortsetjinga krevja ein konstruktiv dialog både mellom fylkeskommunane og departementet og mellom Vegvesenet og fylkeskommunane for å få dei siste elementa godt på plass.

Vera Lysklætt (V) [10:56:42]: Jeg lurer på en ting: Hvordan mener kommunalministeren at skolene nå skal forholde seg foran neste skoleår, til høsten? For nå står de foran det at de er nødt til å kutte i lærerstillinger også dette året. For eksempel har skolen i min hjemkommune kuttet stillinger hvert år nå i fire år. Færre lærere fører til at de som blir igjen, blir utslitt, blir sykmeldt, det blir dårlig arbeidsmiljø og læringsmiljø og mye mobbing i skolen.

Hva har kommunalministeren å si til det?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:57:18]: Eg er veldig enig med Venstre i at skulen er eit avgjerande viktig område lokalt, og at det er viktig å ha rom for ein skule der den enkelte eleven blir sett og følgd opp. Det er viktig no, og det er viktig førebyggjande, med tanke på framtida.

Trass i at Regjeringa med Stortingets støtte har styrkt kommunesektoren i denne perioden, har òg mange kommunar likevel ikkje hatt rom for å løysa alle oppgåver slik som dei aller helst ville. Det er nok nokon plassar der ein kuttar i lærarstillingar fordi ein finn ut at ein vil ha ein annan skulestruktur, men eg håpar når no omsorgstenestene er komne opp på eit høgare nivå, at det skal bli meir rom for å styrkja skulen.

Ib Thomsen (FrP) [10:58:41]: Vi ser at Regjeringen tar i bruk virkemidler som stykkpris for å sikre midler til kommunene, samtidig som statsråden kritiserer Fremskrittspartiet for det samme. Vi ser at fylkesmannen stadig vekk overprøver lokaldemokratiet. Vi ser at den dårlige kommuneøkonomien gjør kommunepolitikere frustrert over at de skal kunne klare alle disse lovpålagte oppgavene og foreta en riktig prioritering i kommunene. Det siste er at Regjeringen skal innføre en nasjonal skjenkepolitikk, som etter min mening også overprøver det lokale selvstyret.

Skjønner statsråden frustrasjonen hos lokalpolitikerne? Vil statsråden være en ombudsmann for lokalpolitikere og jobbe mot den negative utviklingen som vi nå ser, med overkjøring av lokaldemokratiet?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:59:38]: Eg føler meg allereie som ein ombudsmann for lokaldemokratiet for å styrkja det lokale folkestyret. Eg har reist såpass mykje i dette landet og besøkt såpass mange kommunar at eg ikkje deler Framstegspartiet si beskriving av ei negativ utvikling i det lokale handlingsrommet.

Det er rett at me har stramma inn på nokre punkt. Det er ei vanskeleg avveging mellom kva som skal vera nasjonale og kva som skal vera lokale omsyn. Men på dei områda som gjeld tenester, og som jamt over utgjer to tredelar av kommunane sine budsjett, har me styrkt moglegheitene.

Framstegpartiet held i dag fram KS sitt forslag for 2010, men det er ikkje så stor forskjell der som Framstegspartiet vil halda fram, for KS ynskjer eigentleg vel 5 milliardar kr i forhold til tiltakspakka i januar.

Presidenten: Replikskiftet er omme.

Tom Strømstad Olsen (A) [11:01:11] (A): Kommuneproposisjonen vi i dag har til behandling, føyer seg inn i rekken av de bedre på mange år. Regjeringen sa i 2005 at man ville satse på kommunene, og har levert i så måte.

Det er interessant å se hva som har skjedd i Kommune-Norge de årene vi har sittet med regjeringssmakt.

Denne regjeringen har sammen med kommunene satt verdensrekord i bygging av barnehager. 38 000 flere barn har fått plass i barnehage enn da vi tiltrådte. Dette har mye å si for de familiene som har benyttet seg av dette tilbudet. I Vestfold har nå alle kommuner full barnehagedekning. Jeg vil komme med en påstand: Dette hadde det ikke vært mulig å få til uten denne regjeringen.

Vi legger ikke skjul på at 2008 var et vanskelig år for norske kommuner. Kostnadsveksten gjennom året ble høyere enn forventet, og mange kommuner har hatt store fall i verdien på finansplasseringene som følge av den globale finanskrisen. Rentenivået var høyt, og alt dette slo direkte inn i kommuneregnskapene.

Finanskrisen er dessverre ikke avblåst ennå. Mange kommuner kommer nok derfor til å oppleve at deres finansplasseringer ikke vil gi de avkastninger som en kan forvente i en normal situasjon. Rentenivået, derimot, er blitt betydelig redusert og er nå på et lavt nivå.

Da revidert budsjett og kommuneproposisjonen ble lagt fram 15. mai i år, var det mange som var fornøyd i Kommune-Norge. Eksempelvis kan jeg trekke fram min egen hjemkommune, Tønsberg, som får tildelt drøye 27 mill. kr fordelt på 7,8 millioner som ekstrabevilgning av frie inntekter i 2009, og 19,7 mill. kr som anslag på frie inntekter i 2010. Rådmannen i Tønsberg uttalte til Tønsbergs Blad 16. mai at sammen med lavere rente kan dette bety at vi kan fange opp underskuddet i regnskapet og slippe å kutte i tjenestetilbudet i 2010. Han la videre til at Tønsberg kommune kan gå inn i 2010 med positivt fortegn.

Det har virkelig betydning for kommunene og deres innbyggere hvem som styrer. Fasiten etter fire år med rød-grønn regjering taler sitt tydelige språk. Realveksten i sektorens samlede inntekter fra 2005 til 2009 anslås til om lag 32 milliarder kr. Ca. halvparten av dette har kommet i form av frie inntekter. Hvis man sammenligner med Bondevik II-regjeringen, var det i deres fireårsperiode en vekst i de samlede inntekter på i underkant av 20 milliarder kr, mens veksten i frie inntekter var på 8,3 milliarder kr. Deler av denne veksten ble tvunget igjennom i Stortinget.

Konklusjonen er enkel. Det er et hav av forskjeller mellom vår regjering og den borgerlig styrte regje-

ringen som Fremskrittspartiet var en aktiv støttespiller for.

Fremskrittspartiet har ved flere anledninger påpekt at de i sine alternative budsjetter gir mer til kommunene enn det Regjeringen kommer med. Det er for så vidt greit, men hvor tar man disse pengene fra? Vi vet at Fremskrittspartiet lover skattelettelser i milliardklassen, de lover å legge ned bomstasjoner i stor skala – som det koster flere titalls milliarder å få gjennomført. Hvor mye som eventuelt skal satses på kommunene etter dette, skal bli spennende å se.

Stoltenberg II-regjeringen har de siste fire årene vist at vi satser på velferd. Det er i kommunene velferden skapes, og derfor har vi løftet kommunesektoren i disse årene vi nå har lagt bak oss. Med en fortsatt rød-grønn regjering vil vi fortsette å satse på kommunene.

Til slutt: Jeg synes at kommunene og deres innbyggere bør ha krav på å vite hvor mange kommuner Fremskrittspartiet mener det er behov for i Norge – hvis de ved en anledning kommer til makten.

Arne Sortevik (FrP) [11:05:55]: Jeg tar ordet for å snakke litt om forvaltningsreformen, med utgangspunkt som samferdselspolitikker.

Hovedinnholdet i forvaltningsreformen – en sørgelig rest av en heldigvis strandet regionreform – er nedklassifisering av over 17 000 km riksveier og flytting av 78 av 95 riksveiferjestrekninger fra staten til fylkeskommunene.

Det viktige spørsmålet knyttet til forvaltningsreformen er følgende: Gir dette bedre veier i Norge? Gir dette bedre ferjetjenester? Fremskrittspartiet er overbevist om at svaret er et rungende og klart nei.

Forvaltningsreformen er omhandlet i en rekke saker, i ny Nasjonal transportplan, som Stortinget behandlet sist torsdag, og i en egen lov om overføringen i en egen stortingsproposisjon fra Samferdselsdepartementet som vi behandlet i går. Det veinettet vi kjenner i dag som øvrige riksveier, blir med dette forslaget overført til fylkeskommunene fra og med 2010. Disse veiene har et vedlikeholdsetterslep på 12 milliarder kr.

For å unngå egne bestemmelser i vegloven § 7 om krav ved omklassifisering av veier gjennomfører Regjeringen denne nedklassifiseringen gjennom å vedta en egen lov om overføring, der Regjeringen gir fritak for krav om standard ved omklassifisering – les overføring. Dette gir ikke bedre veier.

Men det følger jo penger med, sier Regjeringen og regjeringsspartiene. La oss se litt nærmere på akkurat det.

For ferjene får fylkeskommunene i 2010 i utgangspunktet overført det samme beløpet som staten selv bruker på ferjene i 2009. 2009-kroner omgjort til 2010-kroner gir ikke samme ytelse – økning i lønns- og driftskostnader krever sitt. Til veiene – dette står på side 42 i kommuneproposisjonen – følger det 4 589 mill. kr, mot 5 126 mill. kr lovet i Nasjonal transportplan – altså ikke mer, men mindre. Så legges det inn 1 milliard kr i økte frie midler. De nye frie midlene skal brukes til vedlikeholdsetterslepet på veier man overtar, som er på 12 milliarder kr. De samme frie midlene skal også brukes til vedlikeholdsetterslep på eksisterende fylkesveinett – 27 000 km veier som fylkene

alt har ansvar for, og der etterslepet på vedlikehold er mellom 14 og 16 milliarder kr. Tiltaket omfatter også 5 800 bruer og et betydelig antall tunneler. Her er det krav om oppgradering, som – ifølge flere av de sakene jeg har referert til – kan ha betydelige økonomiske konsekvenser. De samme frie midlene skal også brukes til å forbedre ferjetilbudet. Det blir ikke mange gratisferjer her – med referanse til Senterpartiet – og spørsmålet er om det blir et forbedret ferjetilbud i det hele tatt.

Rett nok er det lagt inn en årlig låneramme på 2 milliarder kr – lån for å lappe på dårlige veier, det virker nesten som en dårlig spøk. Dessverre gjennomføres det i fullt alvor. Det må jo være ment som et slags plaster på såret – et slags politisk plaster – for at staten flytter ansvaret for dårlige veier over til fylkeskommunene. Dårlige veier blir ikke bedre om ansvaret flyttes. Dårlige veier blir slett ikke bedre når det ikke følger penger med som kan sikre fullgod standard som en del av overføringsprosjektet. Men mer byråkrati blir det. KS sier – i kortversjonen – at man trenger 100 nye byråkrater.

I forbindelse med lov om flytting heter det:

«Forskrifter gitt med hjemmel i § 40 a vil derimot kunne medføre både økonomiske, administrative og andre konsekvenser for fylkeskommunene og Oslo kommune, avhengig av de oppgaver som pålegges. Kostnadene ved gjennomføring av disse vil måtte dekkes gjennom rammetilskuddet.»

Det er oppgave nr. 4 som skal dekkes av de frie inntektene på 1 milliard kr.

Like bekymringsfullt er effekten av mer byråkrati innenfor samferdselssektoren. Det er ikke for lite – snarere for mye – byråkrati som preger planlegging og gjennomføring av samferdselsprosjekter i Norge. Det blir ikke bedre veier av dette.

Dette er ingen god reform for fylkeskommunen så lenge vi sliter med et slikt unødvendig forvaltningsledd. Den såkalte reformen er klar når det gjelder nye oppgaver – og ytterligere nye varsles. Finansieringen er uklar og usikker. Det blir ikke bedre veier, det blir mer byråkrati, det blir en oppsplittet samferdselspolitikk, og det blir – er vi redd for – et økende vedlikeholdsetterslep.

Presidenten: De talerne som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Arild Stokkan-Grande (A) [11:11:21]: Per-Willy Amundsen startet sitt innlegg med å vise til at regnskapet for de siste fire årene ikke er god lesing. Til og med for fremskrittspartimedlemmer som er vant til å strø om seg med milliarder, må vel over 30 milliarder kr mer til kommunesektoren anses som relativt mye penger. Når det fortsatt er store utfordringer i sektoren, sier det noe om hvor sulteføret sektoren var etter fire år med en borgerlig regjering, der Fremskrittspartiet hadde innflytelse.

Per-Willy Amundsen påstår at den økonomiske utviklingen vil føre til store rekrutteringsproblemer i lokalpolitikken. Ja, med Fremskrittspartiets opplegg med stykkprisfinansiering i pleie og omsorg er det vel knapt nok behov for lokalpolitikere.

Per-Willy Amundsen snakket lenge og vel om Fremskrittspartiets alternative system uten å komme inn på hva det egentlig handler om. Kanskje er det sine egne Per-Willy Amundsen og Fremskrittspartiet ønsker å stramme opp? Det er nemlig interessant å se hvor stor forskjell det er mellom den pompøse retorikken fra denne talerstolen, og hvordan det faktisk er der Fremskrittspartiet har påvirkning.

I Stjørdal i Nord-Trøndelag utgjør Fremskrittspartiet en del av flertallet, og de har lederen i omsorgskomiteen. Stjørdal har redusert antall årsverk i pleie og omsorg som én av ytterst få kommuner i Midt-Norge. De øvrige kommunene i Midt-Norge overoppfyller målene om nye, varme hender i pleie og omsorg. Stjørdal har kuttet i hjemmetjenesten, og man har kuttet i skolen. Stjørdal er den kommunen i Norge som bruker fjerde minst på skole pr. elev i landet, og det er ni måneders ventetid for elever som henvises til utredning i PPT. Stjørdal har kuttet over 20 kommunale stillinger. Men det er tydeligvis ikke mangel på penger som er utgangspunktet. Stjørdal, med Fremskrittspartiet i førersetet, ønsker nemlig å bygge kulturhus til 300 mill. kr. Det er en liten kontrast til hvordan Fremskrittspartiet ordlegger seg fra denne talerstolen.

En ting er at Fremskrittspartiet sier noe sentralt, men gjør noe annet lokalt, langt verre er det at det hersker total uklarhet med hensyn til hvordan dette feltet skal håndteres dersom Høyre og Fremskrittspartiet får regjeringsmakt. Høyre har vært tydelig på at man ikke ønsker stykkprisfinansiering innen pleie og omsorg, noe også Bent Høie bekreftet i sitt svar på min replikk tidligere i debatten. Det er jeg glad for. Det ville nemlig ført til økt byråkratisering og mindre lokaldemokrati. Men dette er jo én av Fremskrittspartiets fanesaker. Forvirring og kaos på borgerlig side er ikke noe nytt i denne valgkampen. Men jeg synes i alle fall at våre eldre fortjener at fundamentale ting som finansieringsordning blir klarlagt i god tid før valget.

Ib Thomsen (FrP) [11:14:43]: Jeg mener at lokaldemokratiet ikke har hatt gode kår under denne regjeringen. Kommuneøkonomien har ikke vært dårligere siden 1991. Fylkesmannen overprøver i økende grad det lokale skjønnnet, selv om kommunenes fortolkning er i samsvar med gjeldende nasjonale retningslinjer, og er fundamentert på lokalpolitisk skjønnansvendelse. Dette er betenkelig, og dette bør det gjøres noe med. Det er nemlig slik at ansatte hos fylkesmannen opptrer som politiske aktører, uten folkevalgt kompetanse i enkelte saker.

Fremskrittspartiet ønsker å skille skjønn og legalitetskontroll, og mener at dagens fylkesmannsembete har en uheldig sammenblanding av disse rollene. Mulighet for domstolskontroll i dag er nærmest fraværende og ikke egnet til å øke respekten for de rettslige rammene for de folkevalgte organene. Dette er ikke med på å styrke det lokale demokratiet, noe som Regjeringen og regjeringspartiene har sagt at de ønsker, og som de vil gjøre noe med, men vi ser ikke resultater. Vi ser det motsatte. Vi ser en overkjøring av kommunene.

Det nye som nå kommer, er en nasjonal skjenkepolitikk, som skal bestemme hvordan lokalpolitikere skal

håndtere dette. Jeg mener at skjenketidene må bestemmes lokalt, og at det ikke må legges opp til noen formynderpolitikk, slik som det ser ut til at vi får nå. Regjeringspartiene og statsråd Storberget mener at regjeringspartiene vet bedre enn ordførerne våre og lokalpolitikkerne i kommunen. Hva er det som er best for den enkelte kommune? Jo, det vet lokalpolitikkerne, også når det gjelder skjenkepolitikken.

Jeg mener at det er den enkelte kommune som er best i stand til å ta disse beslutningene. Fremskrittspartiet mener at det må være lokalpolitikkerne som er best egnet til å finne løsninger for sine tettsteder og byer. Det som kan være virkningsfullt ett sted, kan virke mot sin hensikt et annet sted. Den rød-grønne regjeringen har satt en feststopp til kl. 02. Hvordan de har kommet fram til at festen bør slutte kl. 02, er jeg litt usikker på, men den tiden er iallfall satt. De kutter ikke bare i skjenketidene, men foretar også en kraftig innskrenking av lokaldemokratiet.

Gerd Janne Kristoffersen (A) [11:17:35]: De siste fire årene har vært gode år for kommunesektoren, og det er flott. Kommunene har styrket tjenestetilbudet sitt ved å opprette over 30 000 nye årsverk. Det er en gledelig utvikling, som viser at kommunene er i stand til å prioritere mer velferd når de settes i stand til det økonomisk.

For grunnskolesektoren har det vært en vekst på om lag 5 000 nye årsverk. Dette er gledelig, men grunnskolen har behov for flere årsverk. Spesielt er det behov for flere lærere. Fra og med i høst har kommunene en lovfestet plikt til å styrke undervisningen i norsk/samisk og matematikk for elevene i 1.–4. trinn. Det er viktig å styrke innsatsen tidlig for at den enkelte elev skal få høyest mulig læringsutbytte og lykkes i skolen. I skolen i dag er det altfor mange elever som ikke har gode nok ferdigheter i det vi kaller basisfagene. Det har store konsekvenser også for læring i alle andre fag og er et av hovedproblemene når det gjelder frafall i den videregående skolen. Derfor er det helt avgjørende at kommunene nå følger opp den plikten de har via opplæringsloven til å styrke undervisningen i norsk/samisk og matte fra høsten av.

Det er satt av penger i budsjettet til formålet – 1 milliard kr i helårsvirkning fra og med 2010 – og jeg har tillit til at statsråden følger opp dette i sin dialog med kommunene, slik at endringen i opplæringsloven blir gjennomført i alle kommuner. Jeg har gjentatte ganger merket meg at statsråden er opptatt av kvaliteten i skolen.

Vi har i denne perioden arbeidet svært mye med kvaliteten i skolen. Men det nytter ikke med vedtak i Stortinget om ikke kommuner og fylkeskommuner som skoleeiere følger opp. Et tiltak for å øke oppmerksomheten omkring utviklingen av kvaliteten i skolen er innføring av plikt til å utarbeide en årlig rapport om tilstanden i grunnskolen og videregående opplæring. Dette er helt i tråd med det som allerede er innført som en ordning i våre naboland. Tilstandsrapporten bør knyttes til læringsresultat, frafall og læringsmiljø. Jeg håper at dette kan bli et positivt bidrag til debatt også i kommunestyre, fylkesting og i styrene for de private skolene og dermed være et verktøy for skoleutvikling lokalt.

I tiden framover er det behov for å tilsette flere lærere. Det er også behov for faglig utvikling for lærerne i form av etter- og videreutdanning. I denne perioden har vi fått på plass et system for det. Men det er behov for en tett dialog med skoleeierne også på dette området. Vi må sikre oss at det systemet vi har fått på plass, er i tråd med det skoleeierne mener er riktig.

Å utvikle en god skole er den beste investering en kommune kan gjøre. Mitt inntrykk er at de aller fleste kommunene også er opptatt av det. Men med de store utfordringene kommunene nå har innenfor helse- og omsorgssektoren, kan skoleutvikling og tilsetning av flere lærere være et område som får mindre oppmerksomhet. Jeg har stor tillit til at kommunalministeren, i likhet med kunnskapsministeren, lar skoleutvikling være et tema i sin kontakt med Kommune-Norge.

Bendiks H. Arnesen (A) [11:21:08]: Kommunene står nærmest våre innbyggere. Derfor er også nivået på kommunale tjenester noe som opptar folk både i bygd og by. De som ivrer aller mest for kommunesammenslåing ved tvang, må ikke glemme at nærheten til beslutningene betyr mye for folk. Vi må derfor lytte til innbyggerne selv i slike viktige saker. Det er også viktig at det kommunale tjenestetilbudet er like godt utbygd uansett hvor i landet vi bor, om vi bor i distriktene eller i byene.

Norge er helt avhengig av at hele landet er i bruk, at det er verdiskaping og bosetting over hele landet. Derfor er det så avgjørende viktig at vi også har gode kommunale tjenester og gode samferdselstilbud over hele landet.

I denne stortingsperioden har det skjedd mye positivt på begge disse områdene. Jeg føler meg ganske sikker på at dette vil gi positive utslag når det gjelder å sikre bosetting og aktivitet over hele landet.

Debatten om større likebehandling mellom kommunene i tiltakssonen for Nord-Troms og Finnmark pågår fortsatt uten å ha funnet sin løsning. Jeg skulle gjerne ha sett at denne saken hadde vært løst, og jeg vil fortsatt jobbe for dette framover. Når regjeringspartiene tar dette opp i en egen merknad, forteller det meg at dette er noe som alle ønsker å få en løsning på, og da på en slik måte at det blir en varig og forutsigbar ordning.

Når opposisjonspartiene i sterke ordelag kritiserer Regjeringen og stortingsflertallet for at dette ikke er blitt løst, kommer den kritikken i et merkelig lys. For det første har disse partiene som regjeringspartier eller som støttepartier for en regjering hatt mange muligheter til å kunne ha løst denne saken for mange år siden. For det andre har Fremskrittspartiet gang på gang foreslått hele Nord-Norge-tilskuddet fjernet. Etter det jeg kan se, vil Fremskrittspartiets modell for finansiering av kommunene i framtiden ikke gi rom for slike ordninger i det hele tatt.

I denne perioden har vi fått på plass et småkommunetilskudd, som betyr mye for en bedre fordeling mellom kommunene. Med bakgrunn i de signalene som ligger i merknaden fra regjeringspartiene, skal vi, i samarbeid med de berørte kommunene, arbeide konstruktivt for å finne varige og gode løsninger for Nord-Troms i denne saken.

Saera Khan (A) [11:24:15]: Det er ingen tvil om at kommuneproposisjonen er et meget allsidig dokument. Vi vet alle at kommuneproposisjonen er av avgjørende betydning for alle kommunene rundt omkring i landet, og at den utgjør bunnplanken i Distrikts-Norges muligheter for god velferdsproduksjon. Men i de senere årene – og også denne gangen – har også hovedstaden og de andre storbyene i landet nytt godt av kommuneproposisjonen. Det skal vi være stolte av.

I tillegg til distrikts- og regionalmeldingen har vi hatt hovedstadsmeldingen. Regjeringen viser der og i Soria Moria-erklæringen at «By og land hand i hand» ikke bare er et gammelt slagord, men også handling i praksis i moderne tid. Oslo og andre storbyer i Norge er befolkningsmessige og økonomiske tyngdepunkter, og utviklingen i disse byene kan være en drivkraft og en motor for hele landet. Det er i hele landets interesse at disse byene blir attraktive regionale områder.

Vi vet at Regjeringens hovedstadsmelding var et bidrag til å anerkjenne Oslos rolle med hensyn til konkurranse-dyktighet, mangfold og verdiskaping. Det er utrolig viktig å se at det er særskilte storbyfenomener som utfordrer oss som landets folkevalgte. Narkotikamisbruk, kriminalitet, bostedsløshet, et økende antall i befolkningen med minoritetsbakgrunn, fattigdom – dette er bare noen av de svært krevende oppgavene mange av byene våre står overfor.

Selv om inntektsnivået i hovedstaden er høyt, vet vi at forskjellene mellom innbyggerne øker, og at fattigdommen stadig øker. Derfor er jeg veldig glad for at Regjeringen har gjort noe med bostøtteordningen. Nå vil 50 000 nye husstander få mer bostøtte. Inntektsgrensen er hevet, og kravene er forenklet. Vi øker bevilgningene med 66 mill. kr.

Og som om ikke bostøtteordningen var nok, har vi også på rusfeltet blitt varslet om opptrappingsplaner, som vil gjelde til og med 2010. Kommunale handlingsplaner, individuell oppfølging, lavterskeltilbud og ambulante og oppsøkende tjenester betyr at rusfeltet vil bli styrket i sin helhet, med mer enn 700 mill. kr.

Regjeringen har varslet en lovfesting av krisesentertilbudet. Dette er veldig bra, spesielt fordi vi vet at i veldig mange av byene våre har antallet kvinner med innvandrerbakgrunn som bruker krisesentrene, økt. Dette krever mer skolering, flere ressurser og mer kompetanse.

Når jeg ser denne regjeringens ambisjoner og det denne regjeringen har fått til i løpet av de tre–fire siste årene – det gjelder også kommuneproposisjonen – er jeg optimistisk. Jeg får faktisk troen på at det nytter.

Gunvald Ludvigsen (V) [11:27:29]: Fredag legg Regjeringa fram samhandlingsreforma.

Venstre er positiv til intensjonane i reforma, men ho ser ut til å mangle viktige strukturelle grep, og det blir innført ytterlegare eit byråkrati, gjennom eit slags fjerde forvaltningsnivå. Det blir nemnt samkommunar og forpliktande interkommunalt samarbeid. Vi vil få mykje meir byråkrati og fleire avgjerder utanfor direkte folkevald kontroll. Vi har allereie eit stort skjemavelde innanfor velferd og helse, eit skjemavelde som er ekstremt tidkrevjande. Vi fryktar

at dette vil bli endå verre, og at endå meir byråkrati vil ramme pasientane.

Venstre er einig i at ei justering av sjukehusreforma frå 2001 er heilt nødvendig, både i form av lovendringar og i form av finansiering. Dette kan skape ei betre samhandling mellom primærhelsetenesta og spesialisthelsetenesta. Men vi er skeptiske til ein finansieringsmodell som utelukkande er basert på medfinansiering, ved at ein flyttar 20 pst. av dei økonomiske midlane frå spesialisthelsetenesta og til eit konglomerat av interkommunale samarbeid i mange versjonar, og gir dei påbod om å ha forpliktande avtalar med helseføretaka. Dei færreste vil ha noko alternativ til det å kjøpe tenestene frå sjukehusa. Ergo blir det praktiske finansieringsansvaret berre flytta frå staten og til eit slags fjerde forvaltningsnivå, gjennom pliktige samkommunar eller andre former for interkommunale organ. Eg trur vi må finne fram til incentiv som gjer at kommunane får sjå gevinsten. Kommunane må få kortsiktige gevinstar, ikkje berre sjå gevinstane langt fram i tid, for då trur vi det vil vere for lite interesse for at dette skal lykkast.

Det har vore ein dramatisk auke når det gjeld omfanget av interkommunale samarbeid. I 2004 hadde vi – så vidt eg forstår – 1 768 interkommunale føretak. Danmark hadde på same tid berre 200. Og vi har ikkje berre interkommunale føretak, vi har mange andre samarbeidsorgan, og det er ingen, korkje KS, departementet eller Statistisk sentralbyrå, som veit kor mange samarbeidstiltak som finst mellom kommunane.

Eg høyrde om ein prognose om at det skulle vere 14 interkommunale føretak eller samarbeidstiltak pr. kommune. Etter enkel rekning betyr det over 6 000 interkommunale samarbeidsføretak summa summarum. Det er ein myriade av samarbeidstiltak som går ut over demokratiet. Utan at vi får større og sterkare kommunar, altså utan at denne premisen er på plass, trur eg at samhandlingsreforma får minst den same lagnaden som den skandaleomsuste Nav-reforma.

Leif Helge Kongshaug (V) [11:30:54]: Jeg må få lov til å si at jeg er imponert over den gløden som blir lagt for dagen fra representanter for regjeringspartiene, når de ivrer etter å fortelle hvor mye penger som brukes i den kommunale sektor for tiden. Samtidig lar jeg meg også imponere over hvor hendig de unngår en annen problematik, nemlig kostnadsøkningene i kommunene. For ordførere og kommunestyrerepresentanter som sitter rundt om i norske kommuner, er det ikke antall millioner som blir overført, som har betydning, men hvordan de skal få budsjettene til å gå i hop. Nå er det på tide at vi også begynner å fokusere på kostnadene.

Kostnadene under denne regjeringen har gått betydelig opp. Når finanskrisen er over og hverdagen kommer, er jeg redd for at det vil vise seg at vi i løpet av disse fire årene har fått en betydelig svekket konkurransevne i forhold til andre land. Det er den store utfordringen vi har, og som vi også må fokusere på.

Derfor er det viktig at vi evner å se på hvorledes vi kan gjøre ting enklere, og hvordan vi kan gjøre ting smartere. En må fokusere på det også i offentlig sektor. Da er det vik-

tig at en ser på det regionale leddet, der vi har både fylkesmannsembete og det folkevalgte nivået, altså fylkeskommunen. Da den reformen ble innført – det var vel i 1976 – var forutsetningen for at vi skulle ha en fylkeskommune, at fylkesmannsembetet skulle bygges gradvis ned. Det har ikke skjedd. Begge har svulmet opp, og folk forstår ikke hvordan oppgavene er fordelt. Vi må ha en forenkling på det regionale nivået.

Derfor er det veldig bra at Møre og Romsdal fylkesting sannsynligvis akkurat i denne stund behandler en søknad om fortsettelse av enhetsfylkeforsøket i Møre og Romsdal. Det er et viktig forsøk, som det er viktig å føre videre. Jeg håper det kan bli et eksempel til etterfølgelse også for andre fylker, for det er ikke tvil om at når det får virket en tid, vil det føre til en forenkling, og en vil få redusert byråkratiet, slik at en kan sette inn ressursene mer målrettet.

Så til slutt: Jeg registrerer at fylkene får tildelt «øvrige riksveger», som det heter. Det vi ikke må glemme i denne forbindelse, er at det er mange kystfylker som har mye ferjetransport. Det er behov for en fornyelse av ferjekaier. Når vi går inn i en ny tid med gassferjer og en ny ferjeflåte, må vi sørge for at ferjekaiene og ferjeflåten blir oppdatert.

Anna Ceselie Brustad Moe (Sp) [11:34:10]: Jeg trives veldig godt som kommunepolitiker og syntes det var spennende og meningsfylt å ha ansvar for lokale løsninger vi fant fram til på Frosta, samt å møte dem sakene gjaldt, f.eks. over kassa på Coop for å diskutere. Men utover i de årene jeg satt som kommunepolitiker – de samme årene som Erna Solberg var kommunalminister – ble budsjettarbeidet vanskeligere og vanskeligere, og håpløshet bredte seg framfor utviklingsevne. Dette var ingen god følelse for en ung kommunepolitiker. Derfor har jeg behov for å kommentere Høyres innlegg tidligere i debatten.

Å gi høyere skatteandel til kommuner etter store skattelettelser, som Høyre ønsker, er lite å skryte av. Vi mener faktisk at det er bedre at man ikke minker skattetrykket, men at man fordeler dette mer jevnt mellom kommunene, slik at innbyggerne i skattesvake kommuner får likeverdige tjenester som innbyggerne i rike kommuner. Høyre har et stort behov for å forklare de tallene vi bruker for å sammenligne periodene. Det er å forstå når en ser hvor dårlig de kommer ut av dette regnestykket.

Når det gjelder tallkunnskapen som Høyre presenterer, påstår de at vi ikke forholder oss til reelle sysselsettingstall for periodene. Til det har jeg behov for å presisere: Vi forholder oss selvfølgelig til statistikk fra Statistisk sentralbyrå, som publiserer offisiell statistikk for Norge. I tillegg har vi tall fra Teknisk beregningsutvalg over utførte timeverk og sysselsatte normalårsverk. Kommunenes egne tall fra KOSTRA viser også at lønnsutgiftene i perioden 2005–2008 økte reelt med i overkant av 7 milliarder kr. Det er selvfølgelig etter at veksten i lønnsutgiftene er trukket fra. Det er derfor ingen grunn til å trekke Statistisk sentralbyrås tall i tvil, selv om jeg forstår at Høyre har et stort behov for å tilbakevise disse tallene.

Høyre påstår også at vi ikke tar høyde for demografi og

det reelle antallet, f.eks. innbyggere over 80 år, og behovet når vi forteller om vår kommunesatsing. Jeg tilbakeviser dette med at antall plasser i institusjon i kommunene har økt de siste årene, noe som tyder på at antall plasser i institusjon holder tritt med utviklingen pr. innbygger over 80 år – og vel så det. Jeg vil derfor påstå at både lokaldemokratiet og tjenestetilbudet har hatt og har langt bedre kår under Åslaug og Magnhild som kommunalministere enn med Erna som kommunalminister.

Rolf Reikvam (SV) [11:37:09]: Jeg vil gå litt tilbake til den saken jeg tok opp i replikkordskiftet med Per-Willy Amundsen, der jeg fikk et svar som i beste fall kan karakteriseres som Kanaans språk.

Det gjelder det som står i innstillingen fra Fremskrittspartiet. Jeg synes det er viktig, for jeg går ut fra at det er et bevisst valg fra Fremskrittspartiet å framstille det på den måten, fordi det skal brukes til et eller annet. De skriver følgende i en merknad:

«Disse medlemmer ønsker derfor å tilføre rundt 7,5 mrd. kroner mer til kommunene i 2010 enn det Regjeringen legger opp til.»

– 7,5 milliarder kr mer enn det Regjeringen legger opp til.

Regjeringen sier at den legger opp til 5–6 milliarder kr, frie midler 4 milliarder. Regner vi med det øverste Regjeringen har og er positive nå og velger det øverste, har vi 6 milliarder. 7,5 pluss 6 blir 13,5 – altså milliarder. Det er et enkelt regnestykke!

Så kommer et forslag som er interessant. Forslaget til Fremskrittspartiet er følgende:

«Stortinget ber Regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2010 legge til grunn en styrking av kommunesektoren med 7,5 mrd. kroner i forhold til statsbudsjettet for 2009.»

Dette er jo to forskjellige ting. Dette er jo dramatisk forskjellig.

Mitt spørsmål blir da: Hvorfor gjør de det på den måten? Er det for å bruke det i valgkampen? 7,5 milliarder kr mer enn Regjeringen. Regjeringen 6 og Fremskrittspartiet 7,5=13,5.

Men så kommer vi til forslaget, og forslaget innebærer sannsynligvis en lavere ramme for kommunesektoren neste år enn det Regjeringen legger opp til, fordi 7,5, som Fremskrittspartiet har i sitt forslag, er i forhold til statsbudsjett for 2009. Vi sier revidert for 2009, og revidert er altså høyere.

Så når Fremskrittspartiet står her og slår seg på brystet og forteller at de har så mye mer penger, har de sannsynligvis ikke det – iallfall ikke i forslag i dag. Men jeg er helt sikker på at når vi kommer ut på gater og streder i morgen, kommer de til å sitere merknaden sin: 7,5 «mer enn». Dette kaller jeg uverdige. Jeg synes ikke vi skal ha det på den måten. Jeg synes vi skal opptre redelig i forhold til hverandre og fortelle hva vi holder på med. Dette er ikke konsistent, det er ikke rett, og ute på gater og streder vil det sannsynligvis bli brukt på en måte som gjør at Fremskrittspartiet framstår som de som har vesentlig mer penger til kommunene i kommuneproposisjonen enn det

vi andre har, mens det faktiske forhold er at i forslag til vedtak har de sannsynligvis mindre enn det som vi andre opererer med.

Da blir spørsmålet: Hva mener de egentlig?

Det verste er at jeg tror faktisk dette er strategisk bevisst fra Fremskrittspartiets side, at det ikke bare er en glipp, en «slip of the pen», men at det er strategisk bevisst, og hvis det er det, er ikke dette bra.

Presidenten: Neste taler: Per Willy Guttormsen, nei – Per-Willy Amundsen.

Per-Willy Amundsen (FrP) [11:40:17]: Takk! Jeg lover at jeg ikke skal stå på skøyter.

Til det siste først: Det er litt spesielt når SV prøver å gjøre et veldig stort poeng av et rimelig enkelt regnestykke. Det er altså slik at Fremskrittspartiet tar utgangspunkt i statsbudsjettet for 2009 og legger 7,5 milliarder kr oppå det. Det er det korrekte, og det fremgår også klart av forslaget. Så er det slik at Regjeringen har regnet på dette på ulikt vis. Regjeringen har bl.a. tatt utgangspunkt i tiltakspakken, RNB osv. Poenget her – det fremgår også av merknadene – er summa summarum at differansen mellom Fremskrittspartiets opplegg og Regjeringens opplegg er et sted mellom 2,2 og 2,5 milliarder kr. Det er det korrekte tallet.

Så vil jeg henlede oppmerksomheten på en del beskyldninger som ble fremsatt her av representanten Arild Stokkan-Grande fra Arbeiderpartiet, som prøver å sause i hop stykkprisfinansiering og liksom fremstille det som om det er å frata lokaldemokratiet dets styringsrett.

For Fremskrittspartiet er det svært viktig å ta vare på lokaldemokratiet. Derfor ønsker vi at kommunene skal ha langt større mulighet til å fatte endelige avgjørelser i saker som omfatter plan- og bygningsloven, alkoholloven og ting som dreier seg om eiendomsskatt. I dag blir de facto kommunene via Fylkesmannen presset til å ilegge innbyggerne sine eiendomsskatt dersom de ønsker skjønnsmidler fra Fylkesmannen, fordi man, som det heter, skal utnytte sitt inntekspotensial.

Et annet eksempel som jeg liker å bruke, fordi det kan bety mye i en liten kommune, er at man har opplevd å bli pålagt asylmottak, uten at kommunen reelt sett har noen medbestemmelse. Dette er viktige forhold som betyr noe med hensyn til å utforme politikken lokalt og styre de enkelte kommunene.

Det lokaldemokratiet ikke handler om, som er det Arbeiderpartiet forsøker å fremstille det som, er valget mellom å kutte i eldreomsorgen og å nedlegge grendeskoler, fordi det valget, som her så fint omtales som lokaldemokratiets viktige prinsipp, mister man i dag ved stykkprisfinansiering. Det er selvfølgelig slik at vi skal ha et likeverdig tilbud i alle kommuner. Da må man sikre lik finansiering av de grunnleggende velferdstjenestene, og så får ting utover det avgjøres og styres lokalt. Vi har likeverdige tilbud i bunnen, og så er det opp til kommunestyrene selv hvor de skal bygge sykehjem, hvordan de skal utforme dette, hvilken struktur de vil ha, osv. Det eneste stykkprisfinansieringen medfører, er at man er garantert fi-

nansiering av sykehjemsplasser og av de enkelte elevenes plass i grunnskolen.

Bent Høie (H) [11:43:47]: Det har vært en del tall i debatten. Jeg bare viser til Anna Ceselie Brustad Moes innlegg. Det er ingenting i det innlegget som tilbakeviste våre sammenligningstall, der en legger til grunn ikke bare beløp, men også demografi.

For at vi ikke skal krangle om hver våre tall, kan vi bruke våre fellestall, nemlig saksordførers første merknad i innstillingen:

«Komiteen viser til at kommunal sektor forvalter store deler av fellesskapets ressurser og er en viktig arbeidsgiver, myndighetsutøver, samfunnsutvikler og tjenestetilbyder. Kommunesektorens inntekter utgjør om lag 17 pst. av bruttonasjonalproduktet for Fastlands-Norge, og sektoren står for i underkant av 15 pst. av utførte timeverk i landet. Ifølge proposisjonen har disse andelene vært stabile de siste 7 år».

Den komitémerknaden tror jeg oppsummerer debatten om tallene.

Så er spørsmålet hvorfor en her prøver å skape et bilde av at det er en stor forskjell når det gjelder kommuneøkonomi. Det er selvfølgelig fordi en i valgkampen ønsker å skape et inntrykk av at kommunesektoren vil få en dårligere økonomi med en regjering som utgår fra Høyre, Kristelig Folkeparti, Venstre og Fremskrittspartiet. I denne innstillingen finnes det ikke noe grunnlag for det, tvert imot. Hvis en ser på disse partiene sin kommuneøkonomi for 2010, legger Høyre og Venstre den samme rammen til grunn som Regjeringen, mens Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet har en høyere ramme enn de rød-grønne partiene. Hvis en legger denne innstillingen til grunn, vil et borgerlig flertall gi en sannsynlighet for en bedre kommuneøkonomi enn et rød-grønt flertall.

En kommentar til diskusjonen rundt de øvrige riksveiene: Dette er en del av forvaltningsreformen som igjen ikke har et reelt innhold. Styring, penger, ressurser og de ansatte forblir på statens hender, mens fylkeskommunene nå får jobben med å være klagemur for dem som er misfornøyde med øvrige riksveier. Statsråden kan gjemme seg bak fylkene, mens fylkene i realiteten ikke sitter på verken virkemidlene eller økonomien til å rette opp situasjonen.

Til den siste problemstillingen, situasjonen for kommunene i Nord-Troms. Dette er den siste sjansen regjeringspartiene har til å gjøre noe med den situasjonen i denne stortingsperioden. Avisen Nordlys har slått fast på lederplass den 27. mai at de rød-grønne nå har en siste sjanse for å støtte opp om likebehandling:

«Stemmer de rødgrønne nei, kan de like godt avlyse valgkampen i Nord-Troms.»

Min klare oppfordring er: Stem for forslag nr. 1 i denne innstillingen.

Björg Tørresdal (KrF) [11:47:07]: Det er helt utrolig at etter fire år i kommunalkomiteen, klarer ikke komiteens medlemmer helt å forstå hva Fremskrittspartiet mener når de snakker om en stykkprisfinansiert kommuneøkonomi. Vi klarer ikke helt å forstå hva de mener når

de sier at det skal betales for det det koster. Ja, hvordan da? er mitt spørsmål. Jeg har etter beste evne prøvd å forstå hva Fremskrittspartiet mener.

Jeg vil begynne min konklusjon med å si at jeg vil oppfordre Fremskrittspartiet til å legge fram en plan over hvordan de har tenkt å finansiere Kommune-Norge før de starter valgkampen i høst. De snakker om et annet opplegg, men når jeg utfordrer dem på om stykkpris skal være differensiert i forhold til geografi og bosetting, svarer de at vi har erfaringsstall, vi har KOSTRA-tall. Javel. Hva viser KOSTRA-tall? De viser at fattige kommuner har brukt lite på elevene sine og rike kommuner har brukt mye. Dersom en skal basere det på et stykkprisfinansiert system, blir det slik at en viderefører lave elevbetalinger i fattige kommuner og høyere i rike, osv. Dersom en ikke skal bygge på erfaringstall i KOSTRA-systemet, må en bygge på andre typer erfaring. For eksempel sliter mange kommuner med skolestrukturen, spesielt kommuner som har nedgang i folketallet. De må ta stilling til om de skal legge ned skoler ved neste års budsjett, for elevtallet går ned. KOSTRA-tallene blir ubrukelige, men strukturen kan en for så vidt bruke, og så kan en gjerne søke staten om å få penger til opprettholdelse. Er det slik Fremskrittspartiet har tenkt? Eller skal en utarbeide regler for hvor mange elever det må være i en skolekrets for at en skal få lov til å få en stykkprisfinansiert skole i det området? Jeg klarer ikke å forstå hvordan stykkprisfinansieringen skal løse utfordringene til kommunene f.eks. når det gjelder skolestrukturen i distriktskommuner der elevtallet går ned.

Det vil ikke være tid for Fremskrittspartiet til å svare på dette i denne debatten, men jeg gjentar at dette må de forklare det norske folk. De sier at de skal ha ulik pris til kommunene, uten å si hvordan de skal regne den ut. De sier at de skal bygge på erfaringer uten å si hvordan de skal bygge på erfaringene. Vi lurer på om de har tenkt å bygge opp et statlig byråkrati der kommunene må søke staten om penger til de forskjellige kommunale oppgavene. Det er uansett vanskelig å forstå, og heller ikke denne debatten har gitt noe svar på hvordan stykkprisfinansieringen skal foregå.

Tore Hagebakken (A) [11:50:08]: Jeg vil begynne nordpå, i Nord-Troms. Først konstaterer jeg at opposisjonen har vært relativt konkret i at det skal være likebehandling, men jeg klarer ikke helt å se hvordan de har tenkt å dekke inn kostnadene. Det er en kostnad på ca. 80 mill. kr. Det er en betydelig kostnad. En måte å gjøre det på er å starte på et litt lavere nivå når det gjelder å finne en løsning. Det ligger i sakens natur at vi som har flertallet, vil ha litt orden på pengene før vi sier hvordan vi skal gjøre det. Men når vi sier det vi sier i vår merknad, at vi skal gå inn i dette – og jeg sa i mitt første innlegg her at vi skal bruke tida godt fram mot statsbudsjettet – så har vi vel egentlig gått langt i å si at vi skal finne en eller annen løsning som i hvert fall i noen grad tar fatt i dette. I det ligger det også at vi ikke synes det er helt rimelig å fortsette akkurat som nå.

Om bruttonasjonalproduktet skriver vi at andelen til kommunesektoren ligger stabil, men i den økonomiske

situasjonen har det vært en kraftig generell vekst, og det må hensyntas når en vurderer at en ligger på samme andelen. Det viser bare at kommunesektoren definitivt har fulgt med i utviklingen og gitt rammevilkår som har gjort det mulig.

Når det gjelder skatteutjevning, vil jeg igjen gjenta, for jeg synes det er viktig at det får oppmerksomhet, at Høyre og Venstre – jeg vet ikke helt hvor Fremskrittspartiet lurer i terrenget i forhold til dette spørsmålet – er sterkt opp-tatt av at skatten skal telle mer. Det betyr store forskjeller, enda større forskjeller mellom norske kommuner. Det synes jeg er ille; vi skulle heller gå andre veien, og vi har tatt noen skritt i forhold til det. Dette vil jeg igjen minne om, for jeg synes det er litt urimelig sett i forhold til at vi ønsker likeverdige tilbud i hele landet.

Så var det Leif Helge Kongshaug, som sa at vi ikke hadde fokus på kostnader. Nei, kanskje vi ikke har pratet så mye om det her i dag, men er det noen som virkelig har fokus på kostnadssida, er det norske kommuner, lokalpolitikere og administrasjon, og de som står på gulvet i hverdagen og gjør alt det de kan hver eneste dag for å få mest mulig ut av de rammene som er. Jeg vil ikke at det skal stå ukommentert. Det jobbes virkelig med å holde kostnadene nede, og det gjøres veldig mye smart i norske kommuner. Vi har en kommunesektor som i aller høyeste grad er oppegående når det gjelder effektivisering. For øvrig kan det tyde på at vi går litt lysere tider i møte nå, med det budsjettopplegget vi har, med lavere rente og utsikter til mindre tap på finansielle plasseringer. Det mener i hvert fall TBU, og det var før kommuneproposisjonen kom.

Presidenten: Rolf Reikvam har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Rolf Reikvam (SV) [11:53:36]: Jeg beklager at jeg stresser dette punktet, men det har noe med redelighet å gjøre, og redelighet synes jeg vi skal holde i hevd, også her i denne sal.

Når jeg stresser dette, er det fordi de sier 7,5 milliarder kr utover Regjeringens forslag, men jeg har nå fått mer eller mindre bekreftet at det er ikke det de mener. Nå ble det sagt 2,5 milliarder kr i dette innlegget, som en liten kommentar. Jeg synes de skal si at dette er galt, det som står her, at teksten ikke er riktig, for det har noe med redelighet å gjøre overfor oss andre som prøver å være redelige i det vi skriver.

Så var det selve forslaget, 7,5 milliarder kr utover statsbudsjettet. Vi skriver følgende, og det er viktig:

«Regjeringen legger opp til en realvekst i kommunesektorens samlede inntekter på mellom 5 og 6 mrd. kroner i 2010. Veksten er regnet fra anslått inntektsnivå i Revidert nasjonalbudsjett 2009.»

Og så vet vi at inntektsnivået er hevet fra statsbudsjettet til revidert. Altså er ikke forskjellen mellom 7,5 milliarder kr og 6 milliarder kr, eventuelt mellom 7,5 milliarder kr og 5 milliarder kr så stor. Vi har sannsynligvis ganske like rammer hvis vi begynner å regne på dette. Det jeg prøver å få frem, er redelighet. Det bør i hvert fall

være konsistent, det må jo være samsvar mellom tekst og forslag.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:55:07]: Det er flott med ein debatt der det er så sterkt engasjement for at kommunane skal ha moglegheit til å utføra sine viktige oppgåver.

Lat meg kvittera ut nokre få tema frå debatten.

Når det gjeld Nord-Troms, er det slik at Regjeringa ikkje har tenkt å gå av verken i morgon eller på fredag. Det betyr at i vår førebuing av statsbudsjettet for 2010 skal vi ta til følgje den merknaden som står i innstillinga. Vi veit då, ut frå synspunkta til dei andre representantane, at det er eit breitt ynske om ei endring der.

Til fylkeskommunane: Når det gjeld vegar og administrasjon, er det ein konstruktiv dialog mellom Samferdselsdepartementet og fylkeskommunane, KS er òg involvert, for å landa det praktiske der på best mogleg måte.

Til tal: Ja, eg trur til og med Høgre ser at det i alle fall blir feil å samanlikna Høgre sine tre siste år med Regjeringa sine tre fyrste år.

Til Framstegspartiet: Dersom det er slik at Framstegspartiet for neste år legg 7,5 milliardar kr oppå vedteke statsbudsjett, betyr det at Framstegspartiet tek mål av seg til å liggja kanskje 1 milliard kr under det som Regjeringa varsla for neste år.

Så summerer Bent Høie opp at her er det rimeleg like rammer, og i alle fall mellom Høgre og regjeringspartia. Til det er å seia: Ja, det ser slik ut ut ifrå innstillinga, men det som det er viktig å merka seg for Kommune-Noreg, er at det er stor forskjell i fordelinga av desse, fordi Høgre etter det eg skjønar vil innføra selskapsskatten igjen, noko som særleg tok vare på 33 kommunar, og dei vil òg at meir av skatteinntektene skal behaldast lokalt. Det betyr mindre utjamning enn det det nye inntektssystemet no har lagt til grunn.

Forventingar – kven skapar forventingar? Det trur eg er rimeleg likt fordelt både mellom ulike parti og lokalt og sentralt. Det har t.d. sidan siste stortingsval vore eit lokalval. Eg meiner eg har registrert visse forventingar i nokre lokalvalprogram, visse løfter i forhold til kva oppgåver som skulle løysast lokalt. Då er poenget å leggja til rette for lokalt handlingsrom, ikkje å gjera slik som Framstegspartiet, med stykkprisfinansiering og masse styrkt byråkrati i forhold til det, men ein auke i frie inntekter. Og det er det Regjeringa no seier: Kommunane løyser ikkje alle oppgåver i 2010, men det er rom for ei styrking når det gjeld demografi, Omsorg 2015, barnevern og skule.

Presidenten: Per-Willy Amundsen har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Per-Willy Amundsen (FrP) [11:58:30]: Jeg føler behov for å tydeliggjøre forskjellen mellom Fremskrittspartiets økonomiske opplegg og det Regjeringen har for kommunene i 2010, for det hersker åpenbart en viss grad av tvil.

La oss legge all tvil til side: Fremskrittspartiets forslag

og opplegg for 2010 betyr en økning i forhold til Regjeringens opplegg for 2010 med et sted mellom 2,2 milliarder kr og 2,5 milliarder kr. Det er det korrekte tallet. Den uenigheten, eller misforståelsen, som eventuelt har oppstått, har bakgrunn i hvorvidt man skal regne fra tiltakspakken, altså etter at tiltakspakken ble innført, eller ikke. Vi legger tiltakspakken til grunn, i likhet med KS, slik de ønsker, og legger til 7,5 milliarder kr utover det. Det betyr summa summarum at vi har et opplegg hvor vi ønsker et sted mellom 2,2 og 2,5 milliarder kr utover Regjeringens opplegg.

Presidenten: Representanten Tore Hagebakken har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, på inntil 1 minutt.

Tore Hagebakken (A) [11:59:58]: Jeg skal få lov til å sitere fra innstillingen. Der står det følgende:

«Disse medlemmer» – altså Fremskrittspartiet – «ønsker derfor å tilføre rundt 7,5 mrd. kroner mer til kommunene i 2010 enn det Regjeringen legger opp til.»

Rolf Reikvam har altså helt rett. Det er 7,5 milliarder kr mer i 2010 enn det Regjeringen legger opp til. Det er ingen tvil om hva vi prater om. Vi prater om 2010, og da er det ikke store forskjellen i forhold til det opplegget vi har. Så å selge dette som 7,5 milliarder friske kroner, sånn som det står her i teksten, blir mildest talt å regne for relativt freidig!

Sigvald Oppebøen Hansen hadde her teke over presidentplassen.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [12:01:23]: Eg deler Tore Hagebakken si vurdering om at her er det eit skifte mellom det som vart sagt i innstillinga, følgt opp her i salen av Framstegspartiet, og den avslutninga som dei no presterer. Då er det slik at ein òg skuldar å gjera merksam på kva som ligg bak KS sine tal, nemleg at dei 7,5 milliardane som dei bad om, var baserte på ei rekneskapsundersøking frå KS. Det som var deira poeng, var altså ei styrking av dei frie inntektene på 6 milliardar kr for å koma opp i eit netto driftsresultat på 3 pst. Og så var det den demografiske utviklinga: fleire barn i barnehagar og skular, fleire eldre pleietrengande – altså ein auka kostnad på 1,5 milliardar kr.

Seinare har KS uttalt seg positivt både til kommuneopplegget for 2010 og ikkje minst til den milliarder som no kom i revidert budsjett.

Eg trur at me kan halda fram med å diskutera tal, men det som vil vera det store spørsmålet ute i Kommune-Noreg, er jo: Kva er det som ligg bak desse tala? Kva er det eigenleg Framstegspartiet vil når dei på den eine sida seier at dei no vil styrkja kommunesektoren med nokre tal som er litt i fri flyt gjennom debatten, medan det dei eigenleg vil, er å innføra ei stykkprisfinansiering? Anten ein held til i Austevoll, i Trondheim eller i Tvedestrand – for å ta tre fritt valde kommunar – veit ein ikkje no kva ein skal halda seg til, for dei lokale føresetnadene er jo veldig forskjellige.

Dersom ein skal vri dei frie inntektene over til ei stykkprisfinansiering, kan det ikkje vera tvil om at det vil vera behov for eit nitid system, for det fyrste for å rekna ut kva den enkelte skal få, for det andre for å sjå på kven som skal ta dei variantane som kan koma frå dag til dag i Kommune-Noreg. Det kan vera ein eldre som har behov for eit anna opplegg i tre dagar enn det han hadde den dagen då Framstegspartiet rekna ut kor mykje den enkelte skulle få. Då blir det med respekt å melda fullstendig absurd å kritisera Regjeringa for eit opplegg der det er fylkesmenn som vurderer det som me kallar for rettar i dette landet, og gå til felts mot det, slik som ein har gjort i dag.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 1.

(Votering, sjå side 3884)

Sak nr. 2 [12:04:39]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Kommunalbanken AS - kjøp av KLPs eierandel (Innst. S. nr. 335 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 79 (2008–2009))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, sjå side 3886)

Sak nr. 3 [12:05:08]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Bent Høie, Erna Solberg og Kari Lise Holmberg om tiltak for redusert tilstrømning og økt utsendelse av grunnløse asylsøkere (Innst. S. nr. 358 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:84 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske frå kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at taletida blir avgrensa til 5 minutt til kvar gruppe og 5 minutt til statsråden.

Vidare foreslår presidenten at det blir gjeve høve til tre replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa innafør den fordelte taletida.

Vidare foreslår presidenten at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Arild Stokkan-Grande (A) [12:06:11] (ordfører for saken): Det er vanlig at antall asylsøkere svinger fra år til år. Det er selvfølgelig utfordrende fordi det handler om at man til enhver tid må ha gode mottaksordninger og effektiv saksbehandling. Med store variasjoner over kort tid får vi ekstra utfordringer.

Bakgrunnen for dette Dokument nr. 8-forslaget er at vi har hatt en økning i antall asylsøker til Norge det siste året. Problemet er ikke mange søkere, men at for mange av dem ikke har beskyttelsesbehov. Det var også bakgrun-

nen for at Regjeringen lanserte innstramningstiltak i fjor høst. Så langt tyder tallene på at Regjeringen lykkes i arbeidet med å få ned antall asylsøkere som ikke har behov for beskyttelse.

Etter mitt og flertallets syn bør tiltak for å redusere antall asylsøkere først og fremst rettes mot det å få raskere avklaring av søknader og effektivering av vedtak. Lykkes man på disse to områdene, vil det sende tydelige signaler til omverdenen, noe som også vil få ned antall ankomster. Det vises i innstillingen til en rekke tiltak som er iverksatt for å få raskere avklaring på søknadene. En nyvinning, det såkalte Torshov-prosjektet, har gitt positive erfaringer, og erfaringene vil bli brukt i arbeidet med å effektivisere behandlingen av søknader fra andre grupper.

Det er også svært bekymringsfullt at så mange av søkerne ikke bidrar til å avklare sin identitet. Her er det for tiden en utredning på gang, og det er hele tiden viktig å finne tiltak som motiverer folk til å bidra til å avklare sin ID. Det vil redusere saksbehandlingstiden betydelig.

Når det kommer til effektivering av vedtak, er det helt avgjørende at vi hele tiden leter etter tiltak, og at vi ser de ulike tiltakene i sammenheng. Altfor mange personer med avslag blir værende i Norge, og mange forsvinner for norske myndigheter. Dette er et problem for de aller fleste europeiske land, og jeg vil presisere at Regjeringen allerede har gjort svært mye i arbeidet med bl.a. å få til flere returavtaler.

Komiteen var for ikke lenge siden på besøk i Frankrike og fikk presentert den samme problematikken der. Det hjelper ikke med verdens raskeste avklaring, ei heller med en eventuell interneringsordning, hvis vi aldri – uansett – får dem som har fått avslag, ut. Komiteen er derfor tydelig på at opprinnelseslandene må kjenne sitt ansvar for å ta imot sine egne borgere. Den enkelte har selvsagt et ansvar for å respektere avslaget og selv reise hjem, men det er også viktig at myndighetene har mulighet for å gjennomføre tvangsmessige returer, da vi ser at altfor få reiser frivillig. Da er tilbaketakelsesavtaler helt essensielt.

I dette arbeidet er det viktig å ta i bruk et helhetlig sett med virkemidler som kan stimulere opprinnelseslandene til å ta imot sine borgere. Først og fremst kan dette handle om bygging av infrastruktur og bistand til reintegrering for den enkelte. Utdanning, arbeid og bolig er også elementer som benyttes og vurderes.

Jeg mener også at europeiske land kan gjøre mer i fellesskap på dette området. Tiltakene virker mye bedre om de er samordnet enn om hvert enkelt land skal forsøke å få til returavtaler. Komiteen ber også Regjeringen ta et europeisk initiativ for å få til et samordnet tiltaksspekter, både overfor de landene som samarbeider om å ta imot sine innbyggere, og for de landene som velger ikke å samarbeide.

Et flertall i komiteen mener at det også i Norge er behov for en samlet og enhetlig returpolitikk. Selv om et økt antall asylsøkere fører til et stort press på forvaltningen, er det viktig å være edruelig. Vi må ikke få panikk av den grunn. Det er viktig å være tydelig på at vi fortsatt skal overholde våre internasjonale forpliktelser, og at tiltakene vi gjennomfører, ikke må føre til at vi risi-

kerer å sende ut folk som faktisk har et beskyttelsesbehov.

Per-Willy Amundsen (FrP) [12:10:59]: Norsk asylpolitikk er fullstendig ute av kontroll. Det er ikke noe som sies av Fremskrittspartiet alene, men det er et faktum – dersom man skal tro på de internasjonale statistikkene som foreligger på verdensbasis.

Vi har en situasjon hvor Norge i 2008 var det landet i verden som mottok flest asylsøkere i forhold til innbyggertallet. 2008 var på mange måter et rekordår, men på tross av de 13 såkalte innstrammingsiltakene som Regjeringen lanserte i september i fjor, ser asyltilstrømningen fremdeles ut til å øke – i hvert fall hvis vi skal legge statistikken for de første månedene i året til grunn. Dette viser at denne regjeringen overhodet ikke har løsningen på en håndterbar asylpolitikk.

Svært mange av dem som kommer og søker asyl, har grunnløse søknader, og de trenger overhodet ikke noen beskyttelse, i hvert fall ikke etter flyktningkonvensjonen, og det på tross av at Norge har en svært liberal holdning når det gjelder hvordan man velger å fortolke flyktningbegrepet. Det synes åpenbart at denne regjeringen er klar for å bli skiftet ut, dersom man ønsker å få ryddet opp i norsk asylpolitikk.

På tross av dette er det litt gledelig å lese det Dokument nr. 8-forslaget som ligger til behandling i dag. Det er svært mange gode forslag der, og Fremskrittspartiet stiller seg bak de aller fleste. Vi deler mange av de synspunktene som fremkommer i forslaget fra Høyre.

Likevel er dette litt spesielt. Jeg vil særlig henlede oppmerksomheten på det som går på å se sammenhengen mellom bistand på den ene siden og retur av grunnløse asylsøkere på den andre siden. Det er flott at man nå går i retning av å gjøre dette i større grad. Men det er ikke mer enn knapt to år siden Fremskrittspartiet ble hudflettet da vi lanserte nettopp det samme forslaget i forbindelse med behandlingen av den nye utlendingsloven i Ot.prp. nr. 75 for 2006–2007. Nå er det blitt gangbar politikk for flere. Det er bra. Det er et skritt i riktig retning. Jeg registrerer også at det er en del av den generelle debatten på innvandrings- og integreringsfeltet. I løpet av de siste månedene – for ikke å si de siste ukene – har vi opplevd at mange partier, særlig de store, etter hvert begynner å adoptere Fremskrittspartiets forslag til innvandrings- og integreringspolitikk, noe som i og for seg ikke er noe nytt. Men det begynner å skje i et langt større tempo enn tidligere. Det gleder vi oss over i Fremskrittspartiet, selvfølgelig, men vi håper jo at man når man nå i større grad gir tilslutning til gode fremskrittspartiforslag, også i neste runde følger opp gjennom reell politikk, og at dette ikke bare er retoriske poenger eller retoriske øvelser man driver på med i forkant av valgkampen. Det vil i så fall være svært trist.

Jeg vil i hvert fall i utgangspunktet håpe og tro at det er en reell vilje til å gjøre helt grunnleggende og nødvendige forflytninger av norsk innvandrings- og integreringspolitikk, spesielt når vi snakker om asylpolitikken.

På den bakgrunn vil jeg ta opp de forslagene Fremskrittspartiet er med på.

Presidenten: Representanten Per-Willy Amundsen har teke opp dei forslaga han refererte til.

Bent Høie (H) [12:15:52]: I løpet av det siste året har Høyre fremmet tre omfattende representantforslag om en alternativ asyl-, innvandrings- og integreringspolitikk. Først fremmet vi et omfattende innstrammingsforslag som skulle bidra til å håndtere den situasjonen en var i sommeren 2008, med en altfor stor tilstrømning av grunnløse asylsøkere. Så fremmet vi et forslag om 23 konkrete nye forslag når det gjaldt en bedre integreringspolitikk. Og så har vi i dette forslaget fremmet forslag om en omfattende, samlet, ny utsendelsespolitikk. Dette siste forslaget baserer seg på den situasjonen at vi har mellom 18 000 og opp mot 30 000 personer som oppholder seg ulovlig i Norge, og som skulle ha vært sendt ut. Med den høye tilstrømningen vi har hatt de siste årene, vil naturligvis antallet øke etter hvert som søkerne får avslag og ikke blir transportert ut.

Da er det behov for å samle ansvaret for utsendelsespolitikken og få en felles politikk på dette området. På mange måter har dette vært fraværende i den politiske diskusjonen, fordi alle har sagt at dette er politiets oppgave, og så har en ikke diskutert dette videre. Vi er derfor opptatt av bl.a. å se på de erfaringene som man har gjort i Frankrike, ved å samle dette myndighetsområdet – økonomien og virkemidlene på dette området – ett sted. I dag er dette spredt mellom Justisdepartementet, Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Utenriksdepartementet.

Vi er derfor glad for at et flertall i komiteen, bestående av to av regjeringspartiene, sier at det er behov for en mer samlet utsendelsespolitikk, og vi håper at også statsråden senere kan bekrefte at Regjeringen vil jobbe videre med dette.

Vi er også glad for at vi har fått tilslutning av et flertall, med unntak av ett av regjeringspartiene, til å få vurdert å bruke bistandsmidler i større grad for å få på plass returavtaler.

Vi er overrasket over at regjeringspartiene og statsråden fortsatt skryter uhemmet av Torshovprosjektet, som i realiteten har smuldret opp, gjennom at Politiets utlendingsenhet har trukket seg fra prosjektet og ikke lenger konsentrerer seg om å behandle saker der personer med stor sannsynlighet vil få avslag. Vi er redd for at det at Torshovprosjektet smuldrer opp, vil gjøre arbeidet med å jobbe i den retning – som jeg mener er helt riktig – vanskeligere. Det er også for oss et bevis på at det ikke er noe trykk på dette fra Justisdepartementets side, for dette er ikke Justisdepartementets hovedfokus, de tror at dette er Arbeids- og inkluderingsdepartements ansvar, noe det ikke er. Det bekrefter behovet for de tiltakene som ligger i saken.

Mens komiteen behandlet denne saken, oppstod også de såkalte Taliban-sakene gjennom flere oppslag i Aftenposten. Tre av forslagene i innstillingen har tilknytning til det. Det ene forslaget er å gi en instruksmyndighet overfor UNE, tilsvarende det man har overfor UDI i prinsippsspørsmål, slik at man igjen kan få en politisk styring med prinsippsspørsmål og UNEs avgjørelser. Dette forsla-

get har fått Fremskrittspartiets, Kristelig Folkepartis, Venstres og Høyres tilslutning, men jeg er skuffet over at ikke regjeringspartiene kan være med på dette.

Det neste forslaget er knyttet opp til at disse sakene har avslørt at det i hvert fall i beste fall er en usikkerhet knyttet til i hvor stor grad en har gode nok rutiner til å følge opp utsagn som innebærer at personer åpenbart har gjort noe som er straffbart, der Norge har internasjonale forpliktelser til å straffeforfølge, og hvordan rutineene for det er i UDI og i UNE. Dette forslaget blir dessverre også nedstemt.

Det tredje forslaget dreier seg om å endre praksisen til UDI når det gjelder beskrivelsen av tilknytningen til Taliban som et forhold som skal legges i den positive vektskålen når en vurderer grunnlaget og behovet for beskyttelse. Dette forslaget får dessverre bare Høyres, Fremskrittspartiets og Venstres tilslutning.

Alle disse tre forslagene mener vi vil være en helt nødvendig oppfølging av disse sakene og flere saker vi har sett denne våren. Jeg er redd for at hvis det ikke blir gjort noe med dette nå, vil vi komme i en veldig vanskelig situasjon, ikke minst vil det undergrave befolkningens tiltro til at asylinstituttet er det det skal være, nemlig et grunnlag for å gi beskyttelse til mennesker som har behov for vår beskyttelse.

Rolf Reikvam (SV) [12:21:18]: La meg presisere innledningsvis at alle mener jo at har man fått avslag på en søknad, så skal man ut. Det er ikke det som er problemstillingen, det er vi alle enige om. Spørsmålet er hvilke metoder vi er villig til å ta i bruk for å gjøre dette.

Jeg forstår Per-Willy Amundsen, som roser Høyre og også ønsker dem mer eller mindre velkommen etter, for det aller meste av dette er jo forslag som Fremskrittspartiet har hatt tidligere. Så det at de nå føler at de har fått støtte fra Høyre, må jo være hyggelig.

Jeg ser også med gru fram til en valgkamp der konkurransen om å være mest restriktiv, være den som markerer seg sterkest ved å gå løs på minoriteter og asylsøkere, er det som på mange måter skal framstå. Det synes jeg ville være lite verdig for vårt demokrati.

Jeg reagerer på flere av forslagene, og jeg reagerer på at Høyre fremmer dem. Vi som har et visst slektskap med det gamle verdikonservative Høyre, synes dette er merkelig, i hvert fall opplever mange av oss det som merkelig. Her ser vi et Høyre som går i retning av Fremskrittspartiet.

Det foreslås at bistandsmidler skal vurderes brukt overfor land for å få etablert returavtaler. Hvis man ikke får til avtaler eller får til et eller annet, kan bistandsmidler sannsynligvis trekkes inn eller reduseres – det er vel det som ligger i det, går jeg ut fra, det er det som er tenkingen og refleksjonen bak dette. Dette kan ikke være verdig. Vi har jo en utenriksminister som tidligere har avvist dette og sagt at det er uaktuelt å bruke bistandsmidler i enn sånn tenkning. Dette er å rette baker for smed. Har vi et land som sliter med å kunne ta imot folk som har flyktet av ulike grunner, og ikke er i stand til å etablere en avtale med oss, skulle vi si: Ok, da går vi løs på bistandsmidlene, da får

dere redusert bistandsmidlene. Dette er jo et press og en måte å opptre på internasjonalt som etter min oppfatning vil være uverdigg for oss.

Jeg reagerer også på en del andre forslag, f.eks. dette med bruk av forvaring. Hvis en asylsøker begår en kriminell handling, skal det vurderes å bruke forvaring. Det som er det grunnleggende prinsipp i norsk strafferett, er at du skal dømmes for handlingene du gjør. Det har noe med rettsstaten, det har noe med hele personvernet, det har noe med likebehandling å gjøre. Det er klart at kriminelle, helt uavhengig av om de er asylsøkere eller hva det er, skal straffes. Men at dette i tillegg skal føre til en straff i forhold til asylsøknaden, er på mange måter å si: Du skal få en straff, men i tillegg skal du også straffes på et annet område. Dette går på personvernet, dette går på rettighetene til folk. Gjentatte kriminelle handlinger begått av en asylsøker skal altså få konsekvenser for utfallet av søknaden.

Vi ønsker selvsagt ikke kriminelle asylsøkere, det er ikke det som er poenget vårt. Men vi får holde fast ved et grunnleggende prinsipp: Folk skal behandles likt innenfor norsk straffelovgivning og få den straffen de skal ha i henhold til den handlingen som de har begått, uavhengig av om de er asylsøkere, eller om de er noe annet. Det prinsippet må vi holde fast på. Vi må ikke i tillegg legge inn andre ting, sånn som at dette kan få konsekvenser for det og det. Det blir helt galt. Dette går jo på de helt grunnleggende rettighetene til oss alle, også til dem som kommer til Norge og søker om asyl.

La meg helt til slutt kommentere det forslaget som går på MUF-erne. Jeg er veldig glad for at vi har kommet et hakk videre i forhold til den store gruppen, at det nå er ute på høring, eller kommer ut på høring, et forslag til ny forskrift, og at de nå får en behandling på samme måten som andre, en behandling i forhold til de generelle reglene. Mange av dem har nå bodd i Norge i nesten ti år, og ut fra de generelle reglene som gjelder, som ligger i loven, og som ligger i forskriftene, skal tilknytning til riket vektlegges. Det vil jo nå gjelde for den nye behandlingen av denne gruppen. Jeg regner med at de da får en fair behandling, en rettferdig behandling, på samme måten som alle andre, og at de blir behandlet i forhold til de generelle reglene som gjelder.

Björg Tørresdal (KrF) [12:26:38]: Samtidig som vi har debatt i Stortinget om tiltak for å redusere tilstrømning og økt utsendelse av grunnløse asylsøkere, markeres World Refugee Week verden over.

FNs høykommissær for flyktninger – UNHCR – og deres støttespillere setter denne uken søkelyset på motet og utholdenheten til millioner av mennesker som er tvunget til å flykte fra sine hjem på grunn av krig, konflikter og forfølgelse. Anledningen blir også brukt til å spre kunnskap og forståelse om flyktninger og andre fordrevne mennesker.

I tider da vi for det meste diskuterer innstramminger i asylpolitikken vår og hvordan vi mest mulig effektivt skal få sendt folk ut, kan det være fint å bli minnet om hvilken verden vi lever i.

I går la Flyktninghjelpen fram flyktningsregnskapet for 2008. Regnskapet viser at litt over 41 millioner mennesker er på flukt i verden ved inngangen til 2009. Somalia er et av landene som har hatt den største veksten i antall internflyktninger i forhold til befolkningstall i løpet av 2008. I dag er 13 pst. av befolkningen på flukt i eget land. I tillegg har over en halv million somaliere flyktet ut av landet, mange av dem til overfylte flyktningleirer i Kenya. Noen av dem har kommet til Norge. I Somalia er den humanitære situasjonen blitt stadig verre i løpet av det siste året.

Over syv millioner mennesker ble drevet på flukt bare i 2008. Som forslagsstillerne påpeker i sitt Dokument nr. 8-forslag: For tiden finner 15 000 av dem, pluss/minus, veien til Norge. For tiden er det ifølge UDI 50 pst. av disse som har behov for beskyttelse. Ja, jeg er klar over at det er de andre 50 pst., altså de som ikke har behov for beskyttelse, som er temaet for denne innstillingen. Men i vår iver etter å få disse ut av landet, er jeg redd for at vi innfører tiltak som rammer folk som trenger beskyttelse.

Komiteens flertall, Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Høyre og Senterpartiet, går i innstillingen inn for at generell bistand skal kunne brukes som et pressmiddel i forhandlinger om returavtaler. Det er for meg et grelt eksempel på hvor langt man er villig til å gå, og det er et klart eksempel på at man er villig til å innføre tiltak som vil ramme de aller fattigste i denne verden. Jeg registrerer at SV ikke deler resten av regjeringskoalisjonens syn i denne saken.

Kristelig Folkeparti mener at bortfall av generell bistand er feil virkemiddel for å nå målet, nemlig å få avsenderland til å ta imot egne borgere. Kristelig Folkeparti deler utenriksminister Jonas Gahr Støres syn på denne saken, som han gjorde rede for i spørretimen den 18. mars i år. Utenriksministeren fikk spørsmål fra undertegnede om han var enig i Arbeiderpartiets Arild Stokkan-Grandes uttalelser i Dagbladet 17. mars 2009 om at «vi må vurdere om land som ikke er villige til å ta imot egne statsborgere, bør miste u-hjelp eller annen bistand fra Norge.» Til det svarte utenriksministeren:

«Men jeg er ikke enig i det utspillet, og jeg har gjort det veldig klart, ... fordi jeg tror det er et uheldig signal og et dårlig virkemiddel for å nå målet. Hele returproblematikken er jo et veldig komplisert sakfelt som vi må arbeide med for å trekke land inn i å respektere sine internasjonale forpliktelser. Ofte går jo den hjelpen vi gir til denne type land – mange av dem går under kategorien «failed state», at det ikke er myndigheter der – nettopp ut på å hjelpe de gruppene som ikke får noen type hjelp, og det vil ikke være formålstjenlig å bryte det av som et virkemiddel.»

Det er med stor skuffelse jeg konstaterer at utenriksministeren ikke har nådd gjennom med sitt syn inn i Arbeids- og inkluderingsdepartementets kontorer. Det er trist.

Når det gjelder Kristelig Folkepartis standpunkt til de enkelte forslag, viser jeg til innstillingen, som viser klart hvilke forslag vi støtter.

Til slutt: Det er med forundring og noe skuffelse jeg registrerer at Venstre har snudd i synet på forvaring. Kris-

telig Folkeparti vil stå på det prinsippet som vi alltid har stått på: Ikke fengsel uten dom. Det er synd at en her i sin iver etter å kaste folk ut av landet kaster på båten grunnleggende prinsipper som partier som Venstre alltid har stått opp for.

Anna Ceselie Brustad Moe (Sp) [12:31:43]: Senterpartiet mener det er viktig å opprettholde et sterkt fokus på tiltak som kan føre til raskere avklaring av asylsøknader og effektivisering av avslag.

Mer effektive returer for dem som får avslag, er viktig for å ivareta tilliten til asylinstituttet og forebygge at unødvendig mange grunnløse asylsøkere kommer til landet.

Dersom mange personer med endelig avslag over lengre tid får bli i Norge til tross for at de ikke har behov for beskyttelse, bidrar dette til å svekke tilliten til asylinstituttet. Det bidrar også til lengre saksbehandlingstid for de asylsøkerne som har et faktisk beskyttelsesbehov. Å bli gående i en uviss situasjon i lengre tid etter et avslag i stedet for å vende tilbake til hjemlandet, er heller ikke noen god situasjon for dem det gjelder. Senterpartiet er derfor tilfreds med at Regjeringen har fulgt opp sine intensjoner om å få til returavtaler med flere land. Dette arbeidet må fortsette uavhengig av svingninger i asylstrømmene. Det er selvsagt ekstra viktig nå som antallet asylsøkere er høyt.

Senterpartiet åpner for å vurdere et bredt sett av virkemidler i forhandlinger om å inngå tilbaketakelsesavtaler med flere land. Senterpartiet mener likevel at frivillig retur er å foretrekke, også for asylsøkerne selv, og mener arbeidet med å få til slike returer må videreføres og forsterkes ytterligere framover.

Vi er også tilfreds med at Regjeringen har fokusert på andre tiltak for å begrense tilstrømmingen av asylsøkere uten beskyttelsesbehov. Slike tiltak må kombineres med tiltak for å sikre raskere behandling av asylsøknadene. Det siste er et viktig element for rask effektivisering av avslag, men ikke minst er det viktig av hensyn til de asylsøkerne som faktisk er forfulgt. De må få behandlet sine søknader mer effektivt, slik at de så snart som mulig kan starte en ny tilværelse i Norge, lære språket og bli integrert i det norske samfunnet.

Jeg mener likevel det er viktig å understreke at mye av den økte asyltilstrømmingen det siste året har vært fra land der mange har et faktisk beskyttelsesbehov. I en opphetet innvandringsdebatt er det lett å skjære alle over én kam, og glemme den folkerettslige og moralske plikten vi har til å beskytte og hjelpe flyktninger som kommer til Norge. Reelle flyktninger utgjør en stor andel av dem som søker asyl her i landet.

Odd Einar Dørum (V) [12:34:23]: For Venstres del må forslagene som vi er med på i dag, også det forslaget som jeg selv skal fremme til slutt – det skal jeg komme tilbake til – ses i sammenheng med at vi vil at asylinstituttet skal stå der og ikke være misbrukt av noen. Vi skal ikke være i en situasjon hvor vi er slappe i forvaltningen, slik at vanlige, normale strafferettslige og andre virkemidler ikke blir tatt i bruk. Slik oppfatter jeg forslagsstillerens hensikt.

Jeg vet at Fremskrittspartiet et øyeblikk hadde en visjon om å putte alle bak et eller annet gjerde. Jeg oppfatter både Høyres beskrivelse og tenkning i dokumentet og det Venstre stemmer for, for å være ganske langt unna den type tenkning.

Bakteppet for Venstre er følgende: Vi mener at vi skal ha en raus asylpolitikk. Vi mener f.eks. at vi skal ha et kjærlighetsvisum som gjør at de som vil finne seg en partner her, skal få en sjanse. Vi skal ha ryddige spilleregler rundt det. Vi mener at vi skal øke antallet kvoteflyktninger. Men: Vi mener også at retten skal gjelde for alle, slik at hvis du er asylsøker og begår kriminelle handlinger, må det få konsekvenser.

La meg dra et historisk snitt. Jeg var en av dem som satt i styret i NOAS da NOAS ble startet for 25 år siden. På det tidspunktet hadde vi praktisk talt ingen – jeg kan ikke komme på at vi hadde noen – asylsøkere som ble oppfattet som kriminelle. Alle var enige om det. Så har det skjedd en endring i samfunnsutviklingen – dessverre. Men jeg husker ennå NOAS' stifter Annette Thommessens ord på det tidspunkt, for 20–25 år siden: Hvis de misbruker tilliten, så skal de ut! Det var hennes norsk-franske, men tydelige tale når det gjaldt de moralske prinsipper. Hun mente ikke at de skulle kastes ut uten lov og dom, men det skulle ha konsekvenser.

Det jeg nå oppfatter ligger i det forslaget som vi stemmer for, er at vi vil at de strafferettslige virkemidlene vi har overfor folk som begår kriminelle handlinger, skal brukes. Hvis du skulle være en asylsøker som begår en serie kriminelle handlinger mens søknaden din behandles, skal du ikke ses bort fra fordi det eventuelt vil måtte være varetaktskø eller soningskø eller hva det måtte være. Da skal du behandles strafferettslig ut fra det.

Etter drapet på Anoshe utenfor tinghustrappen i Kristiansund i 2002, fikk vi en behandling – som senere fikk bred tilslutning – som senket utvisningskravet for den som begikk vold. Senere har vi hatt skildringer i media om at dette instituttet og de virkemidlene som da ble innført, i liten grad er tatt i bruk. Dette er å undergrave respekten for asylinstituttet. Det fører til at de individene som misbruker tilliten mens de får sin sak behandlet, undergraver den tilliten som alle de andre som ikke misbruker tilliten, skal ha. Det er på den måten vi må rydde opp, slik at forvaltningen er skikkelig.

Når det gjelder retur, er det viktig at den er best mulig. Det er argumentert veldig godt for dette her. Så får vi håpe at konflikten i politiet bleges, for det er ikke noen tvil om at den konflikten som nå er mellom myndighetene og politiet, fører til gå sakte-aksjoner som gjør at det er reelt vanskelig å få sendt ut mennesker som alle er enige om skal sendes ut.

Venstre slutter seg ikke til forslag som innebærer å koble bistandspolitikk og asylpolitikk. Vi er dypt uenig i en slik tenkning. Det gjelder forslagene nr. 11–15 som er framlagt her. Vi kan ikke si det på en klarere og tydeligere måte enn utenriksminister Gahr Støre: Vi ønsker ikke å rette baker for smed på noen som helst måte. Derfor stemmer Venstre for forslagene nr. 1–10 på den måten jeg nå har gitt uttrykk for, og med den rettsliberale fortolkning

som er vanlig for partier som Venstre og forslagsstilleren Høyre når det gjelder begrepet «forvaring». Vi vil at strafferettens og straffeprosesslovgivningens bestemmelser for kriminelle skal brukes.

Så er det et faktum at det er mange som kommer hit og ikke har riktig identitet. Det er lov å ta seg fram til Norge slik, men når man kommer hit, skal man samarbeide med myndighetene. Det er min oppfatning at for å få en best mulig behandling av disse, ville det vært en fordel å ha en sentral enhet. Det er også min oppfatning, basert på tidligere erfaringer i mitt liv, at det ville ha vært en fordel om man hadde lagt en slik enhet til politiet. Derfor har Venstre i revidert nasjonalbudsjett foreslått penger, og vi har også i denne saken fremmet et forslag, som lyder slik:

«Stortinget ber Regjeringen opprette en egen nasjonal identitets- og dokumentasjonsenhet som skal avgjøre identiteten til asylsøkerne som kommer uten identitetspapirer.»

Jeg tar opp dette forslaget, men vil gjerne understreke at det er en måte å sørge for at man ikke taper tid i forvaltningen på. Noe av det som ofte har frustrert meg som politiker, er at vi alle er enige om prinsippene, men så er det slik at vi med den måten vi har organisert oss på, taper tid, noe de fleste er enige om at vi ikke skal. Så til syvende og sist oppfatter jeg at det fortsatt skal være slik at et individ er et individ som blir vurdert etter normale strafferettslige og alle andre forhold. Og vi kan gjerne si det på den folkelige måten, at er du en drittsekk, så er du en drittsekk, helt uavhengig av hudfarge og bakgrunn. Det er slik vi må se på det. Vi skal ikke tenke kommunistisk eller kollektivistisk. Det er slik ut fra Venstres tenkning at er du asylsøker og begår en serie kriminelle handlinger, må du behandles som enhver annen som er kriminell i Norge. Du kan ikke gå fri fordi du er asylsøker.

Presidenten: Representanten Odd Einar Dørum har teke opp det forslaget han refererte.

Statsråd Dag Terje Andersen [12:39:39]: Antallet asylsøkere til Norge har økt betydelig de siste årene. I år har økningen vært særlig stor fra land som Afghanistan, Eritrea og Somalia. Sammen med statsløse utgjør søkere fra disse landene om lag halvparten av alle asylsøkere så langt i år. Den siste tiden har det dessuten vært en kraftig økning i antall asylsøkere som oppgir å være enslige mindreårige asylsøkere. Samtidig har det vært en klar nedgang i antallet asylsøkere fra land som Irak og Russland.

For å møte de utfordringene vi nå står overfor, har Regjeringen satt i verk flere tiltak. De første ble lansert i mai og september i fjor. Noen tiltak ble iverksatt i fjor høst, mens de siste er iverksatt i vår og så sent som denne uken. Stortinget er orientert om status på 13 av tiltakene gjennom revidert nasjonalbudsjett.

Tiltakene har hatt effekt, men det er ikke mulig å måle effekten i et bestemt antall personer. Vi så at trenden til økning måned for måned i perioden mai til august i fjor ble brutt i september. Hadde tiltakene ikke blitt lansert, er jeg redd månedstallene hadde fortsatt å øke, og det ville

ha kommet enda flere asylsøkere. For enkelte grupper har antallet gått betydelig ned, særlig gjelder det for asylsøkere uten beskyttelsesbehov. Jeg vil spesielt trekke fram det såkalte Torshovprosjektet, som antas å ha bidratt til en vesentlig reduksjon i antallet irakiske asylsøkere til Norge. For tiltakene som er iverksatt relativt nylig, vil vi først se effekt i tiden framover.

Når det gjelder enslige mindreårige asylsøkere, har Regjeringen nylig vedtatt en rekke nye tiltak for å redusere antallet søkere uten beskyttelsesbehov. Enslige mindreårige asylsøkere i alderen 16–18 år uten forsvarlig omsorg i hjemlandet kan etter en individuell vurdering gis midlertidig og begrenset tillatelse hvis de ikke fyller vilkårene for beskyttelse eller opphold på humanitært grunnlag. Departementet vil instruere UDI om i hver enkelt sak å vurdere hvorvidt den samlede omsorgssituasjonen for barn i hjemlandet er forsvarlig, herunder hos foreldre, i familien for øvrig eller i annet egnet omsorgstilbud. Regjeringen vil også gå i dialog med myndighetene i de viktigste opprinnelseslandene med sikte på å bidra til tilfredsstillende omsorgstilbud i asylsøkernes hjemland. Fordi ankomstmønsteret endrer seg over tid, er det hele tiden behov for å vurdere tiltak i forhold til den faktiske utviklingen. I den sammenheng er det også naturlig å vurdere ytterligere tiltak for å effektivisere retur av dem som har fått avslag på søknad om opphold.

Jeg er glad for at også opposisjonspartiene vil være med på å diskutere slike løsninger, og jeg er innstilt på å legge til rette for at også Stortinget kan få diskutere slike tiltak.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Per-Willy Amundsen (FrP) [12:43:05]: Det mest oppsiktsvekkende med denne saken er jo signalene fra Regjeringen om at man i større grad ønsker å se sammenhengen mellom bistandspolitikk på den ene siden og retur av asylsøkere på den andre siden – i merknads form står to av regjeringspartiene sammen om dette.

Det har jo tidligere kommet sterke utfall mot dette fra statsrådens kollega i Regjeringen, utenriksminister Jonas Gahr Støre, da han her i Stortinget tok kraftig avstand fra dette forslaget. Nå har Regjeringen åpenbart snudd. I hvert fall har Senterpartiet og Arbeiderpartiet et annet syn. Kan statsråden gjøre rede for bakgrunnen for det? Er det sånn at utenriksminister Jonas Gahr Støre har tapt internt i Regjeringen?

Statsråd Dag Terje Andersen [12:44:17]: Jeg har lagt merke til at det som sies i innstillingen om bistand, ikke er knyttet til kutt i bistandsbudsjettet, men bistand i forbindelse med retur. Allerede i dag har vi det. Vi har f.eks. hvis en returnerer til Afghanistan, en direkte støtte på 10 000 kr. Man kan få hjelp med 25 000 kr for å komme i gang med skoleing eller opprette næringsvirksomhet i hjemlandet – den typen bistand har vi. Veldig mange land som vi har god kontakt med, f.eks. Afghanistan – jeg hadde møte med statssekretær Assimi der i fjor høst – er opptatt av om Norge kunne bidra til å legge til rette for en tilbakekomst av afghanere som de ser for seg ikke kommer bare

fra Norge, men fra mange land etter hvert. Det å koble den type bilaterale avtaler opp mot mulighetene til å returnere dem som bør returneres, er ikke noe nytt. Jeg oppfatter at det er det regjeringspartiene, i hvert fall to av dem, (presidenten klubber) har sagt ja til i innstillingen, i tråd med brevet (presidenten klubber) som jeg sendte til Stortinget.

Presidenten: Presidenten vil be om at alle talarane held seg til taletida.

Bent Høie (H) [12:45:41]: Alle opposisjonspartiene ber om at Regjeringen snarlig kommer tilbake med forslag til endringer slik at det blir mulig å instruere UNE. Statsråden har satt ned et utvalg som har fått tidsfrist til november 2010. Hvis en følger et utvalgs normale saksbehandlingsarbeid, når ser statsråden for seg, etter den tidsplanen som statsråden har, at det blir mulig å få gjort endringer i styringen av UNE? Det er det ene spørsmålet.

Det andre spørsmålet er: Kan statsråden utelukke at Regjeringen vil komme med endringer på dette området for utvalget konkluderer i sitt arbeid, eller kan han allerede nå si at en vil vurdere å gjøre dette raskere?

Statsråd Dag Terje Andersen [12:46:42]: Til det siste spørsmålet kan jeg ikke si noe absolutt. Det jeg sa i mitt innlegg, og det mener jeg faktisk, var at vi har behov for å følge utviklingen på asylområdet fortløpende. Som representanten er kjent med, forandrer det seg fra år til år, fra måned til måned, fra hvilke land vi får en økning, fra hvilke land vi får en reduksjon osv. Jeg forbeholder meg retten til å tilpasse virkemidlene til den faktiske utvikling.

UNE er jo opprettet for å være et rettslignende organ. Hvis vi eventuelt skal gjøre endringer i UNE, skal det være etter en grundig vurdering, slik at man også ivaretar de rettsmessige og de personvernmessige sidene av den saken og selvfølgelig også internasjonale avtaler. Derfor går vi grundig inn i den jobben. Jeg er opptatt av at UNEs selvstendighet er en viktig rettssikkerhetsfaktor, og slik vi kjenner rettssystemene i Norge, ønsker vi heller ikke at det her skal utvikles ny politikk. Jeg deler representantens bekymring her, og vi bør i hvert fall da gå grundig inn i dette og se på det skjæringspunktet.

Björg Tørresdal (KrF) [12:47:57]: Kristelig Folkeparti er, i likhet med SV og Venstre, sterkt kritisk til at en skal benytte bistand som pressmiddel for å få returavtaler.

Dessverre er det ikke slik statsråden sa, for det står altså følgende i merknaden fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Høyre – jeg leser fra merknaden:

«(...) vil påpeke at i forhandlinger om slike avtaler bør det vurderes virkemidler som blant annet generell bistand, bygging av infrastruktur for mottak av hjemvendte borgere og bistand til reintegrering.»

– Altså en generell bistand. Det bryter totalt med motivasjonen og det som er målsettingen med å gi bistand, nemlig å hjelpe verdens fattigste. Det er grunn til å gjenta spørsmålet i den første replikken: Deler statsråden utenriksminister Jonas Gahr Støres syn, som tar avstand fra

å bruke bistand, eller deler han Stokkan-Grandes syn på denne alvorlige saken?

Statsråd Dag Terje Andersen [12:48:56]: Jeg deler innstillingens syn, som gir uttrykk for det eksemplet jeg nevnte i stad, at afghanske myndigheter gjerne ser at vi bidrar til å bygge opp deres infrastruktur i forbindelse med at folk skal komme tilbake fra andre land, ikke bare fra Norge. Da er det naturlig for oss å si at vi kanskje kan bidra med det. Vi bidrar med mye i Afghanistan. Da synes jeg det er naturlig å se på om det kan ses i sammenheng med at vi har en situasjon der enslige mindreårige fra Afghanistan blir sendt til Norge i et dramatisk økende antall av menneskesmuglere. Da holder det ikke bare å si stakkars barn. Vi må faktisk si at vi ikke kan la flyktninginstituttet bli misbrukt på den måten. Vi er nødt til å prøve å finne forsvarlige ordninger for en omsorgsfull retur, slik at vi får stoppet trafikken med barn som blir sendt til Norge uten beskyttelse. Det må noen ta ansvar for. Da kan vi se det i sammenheng med samarbeidsavtalen mellom afghanske myndigheter, UNHCR og norske myndigheter.

Presidenten: Replikskordskiftet er over.

Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Arild Stokkan-Grande (A) [12:50:29]: Jeg skal bare ta ordet på slutten av debatten til en kort presisering av hva saken her faktisk handler om.

Det er ikke et enkelt tema vi diskuterer. Det handler om at veldig mange enkeltmennesker utsetter seg selv for stor fare ved å reise fra sitt hjemland til et europeisk land, søke om beskyttelse og eventuelt bli værende i en limbo-situasjon mellom det landet som nekter å gi dem opphold, og hjemlandet som ikke ønsker å ta dem tilbake. Det er et ansvar vi som sitter i parlamentet i Norge, også må ta inn over oss. Hvordan kan vi klare både å håndtere tilstrømningen av asylsøkere og også effektivt de vedtakene som fattes når det gjelder bosetting av dem som skal få opphold, og ikke minst retur av dem som får avslag?

Björg Tørresdal viste til at vi nå markerer World Refugee Week, en særdeles viktig markering. Hun viste til det åpenbare, som jeg tror vi alle sammen er enige om, nemlig at vi har et ansvar, og at vi ønsker å ta et ansvar, for verdens flyktninger. Men det er en åpenbar misforståelse her, iallfall virker det som om Björg Tørresdal og Kristelig Folkeparti ønsker å misforstå det som er sakens kjerne. Det er nemlig ikke riktig, som det hevdes fra talerstolen her, at de innstrammings tiltakene som har blitt gjennomført, er innstramminger i asylinstituttet. Det er innstrammings tiltak som skal forhindre at folk uten beskyttelsesbehov, altså folk som ikke er flyktninger, skal legge ut på en strabasios reise og havne i den situasjonen som dessverre tusenvis av mennesker gjør i Europa. Det gjør vi nettopp for å kunne være i stand til å ta vare på våre flyktninger i dag. Det var også en av grunnene til at noe av det første Regjeringen gjorde, var å øke antallet kvoteflyktninger fra det begredelige lave antallet det var på da Kristelig Folkeparti satt i regjering.

Det andre er at det har vært mye snakk om den merkningen som dreier seg om bistand til arbeidet med returavtaler. Jeg finner grunn til å referere den merkningen igjen, for her er det åpenbart noen som ønsker å misforstå saken. Det flertallet her skriver, er at man

«vil påpeke at i forhandlinger om slike avtaler bør det vurderes virkemidler som blant annet generell bistand, bygging av infrastruktur for mottak av hjemvendte borgere og bistand til reintegrering for den enkelte».

Jeg kan ikke fatte og begripe hvordan mennesker som står på denne talerstolen, som Björg Tørresdal og flere, og som er tydelige på at de som har fått avslag, selvfølgelig må respektere det og returnere, ikke er villige i det hele tatt til å gå inn på ordninger som faktisk kan hjelpe dem til reintegrering i hjemlandet, som kan bygge infrastruktur i opprinnelseslandet, som både kan motivere hjemlandet til å ta imot og den enkelte til å returnere. Jeg fatter det ikke, og det ber jeg vennligst om en redegjørelse for, for det er det denne merkningen handler om.

Så får vi alltid leve med at sitater blir dratt ut i alle mulige retninger, og at det er noen som ønsker å sette enkeltrepresentanter opp mot hverandre.

Avslutningsvis vil jeg si at jeg er glad for at statsråden signaliserer at Stortinget vil bli involvert i dette arbeidet med å skape flere, bedre og mer helhetlige ordninger enn det europeiske land i dag samlet sett har.

Bent Høie (H) [12:54:05]: Jeg vil bare starte med å si at jeg slutter meg til alt det som den forrige taleren sa.

Som svar på representanten Rolf Reikvams innlegg mener jeg at det ikke er å ha en human asylpolitikk å ha en asylpolitikk som skaper en situasjon der mennesker – og ofte de som i sitt lokalmiljø er de mest ressurssterke menneskene – selger alt det de eier og har, og setter seg i gjeld til internasjonale kriminelle organisasjoner som driver med menneskesmugling, under en falsk forutsetning om at de kanskje kan få et opphold i Norge, eventuelt at de kan oppholde seg ulovlig i Norge så lenge at de har mulighet til over lengre tid å sende penger tilbake. En slik asylpolitikk hindrer muligheten til å gi et godt tilbud til de menneskene som har et beskyttelsesbehov. Høyre fremmer disse forslagene, men vi har også, i våre alternative budsjetter, fremmet forslag om å øke andelen kvoteflyktninger. Det er helt åpenbart at Norge burde tatt imot en større andel av verdens flyktninger som er i en situasjon som er helt håpløs, nemlig i verdens flyktningleirer.

Så til spørsmålet om MUF-erne, som også representanten Reikvam var inne på. Han sa at det nye nå var at de skulle få vurdert sin tilknytning til riket. Nei, det er feil. MUF-ernes sak ble vurdert på ny – jeg holdt på å si: på ny og på ny – og hver gang den saken ble vurdert, var tilknytning til riket med i vurderingen på like vilkår som i alle andre saker der folk hadde oppholdt seg i Norge, med det unntak at MUF-erne fikk spesialbehandling, der også den perioden de oppholdt seg i Norge uten i realiteten å ha opphold, ble tillagt at de hadde tilknytning til riket, noe som ikke er normalt i andre saker. Så denne gruppen hadde spesialbehandling fra før. På tross av det fikk de avslag etter dagens regelverk fram til at en politisk i realiteten

har gitt dem et løp som skal gi opphold. Det står også i høringsbrevet fra departementet at det ikke finnes juridisk grunnlag for å gi denne gruppen opphold; det er en politisk beslutning. Det er en vinglepolitikk som kommer til å føre til en økt tilstrømning av grunnløse asylsøkere.

Så vil jeg si at de er veldig positive, de signalene som kommer fra statsråden når det gjelder muligheter for mindreårige i deres hjemland. De signalene som kommer der, støtter Høyre fullt ut. Det er et flott initiativ, som jeg også tror vil være til stor hjelp for de barna som blir sendt fra sine nærmeste på en veldig lang reise.

Så, på bakgrunn av det statsråden sa om muligheten til å komme tilbake med en samlet returpolitikk, vil Høyre anmode om at forslag nr. 4, fra Høyre, Venstre og Fremskrittspartiet, gjøres om til et oversendelsesforslag.

Presidenten: Det er notert.

Björg Tørresdal (KrF) [12:57:33]: Først til regjeringen Bondevik IIs forhold til kvoteflyktninger. I den perioden var det problemer med å bosette flyktninger, og tallet på kvoteflyktninger gikk ned. Men det ble i slutten av perioden hevet igjen, fordi en hadde en litt bedre bosettings-situasjon. Det skjedde på initiativ fra Kristelig Folkeparti, som ønsker at Norge skal fortsette å ta imot et økt antall av dem som er definert som kvoteflyktninger.

Så til det som har voldt store bølger i denne diskusjonen, nemlig spørsmålet om å blande sammen bistand og returavtaler, eller å bruke bistand som pressmiddel for å få til returavtaler. Bare for å presisere: Det som er viktig for Kristelig Folkeparti, er å ta avstand fra at man bruker generell bistand. Det som står om bygging av infrastruktur for mottak av hjemvendte borgere, har vi ingen problemer med. Vi er veldig for at en skal legge forholdene til rette for dem som skal returneres og blir returnert, at det skal gis bistand til det. Det vi er imot, er at man skal true med å kutte i den generelle bistanden til land som ikke vil inngå returavtaler. For generell bistand gis til verdens fattigste.

Skal man altså ramme verdens fattigste fordi myndighetene i det landet der de bor, ikke vil samarbeide med norske myndigheter om retur av egne borgere? Det er å stramme inn på flyktningpolitikken og ramme folk som absolutt ikke har noe med norsk flyktningpolitikk å gjøre, og det er et svik mot verdens fattigste.

Statsråd Dag Terje Andersen [12:59:16]: La meg ta tak i det siste først. Jeg oppfatter ikke at flertallet truer med å kutte bistand – sådan sier ikke skriften, og jeg forholder meg til skriften. Men det er snakk om at det går an å utvikle samarbeid med land på flere områder, bl.a. for også å kunne returnere enslige mindreårige på en anstendig måte. Det synes jeg ikke er opprørende i det hele tatt. Det er åpenbart et ønske om å misforstå og trekke innstillingen lenger enn det er grunnlag for i forhold til de kommentarer som de som er for innstillingen, faktisk legger til grunn.

Så må jeg si at jeg har stor forståelse for forslaget fra Venstre, presisert og forklart av representanten Dørum, i forhold til identitets- og dokumentasjonsenter. Det er et

forslag som Regjeringen har mottatt, og som vi nå utreder muligheten for å realisere. Jeg kan ikke nå forskuttere konklusjonen på det, men det er så mye fornuftig i et slikt forslag at jeg synes det ville være synd hvis det skulle bli nedstemt i Stortinget før Regjeringen får anledning til å trekke en konklusjon på i hvert fall det faktum at vi trenger klarere, tydeligere og raskere identifikasjon som en vesentlig del av framtidens asyl- og innvandringspolitikk.

Så vil jeg bare kort si til MUF-saken at det er altså 316 mennesker i Norge, ikke alle, men noen av MUF-erne, som har kommet i en situasjon der staten på et tidspunkt har gitt grunnlag for å tro at de kunne komme til å få opphold. Det er i den sammenheng vi sier at nåde skal gå for rett, forutsatt at du ikke har begått kriminelle handlinger med en viss straffelengde, og at identifikasjon er avklart. Jeg er helt sikker på at det ikke kommer til å friste flere til å komme til Norge.

Så til verdens flyktninger, den uka vi er inne i, og de som flykter fra kuler og krutt: Ja, det er nettopp mitt utgangspunkt for å ha ansvaret for denne sektoren. Jeg mener vi skal ha en innvandringspolitikk som er streng, men rettferdig. Vi skal ha en integreringspolitikk som er raus, men som stiller krav, og bakgrunnen for det er nettopp å ivareta Genèvekonvensjonen. Det er nettopp derfor vi er nødt til å sette inn tiltak, for at ikke for mange søker asyl uten at de har grunnlag for asyl eller beskyttelse på humanitært grunnlag. Det er hele utgangspunktet også for de tilstrammingene som vi vedtok i fjor, og som blir gjennomført nå, nettopp å ta vare på dem som representanten Tørresdal pekte på, de som flykter fra kuler, de som flykter fra terror. Skal vi klare å ta vare på dem på en skikkelig måte, er vi nødt til å sørge for at ikke det samme instituttet blir brukt av folk som har andre behov enn beskyttelse.

Odd Einar Dørum (V) [13:02:57]: Jeg har hørt statsråder tale «bob-bob» i dannede parlamentariske former, og jeg har hørt statsråder tale som statsråden gjør i dag. Etter den talen vil jeg be om at mitt forslag, nr. 16, blir gjort om til et oversendelsesforslag.

Presidenten: Det er notert.

Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 3.
(Votering, sjå side 3887)

Etter ønske frå kyrkje-, utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 4 og 5 blir behandla under eitt – og ser det som vedteke.

Sak nr. 4 [13:03:23]

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om klima for forskning (Innst. S. nr. 354 (2008–2009), jf. St.meld. nr. 30 (2008–2009))

Sak nr. 5 [13:03:53]

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene

Odd Einar Dørum, Leif Helge Kongshaug og Trine Skei Grande om grunnleggende prinsipper for å sikre en offensiv forskningspolitikk (Innst. S. nr. 305 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:76 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske frå kyrkje-, utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir avgrensa til 1 time, og at taletida blir fordelt slik på gruppene:

Arbeidarpartiet 15 minutt, Framstegspartiet 10 minutt, Høgre 10 minutt, Sosialistisk Venstreparti 5 minutt, Kristeleg Folkeparti 5 minutt, Senterpartiet 5 minutt og Venstre 5 minutt.

I tillegg blir det foreslått ei taletid på inntil 5 minutt til statsråden.

Vidare vil presidenten foreslå at det blir gjeve anledning til replikkordskifte på inntil tre replikkar med svar etter innlegg av hovudtalarane frå kvar partigruppe og fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa innanfor den fordelte taletida.

Vidare blir det foreslått at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er å sjå på som vedteke.

Gerd Janne Kristoffersen (A) [13:05:25] (ordfører for sakene): Forskning har gjennom århundrer «påvirket våre holdninger, vår tenkemåte og våre verdensbilder. Forskning har gitt oss ny erkjennelse og bidratt til betydelige framskritt». Komiteen har ingen problemer med å samle seg om det utsagnet, heller ikke om at Norge i dag er «et kunnskapsbasert samfunn, hvor den menneskelige kapitalen utgjør 85 pst. av nasjonalformuen».

Komiteen har etter min mening arbeidet godt med forskningsmeldingen – Klima for forskning. Alle partier har bidratt til at vi på flere områder har skrevet oss sammen, dette på svært viktige områder innen forskning og utvikling. Det tror jeg er vesentlig med tanke på den store rollen forskning spiller og vil spille for framtidens løsninger både når det gjelder globale og nasjonale utfordringer innenfor f.eks. klima, miljø, energi, helse og ren mat. Komiteen er i all hovedsak enige om mål og prioriteringer, men til tider svært uenige om hvordan vi skal nå målene. Jeg vil imidlertid takke hele komiteen for godt klima under arbeidet med saken.

I forskningsmeldingen vi har til behandling i dag, framheves klimaendringene som den viktigste utfordringen i samfunnet i dag. Meldingen bygger på den forrige forskningsmeldingen, som ble behandlet i 2005 – Vilje til forskning – men utvider antallet forskningspolitiske mål og samler seg om fem strategiske mål og fire tverrgående mål. Forskningsmeldingen fastslår at den langsiktige forskningsinnsatsen skal utgjøre 3 pst. av bruttonasjonalproduktet. Dette ligger fast. Men det understrekes samtidig at det er behov for å vende oppmerksomheten i forskningspolitikken fra ressursinnsats til resultater.

Jeg vil nevne noen områder i forskningsmeldingen som komiteen har vært opptatt av. Grunnforskning med vekt på kvalitet og realfag er et slikt område.

Komiteen understreker at det er en svært viktig oppgave å sørge for god og langsiktig finansiering av grunnforskning. Grunnforskning krever langsiktighet, og det kan ta mange år før en ser resultater av en slik forskning. Nettopp derfor har komiteen sagt at selv om en ser behovet for mer mål- og resultatstyring av forskning og støtter det, vil komiteen advare mot en overdreven tro og fokus på dette i grunnforskningen i tiden som kommer.

Komiteen har også denne gangen vært opptatt av dan-nelsesperspektivet. I et slikt perspektiv er forskning ikke bare et middel, men også et mål i seg selv.

Et annet område komiteen har vært opptatt av, er internasjonalisering. Forskning er jo internasjonal i seg selv, og det er viktig at vi legger til rette for gode internasjonale samarbeidsavtaler norske forskere og forskningsmiljø kan være en del av. Vi har inngått samarbeidsavtaler med en rekke land de siste årene, men den viktigste internasjonale arenaen for norsk forskning er vår deltakelse i EUs 7. rammeprogram for forskning, som ble startet ved årsskiftet 2006/2007. Der deltar Norge som fullverdig medlem. Komiteen peker på at Norge gjorde det godt i det 6. rammeprogrammet, og at det var forskningsinstituttene og næringslivet som hadde den største deltakelsen. Komiteen er også opptatt av at instituttene ikke må svekkes i det 7. rammeprogrammet, og peker på bekymringen omkring høye egenandeler og at institusjonene gir uttrykk for at det har blitt mer arbeidskrevende å skrive gode søknader om forskningsmidler i det 7. rammeprogrammet. Det er derfor positivt at meldingen peker på viktigheten av at det legges godt til rette via Norges forskningsråd i form av rådgiving, stimulering og støttetiltak ved utarbeiding av søknader.

Komiteen ønsker også en gjennomgang av de prosjektene vi deltar i i det 7. rammeprogrammet, slik at de samsvare med de prosjektene som er prioritert nasjonalt. Et område komiteen har pekt på som viktig, er deltakelse i European Research Area, ERA. Komiteen har merket seg at en slik deltakelse ikke er en del av EØS-avtalen, og at det dermed ikke er noen automatikk i at Norge kan delta i de initiativ EU tar til videre utvikling av ERA. Komiteen ber derfor Regjeringen om å følge opp dette spørsmålet.

Komiteen er også enig om mye innenfor energi-, miljø- og klimaforskning, og flertallet i komiteen er svært fornøyd med at den klimarelevante forskningen særlig har blitt løftet fram i denne stortingsperioden. Komiteen har også vært opptatt av å framheve Norges unike muligheter til å bli en nasjon som forsyner Europa med ny fornybar energi, og har spesielt pekt på utviklingen av vindmøller til havs, der vår offshoreleverandørindustri kan bidra med velutviklet kompetanse.

Komiteen peker også på betydningen av helse- og velferdsforskning. Samfunnet står ovenfor store utfordringer fordi vi får en stadig eldre befolkning. Det er jo i utgangspunktet positivt at vi lever lenger, men det fører også til at flere mennesker bl.a. blir demente. Vi har også en økning i forekomsten av kroniske sykdommer som diabetes og KOLS og en økning i antallet krefttilfeller. Komiteen er opptatt av at medisinsk forskning skal prioriteres høyt, slik at vi øker forståelsen

for disse sykdommene og nye behandlingsmetoder kan utvikles.

Komiteen viser videre til de mange etiske dilemmaene som er knyttet til forskning innen helse- og sosialområdet og fremmer et felles forslag til vedtak i innstillingen der komiteen ber Regjeringen om å gjennomgå forsknings-etiske regler for master- og doktorgradsprogrammer når det gjelder forskning på barn og unge innenfor skjæringspunktet helse- og sosialforskning.

Et siste eksempel på et område der komiteen har felles oppfatning, er studentaktiv forskning. Dette var et område som også fikk oppmerksomhet da vi hadde evalueringen av Kvalitetsreformen til behandling i Stortinget. Komiteen følger opp med å mene at den forskningen som foregår ved universitet og høyskoler, er en ressurs som i enda større grad bør reflekteres i studentenes kompetanse. Komiteen fremmer et felles forslag der vi ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte når det gjelder hvordan man i størst mulig grad skal sikre studentaktiv forskning.

Jeg kunne ha pekt på flere områder hvor komiteen samler seg, men det er også områder hvor det er relativt stor forskjell i virkelighetsoppfatningen. Fra Arbeiderpartiets side har vi med forundring registrert at opposisjonen fortsetter diskusjonen om oppnåelsen av 1 pst.-målet også etter at NIFU STEP har fastslått at det trolig innfris i 2010. Fremdeles sier opposisjonen at det må innfris i 2013. Er ikke det litt lite ambisiøst? For min del synes jeg debatten om 1 pst.- og 3 pst.-målet av BNP til forskning har fått altfor stor oppmerksomhet i forhold til diskusjonen omkring hvordan vi skal sikre kvalitet og robusthet i norsk forskning. Ofte får jeg inntrykk av at det står riktig ille til, men det gjør det jo ikke. Tvert imot: Norge har et godt utbygd forskningssystem, og norsk forskning er i framgang både når det gjelder omfang og kvalitet. Da synes jeg det er uklokt å snakke vår forskningsinnsats ned i stedet for å ta fram alle de gode forskningsmiljøene som etter hvert vokser fram, og som bidrar til at vi som nasjon står fram som en kunnskapsnasjon.

I NIFU STEP's budsjettanalyse kommer det fram at vi i 2009 bruker 1 milliard kr mer til forskning over statsbudsjettet enn tidligere beregninger har vist. Det er svært gledelig at det er helseforetakene som står for 600 mill. kr av denne milliard. Det viser at helseforskning har høy prioritet, og det er bra. Medisinsk forskning er da også det området som har hatt størst vekst i denne fireårsperioden med rød-grønt flertall. Jeg registrerer derfor med en viss undring at en samlet opposisjon et sted viser til at «regjeringen Stoltenbergs manglende satsing på forskning har svekket muligheten for en offensiv satsing på helseforskning og utvikling av nye behandlingstilbud i Norge». Dette kan være et eksempel på at komiteen innenfor en del områder har en nokså forskjellig virkelighetsforståelse.

Jeg har forståelse for at universitetene og Norges forskningsråd har behov for større forutsigbarhet enn det de årlige budsjettene gir. Jeg er derfor glad for at det foreslås å legge fram en opptrappingsplan for klimaforskning, og å gjøre ordningen med Sentre for fremragende forskning til en varig ordning. Det er også svært positivt at en skal vurdere en ny utlysningsrunde for ordningen med Sent-

re for forskningsdrevet innovasjon. Dette vil bidra til å gi flere miljøer økt finansiering samt mer langsiktighet og handlingsrom i årene framover.

Det er også svært positivt at Regjeringen i statsbudsjettet for 2009 har økt kapitalen i Forskningsfondet med 6 milliarder kr, hvorav 4 milliarder kr er øremerket investeringer i vitenskaplig utstyr. Dette bidrar til å sikre langsiktig og stabil finansiering på et strategisk viktig område.

Til slutt vil jeg si at jeg synes denne meldingen er en god melding som peker framover for norsk forskning. Mye kan ennå bli bedre, men jeg registrerer at den gjennomsnittlige årlige realveksten i de offentlige forskningsbudsjettene har vært på om lag 5 pst. under den rød-grønne regjeringen. NIFU STEP sin analyse viser at vi bruker 22,8 milliarder kr til FoU over statsbudsjettet. Jeg synes det er et godt resultat, og et resultat godt over det som ble oppnådd i forrige stortingsperiode, som jeg synes vi ofte blir sammenlignet med.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [13:15:49]: Det er interessant å registrere prosentmålets bølgende popularitet alt ettersom Regjeringa føler at det er innen rekkevidde eller ikke. Etter å ha nektet å diskutere prosentmål både i meldinga og i ettertid av meldinga, er det jo interessant å registrere hva som skjer fra talerstolen nå, for prosentmålet for forskningsinnsats blir jo i realiteten avskaffet i meldinga. Det som skulle være en måloppnåelse innen 2010, blir i stedet en måloppnåelse på veldig lang sikt.

Jeg har forsøkt å spørre forskjellige representanter fra regjeringspartiene hva som menes med «på sikt», og ingen har kunnet gi noe svar, helt inntil statsråden i et svarbrev til meg i Aftenposten 19. mai skriver:

«Er det «pinlig» at den rødgrønne regjeringen lover å føre videre veksten i forskningsbevilgningene, og dermed nå målet om en prosent av bruttonasjonalproduktet for statlige forskningsbevilgninger i 2013?»

Mitt spørsmål er: Hvorfor kan ikke det målet tallfestes i meldinga, og hvorfor stemmer regjeringspartiene nå imot et forslag fra opposisjonen om å tallfeste 1 pst.-målet i 2013?

Gerd Janne Kristoffersen (A) [13:16:53]: Jeg tror at de siste årenes mange ulike diskusjoner omkring prosentmålet har vist hvor håpløst det egentlig er å bruke det som bakgrunn for diskusjonen omkring utvikling innenfor forskning og utvikling. Vi synes at det har tatt oppmerksomheten bort fra det som er viktigere å diskutere, nemlig innholdet, kvaliteten og robustheten i forskningen.

At vi har 3 pst.-målet som en langsiktig ambisjon, er jo på linje med det resten av EU har, og er ikke til forkleinelse for diskusjonen. Men at det skal være det som alltid preger diskusjonen mener ikke vi er riktig, og vi synes ikke det hører hjemme i en debatt om forskning og utvikling.

Odd Einar Dørum (V) [13:17:55]: Først et litt åndelig bakteppe.

Jeg tror det er i Aftenposten i dag at direktør Hallén i Forskningsrådet ber Jens om å bli litt mer Obama – oversatt til folkelig norsk, vise «passion», engasjere seg.

Så mitt spørsmål til representanten Kristoffersen blir følgende: Hva er det som gjør, når Arbeiderpartiet går fram, at det er høyverdig å ha et prosentmål for kulturinnsats, høyverdig å ha et prosentmål for bistandspolitik, høyverdig å ha presise tall i Nasjonal transportplan, mens når vi nærmer oss forskningen, har man ikke samme iver? Da har vi aktivitet for nærmest å si at det ikke er så viktig, vi må tenke på noe annet.

Er forskningspolitikken mindre høyverdig å rangere i forhold til politisk ambisjon enn Nasjonal transportplan, kulturpolitikk og bistandspolitik?

Gerd Janne Kristoffersen (A) [13:18:47]: Selvfølgelig er ikke forskning noe mindre høyverdig enn bistand, kultur og Nasjonal transportplan, men vi synes at diskusjonen omkring prosentmålet har tatt oppmerksomheten bort fra å diskutere innhold, kvalitet og robusthet omkring forskning og utvikling. Det har blitt en fortegnert debatt, og det har vist at det ikke er godt egnet til diskusjon omkring forskning og utvikling.

Jeg har forståelse for at institusjoner ønsker mer forutsigbarhet enn det de årlige budsjettene gir, men det finnes andre måter å løse de utfordringene på enn å henge seg opp i den ødeleggende debatten som vi har ført de siste årene omkring prosentmålet når det gjelder forskning og utvikling.

Gunnar Gundersen (H) [13:19:46]: Det er jo litt bemerkelsesverdig at denne regjeringen er opptatt av å snakke seg bort fra målene, samtidig som man blir veldig opptatt av at målene kan nås når man har mulighet til å nå dem.

Jeg har merket meg at representanten ikke snakket noen ting om det som var det andre prosentmålet, og det gjelder næringslivsforskningen. Der ligger man veldig langt fra målet, og den regjeringen vi nå sitter med, har ikke gjort annet enn å kutte ned på de virkemidler som er rettet mot næringslivets forskningsandel. SkatteFUNN, BIA og alle de ordningene er strammet inn. Samtidig skriver man i meldingen at forskning er samfunnsøkonomisk mye mer lønnsomt enn bedriftsøkonomisk. Hva kommer det av at man fjerner seg fra målene med en gang man ser at man ikke kan nå dem, samtidig som man er veldig opptatt av å påpeke at man kan nå målene der man har mulighet for det?

Gerd Janne Kristoffersen (A) [13:20:46]: Når det gjelder næringslivets deltakelse i forskning, er det like viktig for denne regjeringen som for den foregående regjering. Det er gode ordninger for næringslivet når det gjelder forskning i Norge. SkatteFUNN-ordningen er evaluert og er funnet å være en robust ordning, og vi satser videre på den.

Når det gjelder det med prosentmålet og at vi tar det fram når vi ser at det kan nås, og ikke diskuterer det når det ikke kan nås, vil jeg si at representanten Gundersen

tar feil, for i fire år har vi ikke gjort annet enn å diskutere prosentmål. Det gjelder dette 3 pst.-målet og 1 pst.-målet, og det har Gundersen bidratt ganske kraftig til.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Åse Michaelsen (FrP) [13:21:54]: Forskning legger grunnlaget for å løse de store utfordringene samfunnet står overfor i dag, men også de framtidige utfordringer som vil komme.

Fremskrittspartiet hadde håpet at meldingen hadde brakt oss noe nytt, noe offensivt, men vi ble skuffet. Jeg vil også påstå at det er helt betimelig sett i forhold til de forventningene vi hadde til forskningsmeldingen, at det burde kommet langt mer av konkrete forslag. Ville meldingen inneholde noe nytt, ville den være konkret, eller ville den bare være svevende tankespinn uten klare mål og tiltak? Den ble det siste. Den er lite forpliktende og full av ord som «vurdere», «forvente», «avvente», «utrede», osv.

En av de største skuffelsene er at Regjeringen nå går bort fra 3 pst.-målet.

Jeg bet meg merke i hva representanten Kristoffersen sa i replikkrunderen, for jeg vil minne om hva nåværende statsråd Huitfeldt og representanten Lena Jensen i komiteen sa til bladet Forskning nr. 4-2007:

«Vi har et langt stykke igjen før vi når målet, blant annet fordi veksten i BNP i Norge har vært svært høy de siste årene. Men det dumme vi kan gjøre, er å fjerne målsettingen. Om vi ikke skulle nå målet, har det uansett fungert som en motivasjon for å satse mer penger på forskning.»

Jeg skjønner nå at dette ikke gjelder lenger innad i Regjeringen.

Fremskrittspartiet ønsker å ha en tidshorisont på å nå 3 pst.-målet, og i tillegg til det en annen fordeling av hvor mye det offentlig og hvor mye det private skal bidra med. Vi mener bestemt at det offentlige bør kunne øke sin andel til 1,4 pst. av BNP innen 2015. For å gjøre dette mulig vil vi be Regjeringen legge fram for Stortinget en opptrappingsplan for finansiering av norsk forskning, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2010. Planen skal ta utgangspunkt i målene for norsk forskning som er fastsatt i St.meld. nr. 30 for 2008–2009, og gjelde for budsjettårene 2010–2013. Det skal legges til grunn at den statlige forskningsinnsatsen skal utgjøre minst 1 pst. av BNP innen 2013, samt at målet om 1,4 pst. skal nås innen 2015.

Evnen og viljen til å samarbeide er et annet viktig område, samt muligheten for å se forskning og utvikling i et større perspektiv hvor en unngår fragmentering og uoversiktighet.

Vi ser at tiden er moden for en strukturell endring av hele forskningspolitikken, ikke bare av Forskningsrådets rolle og dens fordelingsprinsipper. Vi må også ha en større gjennomgang av de ulike områdene forskningen griper inn i, og det er stort sett det meste.

Både Forskningsrådet, SIVA og Innovasjon Norge må ses i en sammenheng og evalueres. Også de ulike forskningsområdene i Stortingets komiteer bør i langt større grad ses under ett. Perspektivmeldingen, innovasjonsmel-

dingen og forskningsmeldingen er bare et lite eksempel på sammenhenger innen forskning og utvikling fra tre forskjellige komiteer.

Norge som et forsknings- og innovasjonsland må i langt større grad vektlegge ressursinnsatsen og få mest mulig igjen, økonomisk og samfunnsmessig. Dette vil bety vilje til omfordeling, institusjonelle endringer og bedre incentiver.

Særlig når det gjelder incentiver, fremmer vi nå i samarbeid med de andre opposisjonspartiene en rekke forslag som nettopp tar opp viktigheten av ordninger som fremmer samarbeid, innovasjon og nytenkning på tvers av landegrensener og sektorer.

Derfor ønsker vi at Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til ulike incentivordninger for å øke den totale forsknings- og utviklingsandelen med fokus på det samarbeid mellom academia og det private næringsliv som behøves for å bidra til internasjonalisering og innovasjon.

Nøkkelroller her er kvalitet og prioritering i forskningen, noe vi ser at andre land i større og større grad fokuserer på, samt en mer målrettet og styrt bruk av avkastningen fra Forskningsfondet. Derfor fremmer vi også forslag om at Stortinget ber Regjeringen sørge for at avkastningen fra Fondet for forskning og nyskaping brukes til langsiktig, strategisk og sektorovergripende forskning, samt legge fram en opptrappingsplan for kapitalbasen i dette fondet for å nå målene vi har satt oss.

Stortingsmeldingen er vag på hvordan midlene til EUs rammeprogram skal finansieres. Fremskrittspartiet er helt imot at slike faste forpliktelser og driftskostnader skal tas fra avkastningen fra Forskningsfondet. Intensjonen med fondet var nettopp det motsatte, nemlig å styrke den langsiktige, grunnleggende forskningen. Avkastningen skal ikke, slik det nå er blitt, brukes til å tette hull i ordinære bevilgninger og nærmest bli en ordinær tilskuddspost på statsbudsjettet. Her er også langsiktighet og forutsigbarhet nøkkelford for evnen og ikke minst viljen til å satse.

Evnen til å øke samarbeidet mellom næringslivet, instituttsektoren og academia, både horisontalt og vertikalt, er et område vi er spesielt opptatt av. Som OECD også påpekte overfor komiteen da vi var i Paris, er en av de største utfordringer for å kunne lykkes som et globalisert kunnskapssamfunn inn i framtiden nettopp evnen til samarbeid.

Næringslivets konkurransekraft bygger også i økende grad på teknologi utviklet i samarbeid med internasjonalt ledende akademiske miljøer med tilgang til moderne forskningsinfrastruktur. For at norske forskningsmiljøer skal framstå som attraktive for rekruttering, som partnere i internasjonale prosjekter og som vertsland for utenlandske bedrifter, må vi kunne tilby moderne forskningsinfrastruktur av høy kvalitet. Vi fremmer derfor et forslag om at det opprettes et eget fond for vitenskapelig utstyr på 10 milliarder kr. Avkastningen av fondskapitalen øremerkes investeringer i forskningsinfrastruktur.

Fremskrittspartiet vil derfor at Stortinget skal be Regjeringen om å legge fram forpliktende planer for hvordan internasjonaliseringsarbeidet kan styrkes for forsknings- og utdanningsinstitusjoner i hele landet, samt utarbeide

en plan for hvordan man kan sikre at en større andel av doktorgradsstudentene gjennomfører et lengre forskningsopphold ved en utenlandsk institusjon i løpet av sine doktorgradsstudier.

I en situasjon hvor norsk økonomi står overfor store utfordringer, må Norge satse på langsiktig verdiskaping. Vi må legge grunnlaget for økt fokus på det varige ved å satse på kunnskap, satse på forskning og innovasjon og utvikling. Grunnlaget for å kunne lykkes i framtiden er å satse på dette. Det at verden er i en dyp finanskriser som gjør det vanskelig å forutse hvordan og hvor lenge denne situasjonen vil vare, krever at vi som politikere i langt større grad må ta i bruk framtidstenkning og helhetstenkning overfor de ulike utviklingstrekk innen forskning og utvikling og samfunnsutvikling. Vi må satse på forskning, og vi må tenke langsiktig på investeringer i kunnskap for framtiden.

Videre er det viktig at vi kan få utarbeidet incentiver som muliggjør økning av antall teknologioverføringsavtaler, samt en plan for hvordan klyngetenkning og nettverksbygging kan utløse ekstra midler til forskning og utvikling.

Langsiktig budsjettering innenfor forskningen er bare et av virkemidlene som må på plass. Vi må ha internasjonale samarbeidstiltak, økt mobilitet av forskere inn og ut av Norge, økt styring av hva midlene som går til EUs rammeprogram, blir brukt til og se hvorvidt våre nasjonale målsettinger blir ivarettatt. Vi må se hvordan bedrifters evner til å kvalifisere seg bedre i forhold til internasjonale aktiviteter, les EU-programmer, kan styrkes. Vi fremmer derfor forslag om at Stortinget må be Regjeringen komme med en strategiplan for hvordan Norges muligheter til å påvirke beslutninger vedrørende bruk av EU-midler innen forskning og utvikling kan økes, med det mål å kanalisere midler til å nå Norges definerte nasjonale målsettinger.

For at norske forskningsmiljøer skal framstå som attraktive for rekruttering, som partnere i internasjonale prosjekter og som vertsland for utenlandske bedrifter, må vi kunne tilby moderne utstyr av høy kvalitet.

SkatteFUNN-ordningen, som i særlig grad ivaretar små og mellomstore bedrifter, må utvides. Derfor ber vi om at ordningene for tildeling av forskningsmidler blir gjennomgått med tanke på å fjerne byråkratiske hindringer, øke fleksibiliteten i søknadsprosessene og øke forutsigbarheten i de ulike ordningene.

At basisfinansiering spiller en stor rolle når det gjelder rekrutteringen til sektorene, er det liten tvil om. Vi fremmer derfor et forslag om at Stortinget ber Regjeringen legge fram en egen sak om rekrutteringsstrategi for vitenskapelige stillinger ved universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter samt en forpliktende plan for forskerrekruttering.

Men det er jo ikke helt svart der ute – det er mye som spennende skjer. Om det nå er denne eller den forrige regjeringen som har merket ut løypa, er helt uvesentlig for oss i Fremskrittspartiet. Det viktigste er at jobben blir gjort, og at vi får til resultater og oppnår mål en har satt seg. Skulle jeg se oppi denne posen med blandet drops, vil jeg si at opprettelse av SFF-er og SFI-er er rett vei å gå – ungt en-

treprenørskap, forskerskoler og også bruk av VRI og BIA-midler viktige verktøy. Nye NCE-er og Arenaprojekter er også spennende å følge opp. Men det må ikke bli så fragmentert og uoversiktlig at vi ikke ser sammenhengen, og mister de overordnede målene av syne.

Sist, men ikke minst, må det politisk vilje til for å prioritere forskning, utvikling og innovasjon opp på det nivået som må til for at Norge skal lykkes som kunnskapsnasjon inn i framtiden. Intensjonene til statsråd Aasland er sikkert gode, men det nytter lite når statsråden ikke blir lyttet til når pengesekken blir fordelt på sjefens kontor. Det må nok flere saker som «Ida» fram i media for å løfte forskningen opp der den hører hjemme.

Jeg tar opp de forslagene som vi alene, eller i samarbeid med andre partier, har fremmet i innstillingen.

Svein Roald Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Åse Michaelsen har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Gorm Kjærli (A) [13:32:09]: Det er godt at ikke alt er mørkt for Fremskrittspartiet.

Prosentmålet ligger i meldingen, og jeg registrerer at det når ser ut til at vi kan nå målet allerede i 2010, men at Fremskrittspartiet – i likhet med resten av opposisjonen – har 2013 som et mål. Men det var ikke spørsmålet mitt.

Gjennom EUs rammeprogram for forskning foregår det mye bra, som også er bra for Norge. Norske forskningsmiljøer fikk god uttelling i det 6. rammeprogrammet, og alt tyder på at vi gjør det bra også i forhold til det 7. rammeprogrammet, som er gjeldende nå. Men så blir jeg litt usikker på hva Fremskrittspartiet egentlig mener om deltakelse i EU-forskning. På den ene side er man med på positive komitémerknader om forskning i EU-regi. På den annen side – senere i innstillingen – er man mer kritisk og sår mer usikkerhet rundt forskning i EU-regi. Hva mener egentlig Fremskrittspartiet om dette?

Åse Michaelsen (FrP) [13:32:59]: Det som har vært viktigst for oss, er at når først så store bidrag kommer fra Norge og inn til EUs rammeprogram, er det viktig at vi ser at det som kommer tilbake til landet i form av forskningsmidler og prosjekter, er tilpasset de norske målene for forskning.

Nå er det slik at Norge står utenfor EU, og det å påvirke prosessen og hvilke program som blir prioritert med forskningsmidler, har ikke vært lett. Det har også vært uttalt av statsministeren selv at dette er et av de områdene han i mye større grad vil ha fokus på, for nettopp å kunne styre midlene tilbake til Norge.

Lena Jensen (SV) [13:33:51]: I forrige periode brukte Fremskrittspartiet sin makt til å kutte i forskningen på klima og miljø. I budsjettavtalen mellom de daværende regjeringspartiene og Fremskrittspartiet, statsbudsjettet for 2003, ble det gjort kutt på miljø- og energiforskning på

60 mill. kr. Jeg understreker at dette kuttet ikke lå inne i Bondevik-regjeringens opprinnelige budsjett, men forslaget kom som en direkte konsekvens av avtalen med Fremskrittspartiet.

Det er et paradoks at Fremskrittspartiet i den politiske debatten framhever usikkerheten rundt menneskeskapte klimaendringer samtidig som de kutter ned på forskningen, som faktisk kan gi bedre innsikt. Hvordan kan vi få bedre forståelse for usikkerheten rundt framtidens klima hvis forskningen på klima og miljø kuttet?

Åse Michaelsen (FrP) [13:34:39]: Det som er viktigst for oss, er å se framover – og å se hvilke utfordringer vi selvfølgelig har. Vi har lagt av penger til Forskningsfondet, nettopp til forskning på alternative løsninger innenfor energi. Vi fortsetter med å gi vår tilslutning til at det blir gitt ytterligere forskningsmidler på dette området.

Nå hører jeg at representanten refererer til noe som skjedde i 2003. Det er jo snart syv år siden, og det er vanskelig å si hvilke vurderinger og forhandlinger som lå til grunn – om noe ble plussset på eller trukket fra – så det er det umulig for meg å kunne svare på. Jeg vet bare at dette er et område som Fremskrittspartiet – og de andre opposisjonspartiene – er opptatt av.

Anna Ljunggren (A) [13:35:33]: NIFU STEP la for en ukes tid siden fram en rapport som viser at vi ligger godt an til å nå målet om 1 pst. av BNP til forskning innen 2010. Allikevel har ikke opposisjonen forandret merknadene sine, men mener fortsatt at vi skal ha som mål å nå 1 pst. av BNP i 2013 – altså et mindre ambisiøst mål enn det denne regjeringen har. Etter å ha hørt innlegget til Åse Michaelsen lurer jeg på om representanten fra Fremskrittspartiet blir skuffet hvis vi når målet om 1 pst. innen 2010.

Åse Michaelsen (FrP) [13:36:06]: Nå er det veldig viktig å se på hva som står i innstillingen – det står minst 1 pst. innen 2013 og 3 pst. innen 2015. Fremskrittspartiet vil i tillegg ha en offentlig forskningsandel på 1,4 pst., som vi også får støtte av fra veldig mange av forskningsmiljøene. Det er vår målsetting. Om en da kunne nå 1 pst. innen 2010, er det kjempeflott, men det ville vært mye mer gledelig hvis en kunne ha klart å komme opp på en offentlig forskningsandel på 1,4 pst. av BNP innen 2015.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [13:37:11] (komiteens leder): Først vil jeg få takke saksordføreren, Gerd Janne Kristoffersen, for godt arbeid.

Debatter om forskning skal jo reise de store problemstillingene. Det skal både være visjonært og konkret. Vi skal tenke langt framover. Skal vi lykkes med forskning i Norge, må alle sektorer bidra. Det er ikke nok at det offentlige forsker mer. Næringslivet og det private må også avsette større midler til forskning. Vi må tilrettelegge for at forskning skal være attraktivt for næringslivet. Høyre

og andre opposisjonspartier fremmer flere forslag som vil bidra til det.

Skal vi få fram den mest nyskapende ideen, den mest revolusjonerende medisinen, innovasjonen med det største potensialet, det største gjennombruddet i historieforskninga, kreves det at kloke hoder kobles sammen med visjonære ledere og med tilstrekkelige ressurser. Vi må samarbeide heller enn motarbeide. Vi må gi næringslivet de rammebetingelsene som gjør offensiv satsing på forskning mulig, og staten må gå foran og vise vei. Det kreves langsiktighet. Det tok 50 år å forstå at antimaterie kunne brukes til å diagnostisere og behandle kreft.

Forskning er ofte vanskelig å styre og planlegge, for den skal jo være fri. Det er nesten som å gå på biblioteket hvor du er på jakt etter én bestemt bok, og så ender du opp med ti andre i stedet.

Denne forskningsdebatten har et visst historisk tilsnitt. Den er historisk i den forstand at en innstilling om veivalget i forskningspolitikken for første gang splitter det politiske miljøet. Opposisjonen fremmer til sammen 43 forslag til forpliktelse. Høyre står bak 37 av dem. Forslagene dekker et bredt spekter, langt utover prosentmål, og de er godt beskrevet i innstillingen. Derfor skal jeg ikke gå dypere inn i dem her.

Til sammenlikning ble det i innstillinga til den forrige forskningsmeldinga fremmet ti avvikende forslag – men hele Stortinget stod samlet bak de ambisiøse målsettingene den meldinga trakk opp. I den foreliggende meldinga er det dessverre ingen ambisiøse målsettinger å stille seg bak. Ironisk nok var det SV som fremmet sju av de ti avvikende forslagene den gangen, fordi de ville være enda mer offensive enn regjeringa. Ironisk nok er det SV som nå står i spissen for en regjering som forlater de samme målene som Stortinget den gang vedtok enstemmig.

Meldinga, som skulle være en eksersis i spenstighet, ble i stedet meldinga der Regjeringa slapp taket i ambisjonene og målsettingene. Det som særlig er oppsiktsvekkende og uheldig, er at Regjeringa velger å forlate en målsetting et samlet storting har stilt seg bak. På den måten river den opp en tverrpolitisk enighet om å prioritere forskning.

Når Stortinget nå bes om å vedta lavere målsettinger, uten tidsangivelse, har det sin bakgrunn i at Regjeringa ikke ønsker å satse så mye på forskning som den gjør på andre områder. Ikke bare forlates 1 pst.- og 3 pst.-målene, de erstattes utrolig nok heller ikke av andre mål, som jo har vært Regjeringas mantra i mange sammenhenger – prosentmål er dårlig, andre mål er bra.

Regjeringa argumenterer nå med at prosentmål er lite egnet som styringsmiddel i forhold til forskningsinnsats. Likevel argumenterer Regjeringa for og opprettholder prosentmål på andre sektorer i budsjettet. Bistands- og kulturområdet er kanskje de to viktigste. Under framleggelsen av statsbudsjettet for 2009, 7. oktober i fjor, sa finansministeren i Stortinget:

«Vi prioriterer internasjonal solidaritet ved å være den første regjeringen som når målet om å bruke 1 pst. av bruttonasjonalinntekten til bistand.

De som setter seg lave mål, trenger aldri å anstrenge seg for å nå dem. Det høres jo behagelig ut, men

det er ikke vårt motto. Vi som setter oss høye mål, har nemlig alltid noe å strekke oss etter.»

Det er jeg helt enig med finansministeren i. Men jeg undrer meg veldig over hvorfor dette ikke skal gjelde for forskning. Aftenposten skrev i sin lederartikkel 21. april:

«Først da målet ikke lenger var innen rekkevidde, ble andel av BNP misvisende.

Det er jo også en måte å gjøre det på når en ikke når sitt eget politiske mål. Skyldte på målestokken.»

Regjeringas strategi har altså vært å omfavne prosentmålet når det ser ut til at vi kan komme til å nå det, og harselere med det når det er langt unna. Det er lite troverdig.

Nær halvparten av veksten i forskningsbevilgningene denne perioden skriver seg fra Bondevik II-regjeringas budsjettforslag for 2006. Den rød-grønne regjeringa hadde behov for å kutte i det forslaget, bl.a. i den planlagte fondsopptrappinga. Finansminister Halvorsen mente den gangen at hele budsjettet var en snubletråd. Vi er veldig mange som i ettertid har lurt på hva hun egentlig snublet i – om det var for høye bevilgninger til forskning som lå inne i budsjettet. Budsjettet var jo selvfølgelig ingen snubletråd. Det var en oppfølging av en ambisiøs forskningsmelding som Stortinget nettopp hadde vedtatt. Hadde man ønsket å satse på forskning, hadde enhver regjering begjærlig grepet en økt forskningsinnsats i budsjettet og endatil lagt til noe.

En ny statsråd for forskning gjorde at mange fattet håp. Jeg har i likhet med mange andre fulgt lytteprosessen med interesse. Problemet er bare at budsjettet som har blitt lagt fram, er labert i forhold til løftene, behovene og satsinga på sektorer Regjeringa har vist at den ønsker å satse på. Forskningsmeldinga ble for mange egentlig spikeren i kista, for den viser at det ikke holder med en statsråd som har god vilje og godt ønske om dialog. Man må også ha en regjering som stiller seg bak ønsket om å prioritere.

Skuffelsen i sektoren er dyp, og den gjør Regjeringa klokt i å ta på alvor. Den lar seg ikke trylle bort gjennom triksing med tall. Det blir som kjent ikke mer penger til forskning av at man teller de samme pengene på ulike måter. Det skaper bare provokasjon og ingen forståelse at Regjeringa plutselig, og bare på forskningsområdet, vil bruke fastlands-BNP og ikke det totale BNP som målestokk, samtidig som petroleumsrelatert forskning ikke trekkes ut av plussida på regnestykket.

Norske forskere leverer forskning av høy internasjonal klasse. Blant spydspissene er sentrene for fremragende forskning. De 13 første kom på plass i 2002, og i dag har vi 21 SFF-ere i Norge. De skal bidra til å heve kvaliteten på norsk forskning. Forskerutdanning er en vesentlig del av SFF-enes virksomhet. Hjerneforskeren Marianne Hafting Fyhn fikk prisen for verdens beste doktoravhandling i 2005 innen nevrobiologi, om hvordan stedsansen virker. Hun er tilknyttet et av SFF-ene, nemlig Senter for hukommelsesbiologi ved NTNU. Nettopp unge forskere burde ha vært et sentralt tema i meldinga. Nyvalgt rektor ved UiO, Ole Petter Ottersen, sa i tidsskriftet Apollon nr. 2 for 2009:

«Det er ingen tvil om at Norge ligger langt etter land det er naturlig å sammenligne seg med. Og dette skyl-

des ikke mangel på talent, men mangelen på ressurser til å utvikle talentene.»

I fjor høst trakk Regjeringa sin varslede melding om forskerrekuttering, til stor skuffelse. Forventningene var da selvfølgelig spent ganske høyt i forhold til den foreliggende forskningsmeldinga med tanke på rekruttering. Behovet er klart. Snittalderen for fast ansettelse som forsker er 43 år. Det vil alltid være en viss grad av midlertidighet i sektoren, men hovedutfordringa nå er at universiteter og høyskoler ikke ansetter fast, fordi de ikke har økonomi til det – hvis de i det hele tatt ansetter noen.

Det er uholdbart med en politikk der vi utdanner de klokkeste hodene våre godt, men ikke har noen plan for hvordan vi skal bruke kompetansen etterpå. Når en ung mann med doktorgrad innenfor immunbiologi ikke kan få en post doc.-stilling, men i stedet må stille seg i køen på Nav og få tilbud om jobber uten krav til utdanning, er det dårlig bruk av hans kompetanse. Faktisk har Norge den laveste ratio mellom ph.d. og post doc. i hele OECD, og vi fyrer for kråka hvis vi ikke bruker den kompetansen forskerne har.

Det eneste tiltaket som drøftes i meldinga, er såkalt tenure track, eller innstegsstilling, og det tiltaket avviser Regjeringa. Høyre mener det kan være verdt å forsøke en sånn ordning i perioden 2009–2012. Vi foreslår opptrappingsplaner for 400 stipendiatstillinger årlig fram mot 2013 – og 300 post doc.-stillinger i samme periode. Henholdsvis 30 pst. og 50 pst. av disse skal være frie stipendiatstillinger som tildeles via Norges forskningsråd. Vi foreslår karriereveiledningstjeneste og forpliktende rekrutteringsstrategier for institusjonene – for å håndtere det forestående generasjonsskiftet.

Forskninga kan ikke leve av bare gode intensjoner og positiv omtale. Heller ikke forskerne kan leve av bare gode intensjoner og positiv omtale. Jeg oppfordrer nok en gang – så innstendig jeg kan – regjeringspartiene om å tenke seg om når det gjelder den foreliggende innstillinga, og støtte de forslagene opposisjonen fremmer, iallfall noen av dem, sånn at Regjeringa kan bidra til enighet om norsk forskningspolitikk.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Freddy de Ruiten (A) [13:46:52]: Tallenes tale er ganske klar. Hvis en sammenligner med Bondevik-regjeringens budsjetter – kanskje med unntak av det siste, som var et avskjedsbudsjett – har veksten i forskningsbevilgningene vært betydelig høyere under denne regjeringen.

Jeg merker meg at representanten veldig ofte bruker ordet «ambisjoner». Det får meg til å stille følgende spørsmål: Er det slik at Høyres ambisjoner vokser jo lenger bort fra regjeringkvartalet man kommer? Det kan virke slik for oss.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [13:47:35]: Vi er jo snart ved et valg. Det betyr at Høyre er ganske nær regjeringkontorene, og ambisjonene har alltid vært høye – både i og utenfor regjering.

Sammen med Stortinget la vi en plan for og en forplik-

telse til opptrapping av norsk forskningsinnsats. Den planen overholdt vi. Vi bevilget mye penger til forskning da vi satt i regjering, og vi etterlot oss et budsjett som fulgte opp den forskningsmeldinga som nettopp var vedtatt.

Det utrolige er at representanten de Ruiten snakker om satsing på forskning. Han er representant for en regjering som fant ut at det smarteste man kunne gjøre da man overtok et veldig godt forskningsbudsjett, var å kutte 25 milliarder kr av den planlagte opptrappinga til Forskningsfondet. Det syns jeg er en spesiell måte å snakke om satsing på forskning på. Dersom den opptrappinga hadde vært beholdt, hadde forskninga i 2007 hatt 800–900 mill. kr mer til fordeling. Det kunne blitt massevis av rekrutteringsstillinger. Det kunne blitt mange nye SFF-er. Det kunne blitt stor satsing på framtidig rekruttering, nye områder og nye leveveier. I stedet valgte Regjeringa altså å senke ambisjonsnivået så fort de fikk muligheten. Og nå, i meldinga, velger de å senke ambisjonsnivået ytterligere.

Geir-Ketil Hansen (SV) [13:48:49]: I 2007 utredet Norges forskningsråd forslag til rammer for organisering og forvaltning av regionale forskningsfond, der de regionale styrene skulle disponere avkastningen i fondet ut fra regionens prioriteringer, og det skulle være et forpliktende samarbeid med Forskningsrådet.

Regjeringen har fulgt opp Forskningsrådets anbefaling. Det er opprettet regionale forskningsfond, med en fondskapital på 6 milliarder kr. Målsettingen med fondene er å møte fylkenes forsknings- og utviklingsbehov. Det skal settes av midler til å utvikle gode og konkurransedyktige forskningsmiljøer i alle fylkene.

Høyre – og Fremskrittspartiet – visste imidlertid bedre enn Forskningsrådet og skrev i innstillingen som gjaldt gjennomføring av forvaltningsreformen:

«Det er disse medlemmers oppfatning at man ikke styrker de regionale miljøene ved å minske krav til prosjektenes kvalitet eller konkurransekraft.»

Høyre gikk altså imot.

De regionale forskningsfondene er blitt veldig godt mottatt landet rundt – i næringslivet, i fagbevegelsen, i forskningsmiljøene, i kommuner og i fylker. Mitt spørsmål til Ine Marie Eriksen Søreide er: Hvorfor vil ikke Høyre være med på å bidra til kompetanseutvikling, regional utvikling, arbeidsplasser og nyskaping i hele landet, gjennom de regionale forskningsfondene?

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [13:50:02]: Vi i Høyre gikk – i likhet med Fremskrittspartiet – mot opprettelsen av regionale forskningsfond. Det hadde to veldig klare begrunnelser, noe man også kan lese seg til i innstillinga.

For det første mener vi at regionale forskningsfond kan bidra til en fragmentering av forskningspolitikken. Vi er et lite land, med relativt begrensede forskningsressurser – både menneskelig og økonomisk – sammenlignet med mange andre land. Vi trenger en nasjonal forskningspolitikk der en tar de overordnede grepene og den overordnede styringa.

For det andre mener vi det er et poeng at vi allerede i dag i mange sammenhenger opplever habilitetsspørsmål

knyttet til tildeling av forskningsmidler. Forskningsmiljøene er små. Det betyr at det ofte er de samme menneskene som – nær sagt – sitter på alle sider av bordet, og som skal både tildele og motta penger. Disse miljøene kjenner hverandre svært godt. Det kan noen ganger være en fordel, men det kan også være en ulempe. Derfor ønsket vi å bruke disse 6 milliarder kr på det ordinære forskningsfondet, som kunne bruke dem til ulike tiltak, noe som også ville komme regionene til gode.

Freddy de Ruyter (A) [13:51:10]: Studentaktiv forskning vil kunne bety at en må studere mer, og vi vet jo alle at da er en avhengig av en god studiefinansiering. Jeg registrerer at den forrige regjeringen reduserte studiestøtten betraktelig, noe tidligere statsråd Clemet har angret på. En prisjusterte ikke studiestøtten.

Mitt spørsmål til representanten er følgende: Angrer hun på at hun var med på å redusere studiestøtten i forrige periode? Og spørsmål nummer 2: Mener hun at det å redusere studiestøtten er et godt virkemiddel for å styrke den studentaktive forskningen?

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [13:51:58]: Representanten de Ruyter bør vite forskjellen på å redusere noe betraktelig og å ikke justere noe opp.

Den forrige regjeringa hadde én veldig klar prioritering: å fullfinansiere Kvalitetsreformen. Det var helt avgjørende for å få Kvalitetsreformen på beina, få den til å fungere i institusjonene og – ikke minst – sikre studentene bedre studiekvalitet. Det gjorde vi. Det er også noe man gjennom denne regjeringas store hvileeskjær og kutt i basisbevilgningene til universiteter og høyskoler har brutt. Det er ikke lenger slik at Kvalitetsreformen er fullfinansiert.

Jeg ber representanten de Ruyter merke seg spesielt at det er ett felles krav fra studentorganisasjonene, universitetene og høyskolene til budsjettet for 2010, og det er å øke basisbevilgningene. Det er historisk, det er oppsiktsvekkende, at studentorganisasjonene i Norge forlanger mer penger til universiteter og høyskoler framfor mer penger til studiestøtte.

Utover det mener jeg selvfølgelig at studentaktiv forskning er viktig.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Lena Jensen (SV) [13:53:14]: «Klima for forskning» er en god, konkret og ambisiøs melding som satser på forskning for fremtiden. Forskning og forskningsbasert kunnskap har avgjørende og stor betydning for utviklingen av samfunnet i fremtiden. Forskning er et av de viktigste verktøyene for å få oss styrket gjennom klimakrisen og finanskrisen, men forskningen har også en verdi i seg selv.

Tittelen på meldingen står godt til innholdet. Klimaendringen er den viktigste utfordringen vi står overfor, og den viser at forskning har et mål og en retning. Forskningsmeldingen er tydelig på forskningspolitiske mål for hva vi skal oppnå med forskningen. Tematiske satsinger er miljø, klima, energi og fattigdom, nordområdene, vide-

reutvikling av det norske velferdssamfunnet, en styrking av den internasjonale delen og tilrettelegging for framtidig verdiskaping. Det legges til grunn høy kvalitet i forskningen. Meldingen signaliserer mer systematisk oppfølging av resultatene og at en må spre ressursene og erfaringene bedre.

En samlet opposisjon er i dag enig om at 1 pst.-målet til forskning, altså OECD-målet, skal nås i 2013 – et mål som vi sannsynligvis vil nå i 2010. De nye tallene fra NIFU STEP viser dette.

Regjeringen har lagt fram tiltakspakken og revidert budsjett som har et sterkt fokus på utdanning og kompetanse innenfor høyere utdanning for å sikre at vi kommer styrket ut av finanskrisen. Vi bruker i dag 22,3 milliarder kr, altså 0,94 pst. av BNP, til forskning.

Den eneste måten vi kan se forslagene fra en samlet opposisjon på, er at de ønsker å senke målene og ambisjonene for forskning, og de signaliserer en tregere opptrappingsplan enn det regjeringspartiene legger opp til her. Dette samsvarer med hva dagens opposisjon gjorde da de satt i regjering. De brukte mindre penger på forskning enn det dagens regjering har brukt i denne perioden.

Meldingen, og innstillingen fra flertallet, er helt klar: Vi trapper opp forskningen i årene framover. Hadde vi fulgt opp opposisjonens forslag om 1 pst. i 2013, ville det ført til en tregere opptrapping av forskningsinnsatsen enn det som denne regjeringen legger opp til. Det ensidig å fokusere på 1 pst.-målet som et mål i seg selv når det gjelder å satse på forskning, viser hvor galt det kan bære av sted.

Ser vi videre på opposisjonspartiene, har de ulike mål og ulike prioriteringer innenfor forskningen. Det er helt uavklart hva slags forskningspolitikk som ville blitt ført med en borgerlig regjering. Høyre og Fremskrittspartiet er imot regionale forskningsfond. De andre partiene er for. Venstre vil forske på klima og miljø, men forrige gang fikk Fremskrittspartiet gjennomslag for kutt i denne forskningen. Det er klart at det er den rød-grønne regjeringen som har ambisjonene.

Det er nødvendig å ha godt forskningsutstyr. Dårlig vedlikehold og utstyrsetterslep har vært et problem i mange år. Dårlige rammer rundt forskningen svekker kvaliteten. SV er fornøyd med finansieringsordningen som kom på plass i tilknytning til utstyr.

Stortinget har satt et mål på 1 100 uteksaminerte doktorgrader i 2010. Dette målet har den rød-grønne regjeringen sprenget. Men vi stopper ikke opp – vi ønsker å satse videre på rekruttering, på stipendiater og på en god forskerskole. At Regjeringen i sitt siste budsjett valgte å øke finansieringen til stipendiater med 20 pst., signaliserer dette på en god måte.

Flertallsmerknoten om abonnentsordningen har skapt en del usikkerhet innenfor biblioteksektoren. Jeg vil på vegne av flertallet bare understreke at vi er på linje med barne- og familiekomiteen når det gjelder et fullverdig tilbud, og at Kunnskapsdepartementet og Kultur- og kirkedepartementet skal arbeide videre med omfang, organisering og finansiering av slike nasjonale lisenser.

Nordområdeforskningen er viktig. Nordområdene er viet et eget kapittel i meldingen. Det er sentralt i Regje-

ringens forskningsplan. Forskning og høyere utdanning er selve navet i nordområdesatsingen til Regjeringen.

Et viktig tiltak som Høyre og Fremskrittspartiet er imot, er regionale forskningsfond. Det er et viktig virkemiddel for å skape og legge til rette for økt forskning i områder som trenger å få intensivert forskningsinnsatsen. 6 milliarder kr til et fond vil gi om lag 271 mill. kr i 2010. Det er viktig for regional utvikling, for å sikre og skape arbeidsplasser for framtiden.

Opposisjonen spriker og har ingen felles politikk. Skal en sikre forskning for framtiden, kan du ikke stole på opposisjonen, men du kan stole på SV! SV står i spissen for en regjering som setter seg mål, og som når dem.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Anders Anundsen (FrP) [13:58:11]: Jeg vokter meg vanligvis vel for å bruke begrep som «sjokkert», men jeg ble nesten sjokkert over innlegget til Lena Jensen. Hun kan umulig ha lest den innstillingen vi behandler, når hun sier at opposisjonen spriker i alle retninger. Det er altså en realitet at en samlet opposisjonen i denne saken står sammen om 31 konkrete forslag! Det er relativt mange, og det viser en helt klar retning. Jeg trodde Lena Jensen hadde fått med seg det.

Så feilinformerer Lena Jensen når hun sier at opposisjonens forslag om 1 pst. innen 2013 er lite ambisiøst. I forslaget står det altså «minst 1 prosent» innen 2013. Fremskrittspartiet har i tillegg forslag om at den offentlige andelen skal økes til 1,4 pst. innen 2015, og at den samlede forskningsandel skal være på 3 pst. av BNP. Hvorfor er ikke SV – som nå fra denne talerstol hevder å være en ledende spydspiss i forskningspolitikken – med på disse ambisiøse målene?

Lena Jensen (SV) [13:59:11]: SV er en spydspiss når det gjelder å satse på forskning og utvikling. Det legger denne stortingsmeldingen til grunn, og viser det. Regjeringen legger til grunn andre mål også, ikke bare prosentmål.

Når vi sier at vi vil nå det målet om 1 pst. som Stortinget har satt – muligens innen 2010 – viser det for det første at det å ha en ensidig prosentmålsats, ikke fungerer. Det er ikke ambisiøst nok i forhold til det denne regjeringen har gjort.

Jeg er veldig stolt over at denne regjeringen har satset på forskning. Går man inn og ser på tallenes tale, viser de veldig tydelig at denne regjeringen har brukt mye mer penger på forskning enn det tidligere regjeringer brukte.

Vi har ikke finansiert forskning med kutt i studieplasser, som den tidligere regjeringen gjorde. De kuttet over 4 000 studieplasser. Bare i dette års revidert budsjett har vi plussset på over 4 000 studieplasser.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [14:00:25]: Det skulle bare mangle at det ikke ble brukt noe mer penger på forskning i 2009 enn i 2005, når Regjeringa har 185 milliarder kr mer til fordeling.

SV skrev følgende om opptrappingsplaner i innstillinga til den forrige forskningsmeldinga:

«I tillegg til at en opptrappingsplan vil virke som et press inn mot den årlige budsjettbehandlingen, vil en plan også kunne gi de tunge forskningsmiljøene bedre planleggingsmuligheter.»

I en replikk til statsråd Clemet sa representanten Jensen i 2005:

«Jeg regner med at statsråden nå alt er i gang med budsjettprosessen i forbindelse med budsjettet for 2006. Stortinget sier nå at vi ønsker at statsråden skal komme med en plan for opptrappingen, og jeg vil da utfordre statsråden til å si noe om når denne planen kan komme.»

Planen kom som kjent, men de rød-grønne kuttet jo i den.

I meldinga vi i dag behandler, er det ingen opptrappingsplaner, ingen forpliktelser, bortsett fra forslag fra opposisjonen om opptrappingsplaner og forpliktelser, som regjeringspartiene kommer til å stemme imot.

Kan representanten Jensen forklare meg hvorfor SV mener at opptrappingsplaner nå er en dårlig idé?

Lena Jensen (SV) [14:01:28]: Langsiktighet og forutsigbarhet i forskningen er viktig. Det er fordi forskning i sin natur er langsiktig. Derfor er SV veldig glad for at den stortingsmeldingen som nå ligger til grunn, så tydelig signaliserer en videre opptrapping når det gjelder forskning.

Det med langsiktig finansiering er utrolig viktig, og det er noe som SV verken vil nedprioritere eller satse mindre på. SV vil i neste stortingsperiode fortsette å øke bevilgningene til kunnskap, som skal sikre velferdsstaten, skape arbeidsplasser og løse klimakrisen.

Jeg er redd for at dersom opposisjonen kommer til makten igjen, så vil det samme skje som skjedde i forrige periode, at det vil gå ut over klimaforskningen. Jeg kan forsikre representanten Eriksen Søreide om at SV fortsatt vil jobbe for en stor opptrapping av forskningen, slik vi har gjort i inneværende periode, og slik denne stortingsmeldingen og denne innstillingen signaliserer.

Odd Einar Dørum (V) [14:02:44]: Jeg tror ikke forskningsdebatten er tjent med at SV høres ut på en slik måte at den russiske ubåtkapteinen til Harald Heide-Steen jr. høres klar ut, med hensyn til hva SV mener om forskningspolitikken. Jeg skal være overtydelig.

Vi hadde en forskningsmelding i 2005, som representanten Reikvam på vegne av SV jobbet med med stor intensitet, stor ambisjon og stort trykk, og representanten Ine Marie Eriksen Søreide har nettopp sitert representanten Lena Jensen fra debatten om den planen.

Jeg har en helt annen teori, nemlig at dette mente faktisk SV da man møtte opp på Soria Moria. Men så, i kampen i Regjeringen, i kampen om hverdagspolitikken, taper SV alle prioriteringene i absolutt alle runder helt fram til denne dag. Det som da blir resultatet, er at det man framstiller som høyverdig i 2005, og det som var utfordringen til statsråd Clemet, ikke teller på det nåværende tidspunkt.

Ser ikke representanten Lena Jensen at det er en mer nærliggende forklaring enn å prøve å bortforklare at man pr. i år har forlatt de fleste forpliktelsene som man tidligere stod for?

Lena Jensen (SV) [14:03:44]: Jeg kan forsikre representanten Dørum om at SVs trykk og intensitet når det gjelder å satse på og styrke forskningen for fremtiden, vil vedvare. Vårt engasjement for dette er sterkt.

Tallenes tale er klar. Dørum er representant for et av opposisjonspartiene som i innstillingen sier at vi skal nå 1 pst.-målet av BNP innen 2013. Dette målet vil Regjeringen høyst sannsynlig nå innen 2010.

Det Regjeringen legger opp til, og det også SV legger opp til, er at det å forholde seg ensidig til prosentmålene ikke vil gi en styrking av forskningen. Det som SV vil jobbe videre med, og som vi vil satse på – og som Dørum kan være sikker på at SV vil bruke tid og energi på – er å få en ytterligere styrking av forskningen i årene framover. Det signaliserer også meldingen.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Dagrun Eriksen (KrF) [14:04:59]: Det er jo nesten litt historisk at den siste saken som utdanningskomiteen har til behandling, er forskningsmeldingen, som nettopp skal dra linjene inn i fremtiden.

Norge skal være et konkurransedyktig kunnskapssamfunn i fremtiden. Da er vi avhengig av å satse på forskning, innovasjon, nyskaping og entreprenørskap. Det er avgjørende for å kunne opprettholde dagens velferdsnivå fordi Norge ikke vil kunne leve på oljen i all framtid. Forskning er helt nødvendig for å få fram ideer og næringer vi kan bygge videre på.

Forskningsmeldingen som daværende statsråd Lilletun leverte i 1999, representerte et tidsskille i norsk forskning. Den satte ambisiøse mål for innsatsen, og dette førte til økt kvalitet og større ressurser. Også Bondevik II-regjeringen satte ambisiøse mål for forskningen. Målet var at Norge skulle nå gjennomsnittlig OECD-nivå i 2010.

Vi har ikke nådd ressursmålet som ble satt, men ambisiøse mål fungerer som en viktig drivkraft for å få til en økt satsing på forskning. Jeg er derfor sterkt uenig i Regjeringens nedtoning av 3 pst.-målet. Med den rød-grønne regjeringens hvileskjær på området høyere utdanning har vi tapt fire års framdrift. Det krever en sterkere prioritering av forskning. For å møte krav om nye og mer klimavennlige løsninger og generell innovasjon trenger vi en formidabel satsing på forskning og på forskningssamarbeid mellom universiteter, høyskoler og næringsliv.

Vi mener derfor at Regjeringen, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2010, bør presentere en forpliktende opptrappingsplan for hvordan forskningen i Norge skal nå opp til et gjennomsnittlig OECD-nivå. Det er viktig å slå fast at 3 pst.-målet står fast, og at den statlige forskningsinnsatsen minst skal utgjøre 1 pst. av BNP innen 2013.

Vi har store utfordringer med å holde på de gode hodene, rekruttere nye vitenskapelig ansatte og oppdatere gam-

melt vitenskapelig utstyr, som henger igjen. I løpet av de neste seks–ni årene vil 40 pst. av dem med faste forskerstillinger i sektoren gå av med pensjon. For å møte denne utfordringen er det et sterkt behov for flere faste vitenskapelige stillinger i sektoren. Det må opprettes flere stipendiater og post doc.-stillinger for å ta vare på og legge til rette for videreutvikling av spisskompetansen.

Profesjonsforskning er viktig, bl.a. for å gjøre utdanningen bedre og mer nyttig for samfunnet som helhet. Derfor er det behov for mer midler til forskning på høyskolene og de nye universitetene, som Universitetet i Agder, som fortsatt driver med profesjonsutdanning. Det er også behov for å bygge opp gode forskermiljøer ved disse institusjonene for å sikre en mer forskningsbasert utdanning enn det som er tilfellet i dag.

Vi mener forskning må integreres tydeligere som et virkemiddel også i utviklingspolitikken. Det er få utviklingsland som har midler til på egen hånd å utføre god forskning på fattigdomssykdommer som lungebetennelse, diaré, tuberkulose, malaria og hiv/aids. Norge har gode miljøer som kan være med på å bidra i dette forskningssamarbeidet. Forskning reiser i mange tilfeller store og viktige etiske spørsmål. Jeg mener at forskningsetikk og etiske spørsmål generelt må vektlegges sterkere når det gjelder høyere utdanning, herunder forskerutdanningen og forskningsmiljøene for øvrig. Vi trenger en aktiv, åpen og offentlig debatt om de etiske spørsmål som forskningen reiser. Forskere har et selvstendig etisk ansvar og et ansvar for å bidra til at offentligheten får del i de overveielsene som gjøres.

De humanistiske fagområdenes bidrag til å forstå viktige trekk ved samfunnsutviklingen – som globalisering og utvikling av det flerkulturelle samfunn – gis for liten oppmerksomhet i meldingen og ble behørig kommentert på høringen til komiteen. Det ligger kulturelle forutsetninger til grunn for samfunnsstyring, individualisering, forbruksmønster, innovasjon og teknologiutvikling og internasjonal samhandling. Derfor er det nødvendig med en bredere forståelse av disse forutsetningene og hvordan de legger premissene for utvikling på ulike samfunnsområder. En koordinert humanistisk og samfunnsvitenskapelig innsats for å forstå samfunnsutviklingens kulturelle forutsetninger er nødvendig for å utfylle de mer instrumentelt orienterte hovedsatsingsområdene i norsk forskning.

Siden tiden begynner å renne ut og jeg bare har fem minutter, vil jeg bare ta overskriften på mitt siste punkt, nemlig at klimaforskning handler om mye mer enn teknologiforskning. Den handler også om hvordan vi som samfunn agerer, og hvordan vi skal løse utfordringene med at vi har industri som trenger ressurser, og som også er utfordrende for klimaet. Den delen av forskningen må vi også ha et mye større fokus på.

Jeg tar opp de forslagene som vi har sammen med andre i innstillingen.

Presidenten: Representanten Dagrun Eriksen har tatt opp det forslag hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Torfinn Opheim (A) [14:10:27]: Siden representanten fikk så liten tid, skal jeg være litt snill og gi mulighet til å komme inn på et mer dypt tema som du ikke fikk tid til å snakke så mye om. Det er tid til forskning. Dere er med på en merknad, sammen med andre, der dere skriver at dere er bekymret for manglende mulighet til sammenhengende tid til forskning. Dere har et forslag hvor dere ber Regjeringen stadfeste 50/50-prinsippet når det gjelder fordeling av tid mellom forskning og undervisning.

Jeg vil da spørre: Hvordan vil Kristelig Folkeparti rent praktisk foreslå å få dette til? Da tenker jeg spesielt på de små høyskolene ute i distriktene. Ser du at det kan få noen konsekvenser, og kanskje noen som er negative?

Presidenten: Presidenten vil minne om at all tale skal rettes til presidenten.

Torfinn Opheim (A) [14:11:22]: Unnskyld, president.

Dagrun Eriksen (KrF) [14:11:23]: Jeg ser at det vil få noen konsekvenser for en del av de skolene som er ute i distriktene, nemlig at de må tilføres mer forskningsmidler. Jeg har fått følge en høyskole som var en liten institusjon, på vei til universitet, og den måten de har blitt tatt imot på når det gjelder å få anerkjennelse og få oppløfting i forhold til den forskningskompetansen som de faktisk innehar, har vært sørgelig å oppleve. Jeg tror at det er viktig å få fastsatt et prinsipp om at for forskere handler det både om undervisning og forskning, i tillegg til formidling. Da må man også lage systemer som gjør at dette blir fulgt opp.

Jeg vil også gjerne få lov til å henvise til komiteens tur til Roma hvor vi fikk se hvordan formidling av forskning på en folkelig måte faktisk kunne gjøres. Jeg tror at det prinsippet vil komme studenter til gode, folket til gode og ikke minst forskerne.

Lena Jensen (SV) [14:12:36]: Kristelig Folkeparti ved Dagrun Eriksen er et av opposisjonspartiene som har kommet med en felles merknad i innstillingen om at man ønsker at man skal oppnå 1 pst. av BNP til forskning innen 2013. Vi har vært inne på temaet tidligere, og sannsynligvis vil dette målet nås innen 2010.

For det første: Er ikke det å komme med en sån målsetting mindre ambisiøst enn det som Regjeringen legger opp til?

For det andre: Viser ikke det at å fokusere ensidig på et prosentmål ikke nødvendigvis gir mer penger til forskning, og at det ikke er en god måte å sette seg mål for forskningen på?

Regjeringen sier at den viktigste langsiktigheten er at man har satt seg klare forskningspolitiske mål. Er ikke dette en bedre målsetting?

Dagrun Eriksen (KrF) [14:13:43]: Jeg har hørt argumentasjonen om ikke å målfeste, og jeg har lyttet nøye til hva de rød-grønne har sagt også i denne salen om det i dag. Det har vel aldri vært snakket så mye om prosentmålet som den gangen Regjeringen avlyste dette prosentmål-

let. Hele høringen til forskningskomiteen ble virkelig fylt opp av prosentmåldiskusjon. Jeg har lyst til å understreke at det står «minst». Det er underlig at da NIFU STEPs rapport kom med et Hurra! og vi kan nå dette uten å gjøre noe ekstra, ble dette målet varmt og inderlig omfavnet av regjeringspartiene.

Jeg vil minne om at det ligger en ambisiøs målsetting om 3 pst.-målet fra hele opposisjonen, og en enda mer ambisiøs målsetting fra Kristelig Folkeparti og Venstre. Hvis vi ser tilbake på historien til forskningen, var det da Lilletun klarte å få forskningen relatert til de årlige budsjettene og å få den diskusjonen i gang, at vi fikk fart på forskningsbevilgningene her i landet. Derfor må vi ikke legge de målene på hylla.

Gorm Kjærli (A) [14:14:57]: Representanten Eriksen var inne på rekruttering til forskning. Det er viktig. Stipendiater og doktorander er viktige, og tiltakene fungerer. Denne regjeringen har bevilget midler til ca. 1 000 stipendiater og nærings-ph.d.-er. Til sammenlikning kom det 658 stipendiater i forrige periode. Mål har blitt diskutert mye, og det var et mål i forrige stortingsmelding å uteksaminere 1 100 doktorander i 2010. I 2008 ble det uteksaminert over 1 200 stipendiater.

Kristelig Folkeparti kritiserer Regjeringen for manglende rekruttering og viser bl.a. til NIFU STEP-tall på 520 stipendiater. Men Kristelig Folkeparti selv foreslår ingen ting i forhold til et mål om å øke antall stipendiater.

Derfor tenkte jeg å spørre representanten Eriksen: Hva mener representanten Eriksen ville vært et tilstrekkelig antall stipendiater?

Dagrun Eriksen (KrF) [14:15:53]: Jeg lytter veldig nøye til sektoren som sier at de ikke vil ha flere studieplasser før de får fullfinansiering. Prioritering nr. én har vært basisbevilgning for sektoren. Der har Kristelig Folkeparti levert, og vi kommer til å levere. Men med forskningsbevilgningen som vi har klart å fylle opp fra fondet, ville det vært tilflytt mye mer til forskning enn det som skjer under den sittende regjering.

Jeg har lyst til å si, for nå har jeg flere ganger hørt at det i forrige periode bare ble bevilget så og så mye, at planen ikke kom i begynnelsen av forrige periode, men midt i perioden. Denne regjeringen har hatt 180 milliarder kr mer til fordeling enn det vi hadde i forrige periode. Så det er ikke så rart at man har klart å følge opp. Man skal ha honnør for at man har klart å få noen flere stillinger til forskning enn det vi trodde vi kunne klare. Men med kuttet i basisbevilgningene tror jeg ettermålet til denne regjeringen vil stå som et svart kapittel når det gjelder høyere utdanning.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Inger S. Enger (Sp) [14:17:16]: Norge er et rikt land. Og det er først og fremst de menneskelige ressursene – altså humankapitalen – som utgjør hovedandelen av formuen vår. Beregninger av nasjonalformuen viser at olje- og gassreservene utgjorde 12 pst. av nasjo-

nalformuen i 2004, mens humankapitalen utgjorde hele 77 pst.

Dagens tekst, for å bruke det uttrykket – forskningsmeldinga – gir svar på hvilke prioriteringer som skal ligge til grunn i den offentlige forskningspolitikken. Kompetanseutvikling og forskning er en nøkkel til innovasjon og kvalitetsutvikling. Forskning handler grunnleggende sett om å utvide den menneskelige erkjennelse og til å stimulere nysgjerrighet.

Basert på anslag for utvikling av BNP og pris- og lønnsnivå som er tilgjengelig i dag, samt NIFU STEP's statsbudsjettanalyse innebærer dette at den offentlige støtten til FoU vil utgjøre om lag 1 pst. av BNP allerede tidlig i neste stortingsperiode.

Samfunnet står overfor en rekke utfordringer som ikke kan løses uten forskning. Ikke minst gjelder dette hovedsatsingsområder – helse, miljø og energibruk. En offensiv satsing på forskning er derfor grunnleggende for å sikre framtidig velferd og verdiskaping.

Tilgang på kompetent arbeidskraft er her sentralt og en viktig premiss for utvikling i hele landet. Samfunnet trenger flere arbeidstakere med høy kompetanse, og en høyt utdanna befolkning er med på å skape flere arbeidsplasser.

Lik rett til utdanning henger også nøye sammen med lik tilgang til utdanning. Her spiller høyskolene våre en viktig rolle. Høyskolene skal tilby relevant utdanning av høy kvalitet for å kunne betjene arbeidslivets behov i hele landet. Samtidig er det nødvendig med en viss arbeidsdeling mellom institusjonene for å hindre uheldig konkurranse om de samme studentene.

Et effektivt samspill mellom utdanningsinstitusjoner og lokalt og regionalt næringsliv samt offentlige myndigheter er viktig for å styrke kunnskapsbasert virksomhet i hele landet.

Regjeringa har i budsjettet for inneværende år initiert en betydelig satsing på forskning regionalt. Dette gjelder bl.a. opprettelse av regionale forskningsfond på 6 milliarder kr. De regionale fonda skal styrke forskningsevnen gjennom regional forskning og innovasjon. Den årlige avkastninga vil sannsynligvis bli om lag 285 mill. kr fra 2010. Fonda skal være et supplement til nasjonale FoU-virkemiddel og skal styrke regional forskning og spillet mellom næringsliv, høyskoler og regionene. Dette vil bidra positivt til å realisere gode prosjekter i alle deler av landet.

De regionale forskningsfonda skal bidra til langsiktig, grunnleggende kompetanseoppbygging i relevante forskningsmiljøer og dermed bidra til økt forskningskvalitet. Fonda skal møte fylkenes FoU-behov ved å støtte FoU-prosjekter som er foreslått av private eller offentlige virksomheter, lokalisert i eller utenfor de geografiske nedslagsfeltene til fonda. Samtidig må det settes av midler til utvikling av gode og konkurransedyktige forskningsmiljøer i alle fylker.

Altså: Dette er et nytt tiltak som vil kunne gi et løft både for forskning og for regional utvikling. Forskningsfonda er et viktig virkemiddel i forvaltningsreformen, og den rødgrønne regjeringa har ambisjon om å styrke forskninga over hele landet.

For egen regning må jeg si at Senterpartiet mener at regionale prosjekter, som er drevet fram av et lokalt behov og med utspring i regionale kompetansmiljøer, vil være en viktig pådriver når det gjelder innovasjon både innen næringsliv og utvikling av velferdstjenester. Regionale forskningsfond vil her spille en viktig nøkkelrolle.

Jeg registrerer også, sjøl om det er ulike meninger i debatten i dag, at meldinga i hovedsak er godt mottatt i offentligheten og i mange miljøer. Opposisjonen har sjølsagt behov for å si at de er misfornøyde, men mitt inntrykk er at forskningsmeldinga står seg i denne sammenhengen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Gunnar Gundersen (H) [14:22:18]: Saksordføreren sa innledningsvis at forskningen er svært internasjonal i sin karakter.

Det er jo ikke overraskende at Senterpartiets representant bruker mye tid på den regionale delen av forskningen. Men det er ganske viktig å plassere den inn i et internasjonalt perspektiv.

99 pst. av forskningen skjer utenfor landets grenser, og mye av den forskningen som vi nyter godt av, skjer der.

I innstillingen er det en ganske kraftig tilslutning til norsk forsknings tilknytning til Europa, deriblant også at vi må sørge for at vi får innpass i bl.a. ERA, som er det åpne, indre marked for forskning.

Slutter også Senterpartiets representant seg til den merkningen?

Inger S. Enger (Sp) [14:23:12]: Jeg er enig, og nå syns jeg det passer å ha to tanker i hodet samtidig. Sjøl om vi skal være opptatt av det regionale i Norge, må vi også se utover. Vi bidrar mye når det gjelder medlemsavgifter, f.eks. i EU, og derfor er det viktig at vi også får noe tilbake. Vi fikk meget god uttelling i EUs 6. rammeprogram. Jeg mener faktisk at det er viktig at vi deltar i dette programmet, og så sier vel meldinga at vi skal evaluere dette på sikt. Men at vi haler det beste ut av EU-systemet, syns jeg er helt riktig.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Odd Einar Dørum (V) [14:24:10]: Før jeg skal gå over til refselsen, vil jeg starte med gleden. Gleden var at vi i komiteen og under høringen fikk meldt en klar bekymring om et instrumentelt syn på forskning, hvor flere av dem som møtte oss, hadde merket seg at man skulle legge større vekt på resultat- og målstyring. Derfor er det desto mer positivt at komiteen står samlet om følgende setning:

«Komiteen vil understreke at forskning har en iboende verdi i seg selv, som ikke bør underlegges mål- og resultatstyring. Særlig gjelder dette den frie grunnforskningen, som er selve fundamentet for nyskaping og innovasjon.»

Og videre:

«Komiteen vil minne om at samfunn som ikke fremmer nysgjerrighet og ønsket om å vite og forstå, mister sin evne til utvikling.»

Jeg vil også vise til at vi under høringen fikk tung bekymring, bl.a. fra Forskningsrådet o.a., på grunn av en svekket forståelse for humanistisk og samfunnsfaglig forskning. Det har ført til at Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti står sammen om to viktige forslag på det området. Komiteen har også merknader, men vi har også forslag som går på kulturutvikling. Denne humanistiske dimensjonen er det nesten rart at det skal være nødvendig for en representant fra Venstre å snakke om til en representant for et regjeringsparti som SV, men jeg gjør det likevel, fordi det har sin tunge, saklige realitet, og det som ble framført i høringen, var klart.

Så til selve saken: Det dokumentet som er framlagt, altså stortingsmeldingen, har ikke bare opposisjonen i Stortinget, men også alle som vi hadde under høringen, sagt er en grei beskrivelse, men fullstendig blottet for forpliktelser. Det er jo ikke bare vi som sier det, men alle som er i nærheten, sier det. Regjeringen sier faktisk at den bygger på den forskningsmeldingen som ble framlagt i 2005, som i Stortinget fikk en serie med tunge forpliktelser, ikke minst anført av SVs Rolf Reikvam, som gav den styrke og Schwung, og som skapte en tverrpolitisk enighet.

Det som er dagens situasjon, er at vi har fått et dokument hvor det er en politisk konkurranse mellom regjeringspartiene og opposisjonen, men hvor regjeringspartiene gjør sitt ytterste for å late som om det ikke finnes en slik konkurranse. Når vi hører på alle – senest statsråden i et innlegg i avisen i dag – er det nærmest som om ingen av oss fra opposisjonen har vært her de siste fire årene, at vi ikke har fremmet et eneste forslag, at vi ikke har tenkt en tanke. Dette er mildt sagt – jeg vil beskrive det parlamentarisk – underfundig atferd.

I dagens innstilling er det 43 forslag. Det er forslag fra Venstre, men også fra andre, om å fastsette et mål på 3 pst., hvor Regjeringen har det på lang sikt. Det er forslag om å sette mål om minst 1 pst. av offentlige budsjetter innen 2013. Det er forslag om å knytte dette sammen med utstyrskrav, f.eks. framlagt etter plan fra Forskningsrådet. Det er forslag om å legge dette sammen med en forpliktende opptrapping av forskerrekutteringsstillinger osv.

Jeg tror realiteten i dette er følgende: På Soria Moria kommer man ut og har slått fast det samme som man gjorde i 2005, og så har vi gjennom hele denne perioden en permanent glideflukt, gjennomført av Regjeringen totalt og spesielt av SV. Først har vi Djupedals berømte hvileskjær i basisfinansieringen av våre grunnforskningsinstitusjoner. Så fortsetter dette etter at man har tilbakeført de pengene. Det gjør at man mangler ca. 400 mill. kr for å drive ikke altfor anstrengt, og når Regjeringen kommer i RNB, som behandles her om noen dager, mangler det fortsatt 325 mill. kr. Det er faktisk et permanent hvileskjær i perioden. Samtidig har vi en regjering som ønsker å styrke forskningsrekrutteringen. Regjeringen melder en melding om dette, utsetter så først meldingen for deretter å avskrive den, for deretter å si at vi skal få klar tale i den forskningsmeldingen vi behandler i dag. Hvis det som står om rekruttering, er klar tale, var orakelet i Delfi i antikken veldig klar i sin uttalel-

se, slik vi kjenner det gjennom kilder i vår historiske overlevering.

Det er blitt en helt bemerkelsesverdig situasjon. Det ville jo ikke forbause meg hvis statsråden hadde sagt at det er bra med pes og konkurranse osv., men det er nærmest en beskrivelse av at vi har vært her i fire år og ikke har stått for noe, at vi ikke har fremmet et eneste forslag, at vi ikke har ment noe som helst. Det er med respekt å melde å dra politikken ned på et plan hvor den ikke skal være.

Venstres prioriteringer vært steinklare i denne perioden. Vi har faktisk vist vilje til å prioritere forskning først. Når det ikke skjer fra Regjeringens side, tror jeg det er fordi Arbeiderpartiet ufattelig nok har en regjeringssjef som ikke brenner for dette området. Og så har SV hatt så mange ønsker som skal prioriteres i budsjettforhandlinger, at når det kommer til stykket, er det forskningen som blir salderingsposten. Da kan man jo si det da, slik at man står tydelig fram, og slik at det i hvert fall er mulig å ha en redelig konkurranse om de størrelsene man står overfor i kroner og ører og på alle andre måter. Jeg må si det slik: Vi har hatt en glideflukt bort fra forpliktelsene, og stortingsmeldingen fra Regjeringen er selve kronen på verket. Glideflukten er stabilisert.

Jeg tar med dette opp de forslag som Venstre har framlagt, og vil også be om at voteringen ordnes slik at vi kan stemme subsidiært for forslagene nr. 33 og 34, fra Høyre og Fremskrittspartiet.

Presidenten: Representanten Odd Einar Dørum har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Torfinn Opheim (A) [14:29:30]: Jeg har et spørsmål til representanten fra Venstre om en merknad. De skriver at det er påpekt av OECD at det er en svakhet at Norge i dag har «en lite langsiktig finansiering av forskning.»

Jeg tror vi er enige om at langsiktighet og forutsigbarhet på de fleste sektorer som vi har med å gjøre, er viktig for dem som holder på med forskning. Men når jeg leser dette, reagerte jeg på det, for jeg kunne ikke huske at OECD hadde sagt noe om dette, og så begynte jeg å lete etter hvor de kunne ha sagt det.

Nå har jeg lett lenge og vel og har ikke funnet det, så jeg vil spørre representanten fra Venstre om han kan hjelpe meg og si hvor jeg kan finne det som er påpekt fra OECD.

Odd Einar Dørum (V) [14:30:18]: Jeg har ikke akkurat det sitatet her, men jeg kan stå inne for sitatet fra Venstre og fra resten av opposisjonen. Det inntrykket jeg hadde da vi var hos OECD, var at det var generelt viktig å ha langsiktighet i forskningen. Det har ikke Norge. Vi kan bare gå til vårt naboland Sverige, som har langtidsproposisjon når det gjelder forskning, noe som skaper forutsigbarhet over en fireårsperiode.

I forslaget som er framlagt fra mindretallet, ber vi om en slik langsiktig budsjettering. Det har vi ikke. Regjeringen kunne selv gjort det ved å styrke alt det den sier

om «sentre for fremragende forskning», «sentre for forskningsdrevet innovasjon» osv. Det er jo selve kampen om langsiktighet som er kjernen i det dokumentet vi har framlagt, nemlig forpliktelsen, og der opposisjonen foreslår en forpliktelse: Venstre 3 pst. i 2013, og noen andre partier i 2015. Regjeringen har sagt at denne forpliktelsen er et mål på sikt, så det er dette som skaper forutsigbarhet.

Og til slutt: Uten en forutsigbarhet når det gjelder basisfinansiering på universiteter, blir det et kappløp om hva man skal kutte først – forskningen eller kvaliteten på undervisningen.

Geir-Ketil Hansen (SV) [14:31:27]: I forrige periode deltok Venstre i en mindretallsregjering som aksepterte kutt i forskning på klima og miljø i budsjettforliket med Fremskrittspartiet. Blant annet kuttet man 60 mill. kr i 2003-budsjettet. I denne perioden har vi hatt høyere vekst i forskningsinnsatsen enn da Venstre satt i regjering, vi har styrket forskningen, vi har styrket studentvelferden, og vi har styrket klimaforskningen. Det blir da vanskelig å forstå hvorfor Venstre som erklært miljøparti vil erstatte en rød-grønn, klimavennlig og kunnskapsrik kunnskapspolitik med et regjeringalternativ som historisk sett leder til kutt i miljø- og klimaforskningen.

Så spørsmålet blir: Kan Dørum utdype hvorfor Venstre – med de erfaringene de har gjort seg – vender seg mot Høyre og Fremskrittspartiet når de skal finne alliansepartnere i forskningspolitikken?

Odd Einar Dørum (V) [14:32:23]: Når det gjelder forskningspolitikken og Fremskrittspartiet som i dag, er jeg faktisk enig. Når det gjelder regjering, vet jo representanten at det er uaktuelt – at vi står sammen med Høyre og Kristelig Folkeparti er vel kjent. Både i Bondevik I- og Bondevik II-regjeringen – med statsrådene Lilletun og Clemet – la vi fram forskningsmeldinger som ble kjempepositivt mottatt i hele landet, også med begeistring i Stortinget. Det skapte en forventning om at det skulle være et trykk, og jeg skal forklare forskjellen.

Hvis jeg nå er meget nøktern og meget forsiktig når jeg ser på de pengene som er til rådighet, hadde regjeringen Bondevik II ca. 100 milliarder kr mindre netto å rutte med enn den sittende regjering har. Med den pengemengden man har å rutte med, klarer altså ikke SV å få forskningen opp på et nivå som ligger i nærheten av Lena Jensens og Rolf Reikvams engasjement fra 2005.

Men det viktigste for Venstre er: Forskningen er helt avgjørende for å bygge sivilisasjon, og den er helt avgjørende for å bygge det ufødte næringsliv. Vi har sagt i vårt stortingsprogram at vi prioriterer det først av absolutt alt det vi gjør. Vi har i tidligere debatter forklart at dette gjør at vi har noen pinefulle kutt – men vi prioriterer forskning først, og det gjør ikke SV.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Statsråd Tora Aasland [14:33:40]: Da Regjeringens forskningsmelding – Klima for forskning – ble lagt fram den 24. april i år, la jeg vekt på at norsk forskning er god og

i klar framgang, og at den rød-grønne regjeringens innsats på forskningsområdet har vært meget god. Analytikerne kalte det en historisk sterk satsing. Jeg påpekte videre at den ensidige vekten som har vært på å måle forskningsinnsatsen som prosent av BNP innen et visst årstall, har gitt et ganske mangelfullt bilde av både forskningens resultater og av forskningens behov. 3 pst.-målet, inklusive 1 pst.-målet for den offentlige forskningsinnsatsen, er ikke et godt nok styringsverktøy for forskningspolitikken.

Regjeringen foreslår derfor at vi ikke lenger skal bruke prosentmål som styringsinstrument, men i stedet styre etter ni forskningspolitiske mål. Fem av målene er tematiske: forskningen skal bidra til å møte globale utfordringer, bidra til å videreutvikle velferdssamfunnet og legge grunnlaget for morgendagens verdiskaping. Her er det behov for naturvitenskapelig og teknologisk forskning, så vel som samfunnsvitenskapelig og humanistisk forskning. Fire av målene er tverrgående og måler forskningsevnen med et velfungerende forskningssystem, høy kvalitet i forskningen, styrking av forskningens internasjonale dimensjon, og effektiv utnyttelse og spredning av forskningens ressurser og resultater. Dette er en ny og mer helhetlig måte å måle på, og dermed å tenke på, og jeg har forståelse for at dette er en endring som det kan ta noe tid å omstille seg til.

Til tross for enighet om mye av det grunnleggende, registrerer jeg at opposisjonen har hatt en særdeles aggressiv språkbruk i debatten. Intet ville vært bedre om man hadde vært mer enig, og da ville jeg selvfølgelig gjerne sett at opposisjonen hadde fulgt Regjeringens måte å tenke på. Men etter mitt syn er det ikke grunnlag for å bruke karakteristikker som «kunnskapspolitisk skandale» eller «tullele avledningsmanøver» i debatten om dette, selv ikke om opposisjonens beskrivelse av Regjeringen hadde vært korrekt. Det er den ikke.

Forskningsinstituttet NIFU STEP la fram sin oppdaterte statsbudsjettanalyse for få uker siden, og Stortinget er orientert om resultatene fra denne. Her går det fram at det forskes for mer enn vi trodde i Norge. Inkludert SkatteFUNN, tiltakspakke og forslagene i revidert nasjonalbudsjett er den offentlige forskningsinnsatsen i 2009 på 22,8 milliarder kr, noe som tilsvarer 0,94 pst. av BNP. Alt tyder dermed på at målet fra 2005 om 1 pst. av BNP i offentlig forskningsinnsats nås tidlig i neste stortingsperiode, kanskje allerede i 2010. Jeg understreker at vi skal ha mål, men det Regjeringen går bort fra, er årstallsfesting av målet. Men målet er der som en ambisjon. Opposisjonens mange varianter av forslag om opptrappingsplaner for å nå 1 pst. av BNP i offentlig forskningsinnsats i 2013, framstår da som både svake og meningsløse. Men langt viktigere er erkjennelsen av at det er dårlige mål for forskningen, og det sier ikke noe om innhold eller kvalitet.

Jeg observerer også at det ikke lenger er stort igjen av innholdet i forskningspolitikken når man i fire år har diskutert og hamret løs på at Regjeringen ikke har gjort nok, og knyttet dette nesten utelukkende til avstanden til 3 pst.-målet. Når det nå viser seg at opposisjons påstander ikke støttes av de tall som legges fram, er det lite substans igjen. Når jeg leser opposisjonens merknader til

forskningsmeldingen, har jeg inntrykk av at jo mindre de har av substansiell politikk, jo flere og sterkere ord brukes.

Men la meg redegjøre for Regjeringens politikk.

Forskningen er det viktigste verktøyet vi har for å finne svar på samfunnets utfordringer, og for å utvikle oss selv og samfunnet videre. Vi trenger ny kunnskap som grunnlag for viktige beslutninger. Som forskningsminister har jeg store ambisjoner for forskningen, og jeg har levert. Forskningsmeldingen Klima for forskning beskriver ambisjonene, og tallene fra Regjeringens forskningsinnsats taler sitt klare språk. Men i motsetning til før, går ikke ambisjonene utelukkende på hvor mange penger forskningen skal bruke, men også på hva forskningen skal få til. Den viktigste langsiktigheten i forskningen er at Regjeringen forplikter seg til å nå de forskningspolitiske mål. Da må innsatsen til forskning fortsette å øke i årene som kommer. Det står også svart på hvitt i meldingen, og er en meget sterk forpliktelse. Regjeringen vil fortsette å øke forskningsbevilgningen i årene framover.

Tre viktige temaer er der for å skape det gode forskningssystemet vi er avhengig av:

- De gode hodene er den viktigste forutsetningen for god forskning. Med 1 244 uteksaminerte doktorer ligger vi langt over målet om 1 100 pr. år fra 2010. Men Regjeringen vil videre og nå nivået i våre beste naboland.
- Tidsriktig vitenskapelig utstyr er en forutsetning for å utnytte kompetansen i samfunnet. Jeg er glad for at vi har fått på plass en mekanisme for finansiering av vitenskapelig utstyr i Forskningsfondet. Dette gir langsiktighet og utviklingsmuligheter.
- Grunnforskningen er det som ligger til grunn for alt annet vi gjør i forskningen. Regjeringen vil derfor skape større rom for den forsker- og forskningsinitierte forskningen. Dette er i erkjennelsen av at forskningssystemet må kunne svare på de spørsmålene som vi ikke engang visste at vi burde stilt.

Jeg vil konkludere med at vi har lagt fram en melding der innholdet har fått allmenn tilslutning. Det er diskusjon om strategiene, men Regjeringen har en ambisiøs forskningspolitikk. Vi vil fortsette å levere, og det gir godt håp for framtiden.

Eirin Falde hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [14:39:14]: 3 pst.-målet er blitt et tema i denne debatten, naturlig nok. Det er jo en årsak til det, det er nettopp fordi Regjeringen selv varsler i meldingen at de skyver det ut på sikt. Så opplever vi at det kommer en finanskriser som faktisk langt på vei redder Regjeringen, og kanskje blir målet likevel oppnådd noe tidligere. Hadde vi fått en redusert olje- og gassutvinning, slik SV har tatt til orde for, hadde vi kanskje overoppfyllt målet.

Men det er ikke det som er grunnlaget for spørsmålet mitt. Spørsmålet mitt går på de regionale forskningsfondene som Regjeringen tar til orde for. Når vi har få mid-

ler, velger altså Regjeringen å spre dem utover. Ser ikke statsråden at det kan være et poeng det opposisjonen sier, at dette vil fragmentere forskningspolitikken og at vi kan få fokuset bort fra kvalitet, at det blir distriktpolitiske hensyn som veier tyngst, og at det også vil kunne gi oss utfordringer i forhold til habiliteten?

Statsråd Tora Aasland [14:40:09]: Det representanten sa om 3 pst.-målet, illustrerer jo meget godt hvor vanskelig et slikt mål er å forholde seg til. Derfor vil vi ha målt forskningen på andre måter.

Når det gjelder regionale forskningsfond, kan jeg ikke forstå annet enn at også Fremskrittspartiet må se mulighetene i å kunne styrke forskning innenfor de regionale systemene som bygges opp. Vi har jo forankret det faglige ansvaret for forskningsfondene i fagmiljøene i både Forskningsrådet og i Kunnskapsdepartementet. Jeg er veldig sikker på at dette kommer til å være en god stimulans for regional utvikling og for regionalt næringsliv, og at det vil være en god sak for nettopp næringsliv og f.eks. den forvaltningsmessige virksomheten i regionene. De trenger også forskning, og det behøver ikke være forskning som bare eksisterer innenfor den enkelte region. Det kan godt gå over grensene både til andre regioner og til andre land.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [14:41:17]: Jo mindre «substansiell politikk», jo hardere ordbruk fra opposisjonen, sa statsråden i sitt innlegg. Da kan man jo lure på hvor substansen i innlegget i dagens Dagbladet som statsråden har signert, er. Statsråden skriver:

«Jeg har ikke registrert noen forslag av betydning fra opposisjonen.»

Jeg minner om at det er 43 konkrete forslag. Opposisjonen sammen lager jo den forskningsmeldingen Regjeringa ikke har laget. Vi lager jo den opptrappingen og den forpliktelsen som Regjeringen ikke har laget.

I meldingen skriver departementet at vi legger til grunn videreføring av 5 pst. årlig realvekst i neste periode. Siden Regjeringa ikke har vært villig til å forplikte seg verken gjennom meldingen eller det som er sagt så langt, spør jeg igjen: Kan statsråden fra Stortingets talerstol garantere at det blir 5 pst. årlig realvekst i åra framover?

Statsråd Tora Aasland [14:42:14]: Den viktigste forpliktelsen i forhold til forskningsinnsatsen ligger i to forhold: Å følge de forskningspolitiske målene på de fem viktige tematiske områdene og de fire tverrgående målene som handler om å styrke forskningsevnen. Dette har vi vist at vi leverer på, og vi sier helt klart i forskningsmeldingen at veksten skal videreføres. Den veksten vi har hatt, har ganske riktig vært på 5 pst., og det er jo en historisk god vekst. Det er i denne trenden vi vil fortsette å øke veksten i forskningsbudsjettene framover.

Dagrun Eriksen (KrF) [14:42:58]: Uten forpliktende mål er det vanskelig å få til ressurstilgangen. Hvis det er slik at 1 pst.-målet nå er like rundt hjørnet, hvorfor så vi ikke da en innsats fra regjeringspartiene her i Stortinget i forhold til hvordan vi skal klare å nå hele 3 pst.-målet

og dra med oss næringslivet og få dette på plass? Hvorfor var det først da NIFU STEP kom at man omfavnet 1 pst.-målet?

Nå er det tolv år siden jeg stod i denne salen for første gang. Det er to debatter jeg tror vanskelig klarer å nå igjennom forbi barnehageplasser og eldre som trenger sykehjemsplasser, og det handler om bistand og forskning. Ser ikke statsråden at nettopp det å ha en slik forpliktende plan med seg når hun skal sitte ved bordet – hvis hun får lov til det – og forhandle budsjett en gang til, hadde vært en hjelp?

Statsråd Tora Aasland [14:43:55]: Vi er jo akkurat der hvor bistandsmålet er. Det er heller ikke årstallsfestet. Vi har en visjon – prosentmålet er der som en visjon som nettopp er noe å strekke seg etter. Men vi ønsker ikke å knytte det til et årstall. Vi har bevist nå på mange måter at det blir en nokså uferdig og mangelfull måte å måle forskningen på.

Derfor er vårt forslag – som vi beklager at ikke opposisjonen er med på – å lage målbildet på de forskningspolitiske målene: fem tematiske og fire tverrgående mål. Dette bildet er det vi skal måle forskningen etter. Da vil vi få en debatt som handler om forskningens innhold, hva vi skal forske på, og forskningens kvalitet, altså vår evne til forskning gjennom f.eks. rekruttering og utstyr.

Odd Einar Dørum (V) [14:44:54]: Et gammelt ord sier at det er bedre med én fugl i hånden enn ti på taket: Det er jo denne glideflukten, disse 3 prosentene som først skulle være nådd i 2010, og som plutselig er blitt på lang sikt. Vanligvis når jeg møter SV-politikere som slåss for et bistandsmål, er det ikke på lang sikt. Når jeg hører statsråd Solheim snakke om Kyoto-mål, er det ikke på lang sikt. Når jeg hører Regjeringen legge fram dokumenter om Nasjonal transportplan, er det helt konkrete tall. Hva er det som gjør at det blir så vanskelig å forplikte seg?

Jeg skal gå tilbake til spørsmålet fra Ine Marie Eriksen Søreide, fordi «å legge til grunn» er den formuleringen man får i en regjeringskonferanse når man ikke får forpliktelsen. Men det er helt riktig – vi kan teste statsrådets svar her i Stortinget. Kan statsråden nå si at vi har det som et forpliktende mål fra den rød-grønne regjeringen at vi minst skal få 5 pst. realvekst i forskningen de kommende årene – kan vi få høre det fra statsrådets munn?

Statsråd Tora Aasland [14:45:50]: For denne statsråd er det viktig å følge opp både det vi har levert, og de ambisjonene vi har. Derfor er målet viktig for meg. Jeg vil ikke årstallsfeste det, fordi det vil være mye bedre for meg om vi når det tidligere enn om vi må vente lenge for å nå det.

Jeg vil være ambisiøs og utålmodig i forhold til å nå målet, men det jeg vil ha debatten til å handle om, er: På hvilke områder er det vi skal lage langsiktighet? Det er klima, det er velferdsstatens utvikling og det er næringslivets utvikling. Derfor må vi ha mål både for det som er den offentlige innsatsen, og for det som er næringslivets innsats. Så sånn sett fungerer et mål meget bra. Men for

måten å vurdere forskning på og måle forskning på mer kortsiktig, trenger vi å ha et mer fullstendig målbilde. Så da supplerer vi det å ha viktige ambisjoner og visjoner med et forskningspolitisk målbilde som handler om både tema og styrking av forskningsdelen. Jeg har ambisjoner om at dette skal følges opp på samme gode måte som Regjeringen har gjort fram til nå.

Anders Anundsen (FrP) [14:47:05]: Det var et interessant resonnement at Regjeringen ikke vil sette seg konkrete målsettinger, for det kunne jo hende at den nådde målene tidligere. Jeg merker meg det utsagnet!

Jeg har også merket meg at statsråden i dagens Dagbladet mener at hun sliter med en tiltaksløs opposisjon. Denne tiltaksløse opposisjonen har altså fremmet 43 mindretallsforslag, 31 forslag står en samlet opposisjon bak. Når statsråden i det samme innlegget kritiserer opposisjonen for å fokusere på prosentmål, sier hun at vi jo snart har nådd 1 pst.-målet. Hun sier ikke at det er veldig langt igjen før en når 3 pst.-målet. Hvis vi hadde hatt en statsråd som var ambisiøs på forskningens vegne og den offentlige forskningsandelen, ville hun jo støttet forskningsmiljøer i dag som ønsker at en skal ha den offentlige forskningsandelen opp på 1,4 pst., sånn som Fremskrittspartiet foreslår i innstillingen.

Jeg kunne tenke meg å spørre statsråden om to ting – nei, jeg stiller ett spørsmål: Hvorfor vil ikke statsråden bidra til at den offentlige forskningsandelen øker til 1,4 pst. innen 2015?

Statsråd Tora Aasland [14:48:12]: Denne statsråden ønsker ikke å binde seg til noen prosent i et visst år. Denne statsråden ønsker å fortsette den ambisiøse satsingen på forskning som vi i denne regjeringen har hatt – og vi har levert.

Det spørsmålet Anundsen kanskje ikke stilte, får meg til å utfylle litt mer det andre også har vært inne på. Det er klart det også er viktig å motivere næringslivet til å gjøre sin del av forskningen, og det vil fortsatt være viktig. Uansett om vi måler i prosent av BNP eller hva vi gjør, må næringslivet forske, og særlig da i krisetider. Det gjør vi ved å styrke virkemidler som har med næringslivets forskning å gjøre, både næringsdoktorgrader og SkatteFUNN.

Jeg nevner bare to av de ordningene som vi har, men vi gjør det vi kan, både for å øke den offentlige innsatsen i forskningen, som er viktig, og som vi absolutt har ambisjoner for, og også for å motivere næringslivet til å forske.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Gorm Kjærli (A) [14:49:10]: Dagens forskning er morgendagens kunnskap og innovasjoner. Forskningsmeldingen er tydelig på hvilke utfordringer vi står overfor, hvilke områder det er viktig å satse på, og hvordan vi skal gjøre det: Klima, helse, velferd og næringsrelevant forskning preget av kvalitet, ressursutnyttelse og internasjonalisering. Det settes klare mål og en god retning for norsk forskningspolitikk, og jeg oppfatter heller ikke at det er

stor uenighet om disse målene og retningen blant partiene her på Stortinget. Opposisjonen har lite alternativt å komme med når det gjelder satsingsområder. Det er bra at vi har bred oppslutning om de forskningspolitiske målene.

Etter å ha hørt debatten og innleggene fra opposisjonen nå, er det én ting som slår meg: hakk i plata. Både det opposisjonen skriver i innstillingen, og det de gjentar her på talerstolen, bærer preg av at de ikke har klart å omstille seg. Jeg registrerer at opposisjonen vil nå 1 pst.-målet i 2013. Tingenes tilstand har vi fått beskrevet flere ganger tidligere. Det ser ut som vi kan nå det målet tidligere, kanskje allerede i 2010 dersom vi fortsetter å øke bevilgningene til forskning slik den rød-grønne regjeringen har gjort, og for å være etterrettelig i forhold til den forrige regjeringen: slik de delvis også gjorde i sin periode, selv om 38 pst. vekst neppe kan sies å være halvparten av hundre, i hvert fall ikke med min måte å regne på.

Prosentmålet ligger nå, som da meldingen ble lagt fram, fast – som et mål. Men Arbeiderpartiet fastholder at prosent av BNP ikke er et tilstrekkelig mål for forskning. Derfor skisserer meldingen andre ressursindikatorer og resultatmål. Vi må se på mer enn innputt. Forskning har en egenverdi, men det må også være lov å se på resultater og utbytte av forskning.

Grunnen til det er ikke at vi skjemmes over vår egen innsats. Vi har fulgt opp prioriteringene fra den forrige stortingsmeldingen, som det også var stor enighet om blant partiene. Vi har økt bevilgningene til forskning, vi har styrket Forskningsfondet, etablert et regionalt forskningsfond, og sammen med Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti satt på plass djerpe mål for framtidens klimasatsing.

Bondevik II-regjeringens siste budsjett fra 2005 trekkes ofte fram av opposisjonen i innstillingen og her i salen. Det må være lov å spørre hva de brukte sine fire år på, når budsjettet de la fram etter at de hadde tapt valget og skulle i opposisjon, er det som trekkes fram. Jeg skal ikke trekke fram hva Arbeiderpartiet har gjort i opposisjon. Vi lar resultatene fra de fire siste årene være det vi måles på, og der har vi levert bedre enn den forrige regjeringen.

Det er mange ting ved denne meldingen det kunne vært interessant og kommentert nærmere, men jeg rekker bare noe.

Helseforskning har stått sterkt i Norge, og det vil være en viktig prioritering også framover. Helseforskning bringer oss videre, det redder liv og gir nytt håp for mange. Et eksempel er muligheten for CI-implantat, som komiteen har blitt godt kjent med i arbeidet med alternativt supplerende kommunikasjon. En ting som vil være avgjørende viktig framover, er å redusere de sosiale helseforskjellene. Vi kan ikke være bekjent av at helseforskjellene øker. Her må det økt innsats og bedre tverrfaglighet i forskningen til. Tverrfaglighet er spesielt viktig når vi vet at grunnlaget for god helse i stor grad legges utenfor helse- og omsorgssektoren. Forebygging er ett stikkord, som også vil være viktig i den kommende samhandlingsreformen.

Mine barnebarn vil ikke dømme oss etter hvordan vi, dagens politikere, håndterte finanskrisen i 2009. De vil dømme oss etter hvordan vi håndterte den globale oppvarmingen og klimautfordringene. Vi vet mye om konsekven-

sene av global oppvarming, men vi trenger mer kunnskap om konsekvensene og ikke minst om løsningene i møte med utfordringene. Dette er et internasjonalt ansvar, men Norge har kompetanse som er verdensledende på fornybar energi, karbonfangst og -lagring og marin forskning, for å nevne noe. Vi må utnytte kompetansen vi har i både UH-sektoren, instituttsektoren og i næringslivet. Regjeringen følger opp klimaforliket og satser på klimaforskning og utvikling.

Til slutt: Denne forskningsmeldingen viser at Regjeringen tar forskningspolitikken meget alvorlig. Tallenes tale forteller også at Regjeringen følger opp med bevilgninger, og det vil den også gjøre i tiden som kommer.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Anna Ljunggren (A) [14:54:18]: Nordområdene har vært et av de viktigste satsingsområdene for denne regjeringen. Regjeringen satser på nordområdene fordi det gir Norge enorme muligheter til å ta ledelsen i en region som i årene framover vil bli gjenstand for et sterkt internasjonalt fokus fordi vi her forvalter et av verdens mest ressursrike områder.

Kunnskap og forskning er grunnlaget for forståelse av hva som skjer i arktiske strøk. Norge har internasjonalt ledende forskningsmiljøer innenfor petroleumsvirksomhet, maritim transport, utnyttelse og forvaltning av ressursene i havet.

Det har blitt satset sterkt på forskning innenfor miljøvern, klima og polarforskning de siste årene. Kunnskap om nordområdene forteller oss hvordan vi best forvalter klimaet i Arktis, hvordan vi best utnytter ressursene og hvordan vi skaper verdier. Svalbards beliggenhet i et lett tilgjengelig høyarktisk område gir unike muligheter for naturvitenskapelig forskning, herunder forskning på klimaendringer og overvåking av det marine og atmosfæriske miljø. Forskning er en av de viktigste virksomhetene på Svalbard, og inngår som et viktig bidrag til bosetting på og forvaltning av øygruppen. Det har vært en massiv satsing på Svalbard.

I Det internasjonale polaråret ble hele 320 mill. kr bevilget over fire år. På Polarårets hjemmeside kan vi lese:

«Innsatsen fra minst 50 000 forskere og teknikere fra vel 60 land gjør Polaråret 2007–2008 til det største internasjonale forskningsprogrammet noensinne. Norge og norske forskere vil komme til å yte vesentlige bidrag.»

I statsbudsjettet for inneværende år ble det bevilget 8 mill. kr til et nytt isgående forskningsfartøy. Dette skal betjenes av Norsk Polarinstitutt, Havforskningsinstituttet og Universitetet i Tromsø. Skipet vil kunne dekke alle forskningsdisipliner innenfor biologi, oseanografi, klima og geologi ved hjelp av en rekke forskjellige typer vitenskapelig utstyr og et stort antall laboratorier om bord.

Det er i denne sammenheng også verd å nevne at i statsbudsjettet for 2008 fikk Norsk Polarinstitutt 22 mill. kr til Senter for klima, is og økosystemer. Senteret skal bidra til forsterket forskning på klima- og isavhengige arter.

Videre ble det inneværende år bevilget 35 mill. kr til forskningsrettet infrastruktur og 15 mill. kr til samarbeid om forskning og utvikling i næringslivet. – Dette er forskningstiltak på tvers av fylkesgrensene i Finnmark, Troms og Nordland. Det er ingen tvil om at denne regjeringen følger opp nordområdesatsingen, og at forskning er en viktig del av det.

Det er verdt å merke seg spesielt i denne debatten – det har jeg også sett i innstillingen – at opposisjonen ikke ønsker en ny forskningsmelding. Ved å fremme en ny melding har Regjeringen fått belyst nye satsingsområder og gjennomgått hvor Norge står forskningsmessig. Vi er den første regjeringen som når prosentmålet innenfor kultur, bistand og sannsynligvis forskning!

Gunnar Gundersen (H) [14:57:33]: Dette er regjeringen som går over i historien for å ville resultatorienterte grunnforskningen, glemme næringslivsforskningen og svekke kravene til seg selv. Vi behandler en stortingsmelding der kravene til forskeren øker, mens Regjeringen selv gjør hva den kan for å løpe bort fra målene. Det er bedre å slippe å strekke seg, for å bruke en annen statsråds ord.

Det er utrolig at statsråden i sitt innlegg ikke nevner næringsrettet forskning, men er opptatt av 1 pst.-målet som er omdefinert og som inneholder 1,1 milliarder kr i provenyutap når det gjelder SkatteFUNN. Det er en helt ny måte å regne på.

Det aller meste av forskningen må rettferdiggjøre seg selv med resultater som betyr noe for framtidig vekst og velferd. Skal vi lykkes, må betydningen av samspill mellom ulike miljøer, hvilken risiko man tar, og hvilke krav til kunnskap og kompetanse som kreves for å lykkes, forstås. Mye tyder på at Regjeringen er langt fra å knekke koden. Den samfunnsøkonomiske lønnsomheten av forskning er høyere enn den bedriftsøkonomiske, men det diskuteres ikke, eller Regjeringen tar det ikke inn over seg. Det det betyr, er at uten statlig stimulans vil Bedrifts-Norge forske mindre enn det norske samfunn er tjent med. Og det er nettopp der vi er!

I meldingen omtales Global Maritime Knowledge Hub, men det kommer ikke ett initiativ til å stimulere slike samspill. Derfor: Bli med på opposisjonens forslag når det gjelder skatt, gaveforsterkning og annet på dette området!

Regjeringen har dessverre en lang veg å gå. Det er bemerkelsesverdig i lys av signalene i meldingen om en nasjonal strategi for kommersialisering av forskningsresultater, at man ikke har gått lenger inn i disse utfordringene. FORNY-programmet og TTO-aktiviteten er viktige satsinger. Vi må lykkes med å løfte forskningsresultater fram og ut i et marked. Der har vi utfordringer. NIFU STEP viser at systemet famler etter å finne sin form. Det er fragmentert, uten spesialisering og det har gitt beskjedne resultater så langt. Vekstkraftige bedrifter er få, og langt færre enn i de fleste andre land som har tilsvarende satsinger.

Og det er her det er ganske kritisk at Regjeringen ikke ser kapital som noe annet enn det som skaper «rikinger». Der risikoen er stor og utviklingstiden er lang, er egenkapital, og da spesielt kompetent kapital, en helt sentral innsatsfaktor. Ingen vet i dag hva som lykkes i morgen, utvel-

gelsen er vanskelig, og ingen er gitt å plukke bare vinnere. Her trengs mangfold, og her trengs samspill mellom kapitalmiljøer og gründermiljøer og akademiske miljøer. Dette er utfordringer der staten ikke kan erstatte mangfoldet.

Denne regjeringen har holdt seg flytende på den forrige regjering og Clemets ambisjoner. Nå har de dessverre gjort «ka gjerast kunne» for å svekke dem. Det er spesielt tydelig på næringslivsforskningen, og det blir spennende å følge hvordan utviklingen blir framover.

Gunvor Eldegard (A) [15:01:00]: I usikre tider som dei me no er inne i, er det å ha nyskapande bedrifter viktigare enn nokon gong. Da er det viktig at me har ei regjering som legg til rette for å oppnå innovasjon og nyskaping i samfunnet. For det er bedriftene og den verdiskapinga dei står for, som er grunnlaget for velferda vår. Tidlegare i vinter behandla me Regjeringa si innovasjonsmelding, og no er det forskningsmeldinga. Og som meldinga viser, er det openberre samanhengar mellom desse to sakene.

Denne regjeringa har satsa på forskning. På næringsretta forskning vert det i år brukt over 2,1 milliardar kr. Til samanlikning brukte Bondevik II-regjeringa i sitt siste budsjett 1,3 milliardar kr, altså 800 mill. kr mindre.

Regjeringa har gjennom dei mange tiltaka for å døyva verknadene av den internasjonale finanskrisa, sett i gang tiltak som gjer at me m.a. kan bruka krisa til å skapa framtidens arbeidsplassar. Det næringspolitiske verkemiddelapparatet, som no opplever stor etterspørsel, er styrkt.

Nærings-ph.d. er eit døme på eit godt tiltak som denne regjeringa har satsa på, og i Dagens Næringsliv i dag kan me lesa om Geir Birkedal som no tek doktorgraden sin på jobben, noko som er mogleg sidan Forskringsrådet bidreg med finansiering. Han er nøgd, og bedrifta er nøgd med ordninga, og det fører til at bedrifta får tilskot til å halda på kompetansen i tider med nedbemanningar og permitteringar. Som det står i innstillinga:

«ordninga (...) bygger opp næringslivets langsiktige forskningsevne og styrker samarbeidet mellom næringslivet og akademia.»

Dette er svært viktig i dagens kunnskapsøkonomi.

SkatteFUNN er ei anna ordning som er veldig god, og som gjev resultat. Ordninga er målretta, effektiv og ubyråkratisk. Det beste av alt er at det syner at òg bedrifter som ikkje tradisjonelt har drive med forskning og utvikling, no satsar meir på det. Eg vil nemna at beløpsgrensene for SkatteFUNN er auka til 5,5 mill. kr for eigendefinert FoU, og til 11 mill. for innkjøpt FoU.

Innovasjon, forskning og nyskaping i tradisjonell industri ser eg som veldig viktig. I mange lokalsamfunn er det høg industrikompetanse og viktige miljø for forskning og innovasjon. Denne kompetansen må nyttast til å skapa nye prosessar og nye produkt.

Eit døme på dette ser me i Årdal, der dei ved Hydro jobbar kvar dag med å betra prosessane sine. Å produsera aluminium med mindre straumforbruk og mindre forureining er eit foregangsprosjekt her i Noreg. Dette er døme på korleis industrien gjennom forskning, utvikling og innovasjon utviklar seg i retning av ein meir berekraftig produksjon.

Sigvald Oppebøen Hansen (A) [15:04:20]: For å styrkje norsk næringsliv og leggje grunnlaget for næringsutvikling og nye verksemder, er det svært viktig at både næringslivet og offentleg sektor prioriterer forskning og utvikling. Både næringslivet og offentleg sektor treng ny kunnskap. Derfor er det viktig å prioritere tiltak som stimulerer til auka FoU i næringslivet, m.a. gjennom det offentlege verkemiddelapparatet. Ei styrking av næringsretta verkemiddel som brukarstyrte forskingsprogram er viktig i så måte, og da tenkjer eg ikkje minst på Brukarstyrt innovasjonsarena – BIA – som har eit mål om å stimulere til forskingsbasert innovasjon i næringslivet, t.d. på område som bioteknologi, IKT og miljøteknologi. Det er heilt feil når representanten Gunnar Gundersen hevdar at Regjeringa har gløymt næringsretta forskning. Der har det vore ei god utvikling i denne perioden.

IFU- og OFU-kontraktar er òg viktige verkemiddel som støttar innovative prosjekt mellom kundar og leverandørar over heile landet. SkatteFUNN-ordninga er eit anna godt og populært verkemiddel som medverkar til auka forskingsinnsats i næringslivet, og eg er derfor nøgd med at Regjeringa slår fast at denne ordninga skal vidareførast.

Det er eit faktum at 99 pst. av forskinga i verda skjer i utlandet, og at størstedelen av nye produkt og prosessar har eit internasjonalt opphav. Det er derfor viktig at me frå norsk side deltek aktiv på internasjonale arenaer for kunnskap, utdanning og forskning.

Eg er oppteken av at staten gjennom det offentlege verkemiddelapparatet bidreg til at forskingsresultat frå norske forskingsmiljø kan føre til næringsverksemd her i landet. Nye verkemiddel som kan føre til dette, bør vurderast, eventuelt ei ytterlegare styrking av dei verkemidla som finst, slik at forskinga kan føre til auka verdiskaping og nye arbeidsplassar.

Eg deler Regjeringa sitt syn på at forskning er viktig for å vidareutvikle gode og effektive offentlege tenester og sikre at offentleg sektor gjer seg nytte av sine egne, men òg av andre sine erfaringar, spesialt brukarane sine. Eg har merka meg at Regjeringa vil vurdere auka bruk av brukarstyrt forskning og pilotprosjekt med forskarmedverking i offentlege verksemder, og eg er glad for det.

Det er eit stort verdiskapingspotensial i det som ligg i innanfor innovasjon og produktutvikling i helse- og omsorgssektoren. Derfor er eg nøgd med at Regjeringa vil prioritere medisinsk forskning. Då vil eg trekkje fram det norske selskapet PhotoCure, som blei stifta i 1993 av Radiumhospitalet, for å vidareføre forskning som var utvikla ved sjukehuset. PhotoCure har brukt ulike offentlege ordningar som m.a. offentlege forskings- og utviklingskontraktar til å byggje opp selskapet. Dette er i dag ei verksemd som konkurrerer på den internasjonale marknaden.

Eg ser det som viktig at det blir lagt til rette for denne typen knoppskyting, og at det offentlege verkemiddelapparatet kan medverke til det. Eg er òg kjend med at finansieringsordningane for kommersialisering blir oppfatta som mangelfulle, og at det blir etterlyst betre ordningar for å kunne føre produkt frå medisinsk forskning ut på marknaden. Her har me ein jobb å gjere.

Gerd Janne Kristoffersen (A) [15:07:52]: Dagens debatt er en reprise på alle de debattene vi har hatt om forskning i denne stortingsperioden.

Representanten Eriksen Søreide brukte hele sitt innlegg til å hamre videre på prosentmålet og kom med beskyldninger om manglende ambisjoner på forskningsområdet hos det rød-grønne flertallet. I løpet av et timinutters langt innlegg viste hun én gang til at det faktisk foregår fremragende forskning i Norge. Det er oppsiktsvekkende at Høyre overhodet ikke trekker fram at Norge har et godt utbygd forskningssystem, og at norsk forskning er i framgang både i omfang og kvalitet. Høyre viet heller ikke de nye og utvidede forskningsmålene som denne meldingen fremmer, så mye som ett eneste ord. Det er ikke til å forstå fra et parti som sier at de er opptatt av forskning, og ønsker å fremme denne.

Meldingen er klar og tydelig på at forskning skal prioriteres i kommende budsjetter. Budsjettene skal innrettes slik at de bygger opp under de ni forskningspolitiske målene og skal gi sammenheng mellom mål, varslede tiltak og faktisk fordeling av ressurser i de årlige budsjettene.

Når en hører på Høyre, og for så vidt også Venstre, i dagens debatt, kan en jo få en oppfatning av at hele forskningssatsingen på 22,8 milliarder kr i 2009 er avlyst. Det er skuffende, og det er ikke med på å løfte norsk forskning opp og fram.

Det kan høres ut på opposisjonen i dag som om vi har omfavnet 1 pst.-målet når det ser ut som vi faktisk når det i 2010. Det stemmer ikke. I Dagbladet i dag gjør forskningsministeren rede for sitt syn:

«Jeg har hele tiden hevdet at den sterke oppmerksomheten på prosentmålet skaper et urealistisk bilde av den faktiske forskningsinnsatsen.»

Jeg støtter helt og fullt statsrådets syn. Men det er vel for mye å vente at diskusjonen skal komme ut av dette fastlåste prosentsporet i denne siste debatten om forskning i denne stortingsperioden.

Vi skal fortsette med å ha ambisjoner på forskningens vegne. Vi skal løfte fram alle de fremragende forskningsmiljøene vi har, og fortsette vår satsing innenfor de viktige målsettingene som er satt opp i denne meldingen, og som er trukket fram av de rød-grønne representantene under debatten i dag. Opposisjonen mangler totalt evne til å diskutere forskningens innhold. Men vi skal leve med det, og vi merker oss med interesse at av de 43 forslagene som fremmes av opposisjonene i dag, handler nesten alle om penger. Slik har det vært i hele perioden. Innhold og resultater har overhodet ikke vært av interesse å diskutere. Forstå det den som kan!

Odd Einar Dørum (V) [15:11:13]: Det har vært en merkverdig argumentasjon fra regjeringspartiene. Det sies om Venstre og andre partier at vi ikke er opptatt av innhold. Innholdet utføres av forskerne. Innholdet skjer i forskningsinstitusjonene. Innholdet er beskrevet i stortingsmeldingen fra 2005. Innholdet er bekreftet i dag. Hvorfor slås vi om penger? Omtrent hver eneste gruppering som vi har hatt på høring gjennom fire år, sier at de har alt innholdet. De har alle målene, men de mangler å fylle opp virke-

midlene med de pengene som trengs, enten det er brukerstyrte innovasjonsarenaer, FoU-kontrakter, SkatteFUNN, forpliktende basisfinansiering til universiteter, forpliktende instituttfinansiering, langsiktig finansiering for å sikre stipendiater, langsiktig finansiering for å sikre utstyr eller forpliktende målsettinger både på næringsnivå og i offentlig sektor. Derfor er det kamp om penger. Alle som driver politikk, vet jo at politikkenes vesen ikke bare handler om innhold, men at man også må slåss for hvordan ressursene prioriteres.

Det som er det sentrale i denne debatten, er at regjeringspartiene, med statsråden i spissen, har en massiv røykleggingsmanøver for å slippe å si at dette er et felt som man egentlig ikke forplikter seg på. Det får jeg på vegne av Venstre bare konstatere. Det er slik. Selv tror jeg det er slik av to grunner: Statsråden har ikke ryggdekning i Regjeringen. Det har Regjeringen ansvaret for. Statsråden har ikke ryggdekning fordi hennes eget parti har så mange prioriteringer at forskningen ikke kommer på toppen av den listen. Da må man ikke angripe oss andre fordi vi har ambisjoner på vegne av noe. Venstre for sin del har hatt de ambisjonene ganske lenge, både før en tidligere regjering, i en tidligere regjering og etterpå. Vi holder fast på det. Skillelinjene er reelle. Det er klart at når Regjeringen gjør det økonomiske målet til et slags bevegelig mål, som vi ikke engang kan komme i øyekontakt med, er det ikke så rart at vi får et trykk rundt akkurat dette.

Det er ikke slik at Venstre og andre opposisjonspartier er alene om å mene dette. Omtrent samtlige som vi hadde på høring, studentorganisasjoner og fagfolk i sektoren, uttrykte akkurat det samme, at dette er en stortingsmelding som mangler forpliktelser. Vi taler på vegne av en bred offentlighet, og det er vår jobb å gjøre det.

Så har jeg en undring, som jeg hadde i komiteen. Jeg vil gjerne gjenta den også i plenum. Venstre har fremmet et forslag om å tenke nytt omkring aksjelovgivningen, forslag nr. 25. Jeg vil gjerne uteske statsrådets synspunkt på akkurat det forslaget, og høre om den sympatien som jeg annammet kanskje var hos regjeringspartiene i komiteen, også kan være til stede i salen i dag.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [15:14:04]: Det var en voldsom salve fra saksordfører Gerd Janne Kristoffersen helt mot slutten av debatten. Hun beskylder Høyre og andre opposisjonspartier for totalt å mangle evnen til å diskutere innhold i forskninga. Da er det ganske pussig at regjeringspartiene ikke har vært villig til å være med verken Høyre eller de andre opposisjonspartiene på diskutere stipendiater, på å diskutere post.doc, på å diskutere utstyr, på å diskutere opptrapping, forskningsetikk, Forskningsfondet eller til og med kunstnerisk utvikling. Ingen av de punktene er Regjeringa interessert i å gå inn i. Samtlige opposisjonspartier syns det er veldig merkelig at det ikke har vært mulig å få Regjeringa med på å forplikte seg selv det minste i forhold til det som lå i meldinga.

Den 6. mai mottok komiteen et brev fra landets sju universitetsrektorer. Det gjorde et visst inntrykk.

De skriver:

«Stortingsmelding nr. 30, Klima for forskning, slik

den nå foreligger, utgjør imidlertid intet skritt fremover for norsk forskning. Fraværet av forpliktende opptrappingsplaner for finansiering av forskning vekker stor bekymring og uttrykker en mangel på ambisjoner og gjennomføringsvilje hos norske myndigheter som er illevarslende for forskningen.»

Stort sterkere er det vel antakeligvis ikke mulig å si det.

Mens vi er inne på diskusjonen om penger og målsettinger: Det er veldig interessant hvordan regjeringspartiene har begynt å omfavne dette 1 pst.-målet, nå som det begynner å rykke nærmere. Men realiteten er jo at måten de nå regner på, inkluderer 1,1 milliarder kr i provenytap fra SkatteFUNN. Med forbehold om at jeg kan huske bitte lite grann feil på tallet, mener jeg at vi i den forrige regjeringsperioden hadde et provenytap fra SkatteFUNN på ca. 1,6 milliarder kr. Det regnet vi aldri inn i prosentmålet. Det ønsker Regjeringa nå å regne inn i prosentmålet. Det er nettopp et av de kritiske punktene opposisjonspartiene har fremmet mot Regjeringa, at de nå skal begynne å regne og telle på andre måter for å pynte på resultatet og få det til å se bedre ut. Men det blir ikke mer penger til forskning av det. Det er bare en annen måte å telle på. Jeg syns det er ganske bemerkelsesverdig at det regjeringspartiene nå sier at de når målet med, nemlig 1 milliard mer, er sammenfallende med å inkludere provenytapet i SkatteFUNN. Så lenge det er tilfellet, er det i grunnen bare litt juks med tall, for det er ikke mer penger til forskning, det er bare en annen måte å regne på.

Det er mange ting som har vært nevnt her, bl.a. langsiktigheten i forskning og forskningsbevilgninger. For å si det sånn: Langsiktigheten i Forskningsfondet var sikret helt inntil den rød-grønne regjeringa begynte å rote med hvordan man bruker fondsavkastninga. I dag er avkastninga av Forskningsfondet for alle praktiske formål, nesten et rent driftsfond, som brukes til å betale kontingenten i EUs 7. rammeprogram, til å betale stipendiater, Det internasjonale polaråret – ting som det aldri var ment å brukes til. Det bidrar selvfølgelig til å svekke langsiktigheten, svekke forutsigbarheten og svekke framtidens finansiering av forskning.

Elisabeth Aspaker (H) [15:17:16]: Forskning er investering i framtidig velferd, enten det er for å skape grobunn for vekst og nye arbeidsplasser, eller det er for å oppnå bedre helse når vi forsker oss fram til nye medisiner og ny kunnskap om hvordan vi kan kurere og forebygge sykdom.

Regjeringens fagre ord om nordområdene settes med forskningsmeldingen på en hard prøve. Store visjoner lar seg ikke oppfylle av små kroner. SVs hamskifte og rolle i forskningsdebatten er særlig bemerkelsesverdig. I opposisjon var partiet pådriver for mer til forskning. I flertallsposisjon opptre finansminister og SV-leder Kristin Halvorsen mer knipen og påholden enn den gjerrige Onkel Skrue. Ole Brumm har tydeligvis SV forlatt ute i skogen et sted.

Forskningsmeldingen ble imøtesett med de største forventninger, og skuffelsen var desto større da innholdet ble

kjent. Diffus, uambisiøs og uforpliktende er karakteristikkene som går igjen i akademiske miljøer.

Kunnskap skal være navet i nordområdepolitikken. Det er et av Regjeringens mantra, som på nytt ble understreket da «Nye byggesteiner i nord» ble presentert i vinter. Poenget er at en slik visjon blir verdiløs med Regjeringens hvileeskjær og kutt i budsjettene til universitets- og høyskolesektoren i Nord-Norge. Etter at vi har fått forskningsmeldingen, er det mest nærliggende spørsmålet: Hvordan kan en så lite ambisiøs forskningsmelding gi et løft for forskning i nord?

I stedet for å bygge opp har Regjeringen holdt igjen og bygd ned. Og når Regjeringen distanserer seg fra 3 pst.-målet, er det all grunn til å frykte at mange enkeltforskere og institusjoner i stedet for å få forventet budsjettvekst må legge planlagte forskningsprosjekter på is.

Nå er valgkampen tydeligvis i gang. Statsministeren har vært i Finnmark og delt ut 175 mill. kr til forskning i nord. Regjeringens rykk-og-napp-politikk vitner om manglende forståelse for behovet for forutsigbarhet og langsiktighet på forskningsfeltet.

I Nord-Norge finnes det en rekke høykompetente forskningsmiljøer, og Tromsø rommer miljøer i den fremste verdensklasse. Høyre mener Norge har en klar global forpliktelse til å bidra til å skaffe verdens befolkning mer mat – jeg tenker på marin sektor – og nye medisiner. Det krever forskningsinnsats i en helt annen størrelsesorden enn den Regjeringen legger opp til, og det har Norge råd til.

Høyre vil snu nedtur til opptur for norsk forskning, fordi det skal sikre framtidige generasjoner arbeid og den høye levestandarden vi i dag nyter godt av. Med sin enorme oljeformue har Norge bedre forutsetninger enn de fleste andre land til å løfte forskningssektoren. I lys av dette er det gåtefullt hvorfor Regjeringen ikke tar sats i forskningsmeldingen.

Høyre er opptatt av at mer forskning om nord skal skje i nord. Høyre har forskning som et av sine høyest prioriterte saksområder, simpelthen fordi det er uansvarlig å la være. Det samme kan dessverre ikke sies om dagens regjering.

Statsråd Tora Aasland [15:20:44]: Jeg synes det er underlig hvordan opposisjonspartiene hele tiden skal svekke verdien av det klare utsagn fra Regjeringen om at vi skal fortsette en historisk vekst i forsknings- og utviklingsbevilgningene. Det er jo analytiskmiljøet som selv har kalt veksten historisk. Den har vært formidabel fra år til år i denne regjeringens tid. Den veksten skal fortsette og skal selvfølgelig være med på å finansiere både viktig satsing i nordområdet, viktig samspill mellom academia og næringsliv i f.eks. innovasjon og andre viktige tiltak som stimulerer næringslivet til å forske, og en hel rekke andre mål som er satt i denne forskningsmeldingen.

Jeg har forståelse for at det er vanskelig å omstille tenkningen fra utelukkende å være opptatt av dette prosentmålet, som også er blitt en stor del av diskusjonen her i dag, med mange ulike og litt forvirrende innfallsvinkler, og til også å handle om at vi skal måle

forskningen på det vi virkelig gjør, og på kvaliteten av forskning.

Vi kommer ikke bort fra å bli målt på prosent. Det kommer til å skje i framtiden også, men de aller fleste land har gjort akkurat som vi har gjort: opprettholdt ambisjonen, men ikke årstallsfestet prosenten. Så blir det opp til enhver ambisiøs forskningsminister og regjering å følge opp med midler hvert eneste budsjettår til forskningsinnsats som er nødvendig. Pengene er der, og forpliktelsen fra Regjeringen ligger i de forskningspolitiske målene og i det klare utsagnet i meldingen om at den veksten som har vært, den skal fortsette.

Gundersen kan ikke ha hørt godt etter da han hørte meg, inklusive replikkordskiftet, for jeg sa faktisk en god del om næringslivsforskning, og mener at det selvfølgelig er en meget viktig del av vår totale forskningsinnsats. Det skal det fortsatt være.

Når det gjelder utfordringen fra Dørum, er det riktig at vi har sett litt på det ene forslaget, nr. 25, som handler om et styrket rettsvern for gründere og investorer i oppstartsselskap. Egentlig hadde vel det vært en sak for diskusjon i forbindelse med en innovasjonsmelding, men jeg synes det er helt greit at vi har det med også i en diskusjon om forskning, også fordi vi ser forskning og innovasjon som to viktige sider av den samme helheten. Jeg vil minne om at vi faktisk for kort tid siden tok initiativ til å nedsette et lovutvalg som skal vurdere en forenklet aksjelov eller regnskapslov for mikroaksjeselskaper. Det kan være en del av dette, og jeg vil også minne om at vi ønsker fleksibilitet og ikke nødvendigvis å ha unødvendige begrensninger i forhold til aksjelovgivning og virksomheten der. Men jeg vil anmode om at opposisjonen omgjør dette forslaget til et oversendelsesforslag, og jeg ser gjerne at vi får en mulighet i Regjeringen til å vurdere dette noe nærmere.

For øvrig vil jeg takke for debatten, som selvfølgelig har vært preget av at man har noe ulike syn. Men jeg er ganske rolig for at man står sammen om innholdet i forskningen og det viktige innholdet i de forskningspolitiske målene, og det skal i hvert fall denne regjeringen sørge for at vi følger opp, også med penger.

Presidenten: Odd Einar Dørum har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, på inntil 1 minutt.

Odd Einar Dørum (V) [15:24:20]: La det være strid hvor det skal være strid, og la det være fred hvor det kan være fred. Etter statsrådets uttalelser nå vil jeg gjøre om forslag nr. 25 til et oversendelsesforslag.

Presidenten: Det er notert.

Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 4 og 5. (Votering, se side 3888)

Sak nr. 6 [15:24:51]

Innstilling fra utenrikskomiteen om eksport av forsvarsmateriell fra Norge i 2008, eksportkontroll og in-

ternasjonalt ikke-spredningssamarbeid (Innst. S. nr. 337 (2008–2009), jf. St.meld. nr. 42 (2008–2009))

Øyvind Vaksdal (FrP) [15:25:24] (ordfører for saken): Utenrikskomiteen har behandlet den årlige stortingsmeldingen om eksport av forsvarsmateriell fra Norge, eksportkontroll og internasjonalt ikke-spredningssamarbeid. Jeg er tilfreds med at innstillingen fra komiteen også denne gangen er enstemmig.

Meldingen gjør rede for norsk eksportkontroll av våpen, ammunisjon og annet militært materiell og flerbbruksvarer. Den omtaler også omfanget av eksporten i 2008 av både forsvarsmateriell og tjenester og teknologi knyttet til disse produktene. Utenrikskomiteen er positiv til den åpenhet det etter hvert er blitt om eksporten av forsvarsmateriell, og er tilfreds med at det pågår en løpende vurdering av mulighetene for å gi ytterligere innsyn i prosessene rundt dette.

Verdien av eksporten i 2008 økte i forhold til året før, og variasjonene vi ser fra år til år, har i hovedsak sammenheng med tidspunktet for når enkeltleveranser finner sted. Produksjon og eksport av forsvarsmateriell utgjør en betydelig verdiskaping for landet, og det er også viktig å nevne at forsvarsindustrien også bidrar med utvikling av teknologi som i mange tilfeller kan brukes sivilt.

Hovedmottakere av norsk forsvarsmateriell er NATOs medlemsland, de nordiske land og andre nærstående land. Fra norsk side praktiseres det et strengt eksportkontrollregelverk, og det arbeides fortløpende i departementet for å sikre at regelverket til enhver tid er tidsmessig og effektivt. Utenrikskomiteen har understreket at man til enhver tid må stille til disposisjon nødvendig kapasitet og kompetanse for å forebygge brudd på eksportkontrollregelverket og for å sikre en forsvarlig behandling av lisenssøknader.

Komiteen vedtok enstemmig en framdriftsplan for å behandle denne saken før ferien. Kort tid før avgivelsen mottok komiteens medlemmer skriftlig innspill og ønske om høring. På bakgrunn av den enstemmig vedtatte framdriftsplan, at skriftlig materiale var gjort kjent for komiteens medlemmer, og sist, men ikke minst at det var holdt omfattende høring om disse spørsmål i vinter, fant komiteens flertall ikke å kunne imøtekomme dette.

Komiteen er kjent med at flere organisasjoner ønsker at det skal innføres obligatorisk sluttbrukererklæring for alle mottakere av norsk forsvarsmateriell. Vi er også kjent med at det ønskes en bedre parlamentarisk kontroll med norsk våpeneksport, og mange viser til den svenske modellen i så måte. Vi ber derfor om at Regjeringen tar dette med i vurderingen i sitt løpende arbeid for å forbedre eksportkontrollregelverket.

Vi har i tidligere innstillinger påpekt at det må stilles strenge krav til situasjonen på menneskerettighetsområdet i de aktuelle mottakerland når søknad om eksportlisens skal vurderes. Regjeringen har nå fulgt dette opp med å presisere hensynet til menneskerettigheter i retningslinjene.

Utenrikskomiteen gir i likhet med Regjeringen sin støtte til utviklingen av et nærmere samarbeid i internasjonale fora for å få til bedre kontroll med konvensjonelle

våpen, håndvåpen, lette våpen og tilhørende ammunisjon. Det arbeidet som pågår innenfor internasjonale fora for å oppnå enighet om et folkerettslig bindende instrument for merking og sporing av håndvåpen, er særdeles viktig.

Jeg vil til slutt takke utenrikskomiteens medlemmer, som har bidratt til at vi også denne gangen kan behandle en enstemmig innstilling.

Marit Nybakk (A) [15:29:38]: Det er bare et halvt år siden vi sist behandlet en stortingsmelding om eksport av forsvarsmateriell og internasjonalt ikke-spredningsarbeid. Det var en runde hvor vi hadde ganske omfattende høringer, og komiteen viser da også til den meldingen som ble behandlet den gangen, for øvrig sammen med en annen melding, nemlig St.meld. nr. 27 for 2007–2008, om Nedrustning og ikke-spredning.

Jeg vil takke saksordfører Vaksdal ikke bare for denne innstillingen, men for innstillinger i alle de fire årene vi har hatt disse eksportmeldingene. Hver gang har han bidratt til enstemmige innstillinger, og det har vært et veldig konstruktivt samarbeid om et område som er vanskelig, men der vi har greid å bli enige.

Så vil jeg også gi ros til Regjeringen og utenriksministeren for det arbeidet som er gjort i denne fireårsperioden når det gjelder humanrettslige spørsmål. Det dreier seg om å respektere internasjonal humanitærrett og motarbeide forsøk på å undergrave denne, og det dreier seg om humanitær nedrustning for å beskytte sivile mot å bli drept eller lemlestet.

Minekonvensjonen, Konvensjonen om klaseammunisjon og tiltak mot væpnet vold og håndvåpen faller inn under det norske arbeidet for humanitær nedrustning. Særlig gjelder dette arbeidet for å få i havn konvensjonen om klaseammunisjon. Hvem hadde trodd høsten 2005 at dette var mulig? Men Norge greide det. Det er viktig når vi vet at mer enn 2 millioner mennesker hvert år dør eller lemlestes av såkalt væpnet vold, dvs. av miner, eksplosiver, klaseammunisjon og håndvåpen.

Derfor vil komiteen, i likhet med Regjeringen, uttrykke støtte til et nærmere internasjonalt samarbeid om bedre kontroll med konvensjonelle våpen, særlig håndvåpen og lette våpen, med tilhørende ammunisjon. Og som saksordføreren understreket: Det arbeidet som gjøres innenfor relevante internasjonale fora for å oppnå enighet om et folkerettslig bindende instrument for merking og sporing av håndvåpen, er også svært viktig med tanke på de lidelser bruk av håndvåpen fører med seg. Jeg er også kjent med at Norge er aktive bl.a. i FN-systemet når det gjelder dette spørsmålet.

Så viser jeg til at ved behandling av forrige melding bad en enstemmig komité Regjeringen vurdere å innføre nye regler for merking av ammunisjon slik at ammunisjonen blir lettere å spore.

Det er mange som mener at håndvåpen er de virkelige masseødeleggelsesvåpnene, særlig i hendene på voldelige opprørsgrupper eller ustabile regimer.

Norge har et av verdens strengeste kontrollregimer når det gjelder eksport av forsvarsmateriell. La meg også understreke den presiseringen om mottakerlandenes mennes-

kerettighetssituasjon som kom inn i regelverket i 2007. Et resultat av det er at det ikke er åpnet for eksport av A-materiell til Saudi Arabia, et land med mange og grove brudd på menneskerettighetene. Komiteen ber også om at det vurderes tiltak som sikrer at norske våpen ikke kommer på avveie.

Jeg viser ellers til at det i meldingen slås fast at eksporten av forsvarsmateriell mellom de enkelte NATO-land bygger på en langsiktig utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitik, der leveranser av materiell er forankret i avtaler og mangeårig praksis. Det inkluderer et stabilt tillitsforhold der mottakerne ikke videreselger materiell kjøpt i Norge.

Kan jeg få legge til at den prosentvise økningen av eksport av forsvarsmateriell også dreier seg om gjenkjøpsavtaler, med et flernasjonalt samarbeid om utvikling og anskaffelse som blir stadig mer avgjørende for å sikre en levedyktig industri. Dette kan ofte være teknologisk utstyr, som når Kongsberg skal levere overvåkingsutstyr til luftforsvaret i Helsingfors, eller når den nye fabrikken, også på Kongsberg, skal produsere komposittdele til jagerflyet Joint Strike Fighter. Det vil gi seg utslag på eksportstatistikken over forsvarsmateriell når det skal skipes til USA.

Til slutt vil jeg gi ros til utenriksministeren for større åpenhet og økt innsyn i disse sakene. Som saksordføreren understreket, har vi hatt en gradvis økning i åpenheten omkring alle typer spørsmål når det gjelder eksport av våpen og annet forsvarsmateriell, og Regjeringen har vært opptatt av å gi størst mulig innsyn i utførelsen av slikt materiell.

Jeg vil også gi ros for at UD i år inviterte presse og frivillige organisasjoner til et møte for å presentere og diskutere innholdet da meldingen ble lagt fram.

Det er viktig at Norge deltar aktivt i det omfattende internasjonale samarbeidet som er etablert på eksportkontroll- og ikke-spredningsområdet. Der er det også et mål å jobbe for større åpenhet også om internasjonal våpenhandel.

Norge er medlem av alle de internasjonale eksportkontrollregimene. Det at Norge har lagt fram en årlig melding om vår eksport helt siden 1996, er et godt utgangspunkt for at vi kan ha en aktiv rolle når det gjelder å få andre land til å øke innsynet i sin eksport. Jeg er fornøyd med at Regjeringen vil videreføre en slik linje.

Bjørn Jacobsen (SV) [15:36:04]: Regjeringa ønskjer størst mogleg innsyn i utførelsen av forsvarsmateriell. Stortinget tek også tak og vil sikre størst mogleg innsyn. Skal vi få det til i praksis, må vi ha meir kontroll, og eg skal komme litt tilbake til det seinare.

Alltid når vi diskuterer desse tinga, så skal det uansett jamrast litt, og eg skal stå for litt av den jamringa i dag. Vanlegvis kjem meldinga veldig seint, og vi behandlar ho desto seinare. I år kom ho seint, men vi behandla ho fort. Og det skaper nokre problem i forhold til organisasjonar, i forhold til å få ei best mogleg behandling, og i forhold til dette med tid til innsyn. Løysinga ligg rett og slett i at meldinga må kome før, gjerne til påske – det kan jo vere at det er litt påskekrim i meldinga – sånn at det blir god

tid til høyringar, at vi rett og slett får ein tidlegare og betre prosess, og at organisasjonane føler seg endå meir inkluderte og i alle fall ikkje overkjørde. No har eg sjølv snakka med organisasjonane i dag, og dei påstår at dei er inviterte med på prosessen i samband med neste melding. Så eg føler meg trygg på at utanriksministeren heilt klart har teke dette ad notam, at no skal ting bli betre, og at organisasjonane skal få kome endå tidlegare inn for å kunne bidra med sitt.

Så er vi jo allereie i gang med ATT, Arms Trade Treaty. Der kan vi jo allereie i sommar få noko gjennomslag. Humanitærrett kan, før sommarferien er over, få eit gjennombrot internasjonalt. Og det må eg seie: Eg er stolt over dei norske haldningane og det utanriksministeren gjer på dette området. Det er ingen tvil om at her går vi foran. Vi kan kanskje gå endå lenger, men det blir gjort på ein utruleg god måte.

Konkret kan det vere visse ulikskapar mellom Statistisk sentralbyrå sine måtar å antyde eksport på, og det som står i meldinga. Det kan verke som det er gått ut noko til f.eks. Jordan og andre land, som ikkje har kome med i meldinga. Det viser jo berre endå meir kor viktig det er å vere nøyaktig på dette området.

Eg er einig med representanten Nybakk som roser Framstegspartiets Vaksdal for å prøve å få til kompromiss. Det har vore nokre kompromiss som eg synest har kosta SV litt mykje av og til, men i heilskap vil eg seie at det truleg har vore ein god strategi, for vi har gode debattar om desse spørsmåla i Stortinget no, og Stortinget tek tak.

Det går fram av merknadene at ein ønskjer – det seier ein i alle fall frå fleire hald – å innføre meir parlamentarisk kontroll, ta dette opp i internasjonale fora, stille strengare krav. Og vi veit jo kva som ligg i kjømda av alle desse gode merknadene. Det er jo eksportkontrollråd etter svensk modell, der du får sjekka lisensieringa frå veke til veke, får ein parlamentarisk kontroll med det, nokon må konfronterast. Og så veit vi sjølvsagt at vi må bli flinkare på sluttbrukar. Italia og Tyskland har det internt i NATO. Det er ingenting i vegen for å få det internt i NATO.

Det er sjølvsagt eit dilemma når det største målet er at norske våpen ikkje skal vere til stades der krig og konflikt skjer, eller truar. Men vi byggjer det på ein langvarig tillit mellom allierte og dei nordiske landa. Eg er ikkje så sikker på at vi skal byggje det på det lenger. Eg trur vi skal byggje det på erklæringar, dokument og papir, sånn at i alle fall andre land kan sjå at når Noreg, som truleg er av dei snillaste i klassen her, gjer dette så nøyaktig, vil andre land òg kunne følgje opp. Vi har ei moglegheit til å gå foran her, og om det skulle koste norsk forsvarsindustri nokre kroner, er eg ikkje i det heile redd for det. Eg trur norsk forsvarsindustri likevel vil utvikle seg godt og leve vidare på å vere god teknologisk. Dei kjem ikkje til å utvikle seg vidare på at vi er slepphendte med eksportregelverket. Eg trur dei kjem til å klare seg uansett, så eg trur ikkje vi skal vere redde for den delen om vi innfører endå meir parlamentarisk kontroll.

Vi har òg eit lite aber her, ved at vi sjølvsagt eig delar av denne forsvarsindustrien. Noko av det foregår i Noreg – det meste foregår i Noreg. Men det er klart at når vi har

ein praksis med at NHD delvis, og vi i siste omgang – storting, regjering – eig bedrifter i USA, i Finland, som òg går bra, men som sjølvsagt òg kan bli mistenkte for nettopp å ha oppretta det eigarskapet for delvis å kunne omgå det regelverket vi har, krev det i alle fall ekstra vaktsemd med omsyn til det å vera aktiv eigar i denne type bedrifter.

Så kjem det òg opp nye former for militære tenester. Vi ser no at vi har sitjande to karar i Kongo. Kva dei har gjort, har eg inga aning om. Men det å eksportere sikkerheitstenester, private alarmselskap osv. ser ut til å bli ein veksande industri, både delvis for tidlegare tilsette i Forsvaret og andre. Men det er klart at det er ei teneste som blir produsert, og sjølvsagt bør den då komme under norsk eksportregelverk. Eg trur det må både lisensierast og rapporterast årleg om det som foregår frå norsk personell si side på dette viset.

Så trur eg vi alle saman er interesserte i å ha ein god balanse mellom det største ønsket vi har, nemleg å vere ein fredsnasjon, og det at vi òg er ein krigsprofitor, på den måten at når omsetjinga av våpen går opp, går ho også opp i Noreg. Men den balansen kan vi, trur eg, få endå betre ved å vere endå meir restriktive på kontrollen – då sjølvsagt gjennom eksportkontrollråd og sluttbrukerklæring.

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF) [15:42:45]: Fra Kristelig Folkepartis side har vi aktivt bidratt til de forbedringer som i senere år er gjort for å sikre størst mulig innsyn i utførelsen av forsvarsmateriell fra Norge. Vi er glad for at det gradvis er blitt bedre regelverk, større åpenhet og bedre rapporteringsrutiner til Stortinget. Men vi kan forbedre regelverket ytterligere, både kontrollsystemene og rapporteringsrutinene. Det vil vi bidra til.

Den samlede verdien av norsk eksport av våpen og annet forsvarsmateriell var i fjor på 4,2 milliarder kr. Det var vel 17 pst. mer enn året før. Denne industrien bidrar derfor til en betydelig verdiskaping. Den bidrar også til utvikling av teknologi som kan ha sivil nytte.

Samtidig viser utviklingen i den internasjonale sikkerhetssituasjonen at det er viktigere enn noen gang å hindre at våpen kommer på avveie eller i feil hender. Det gjelder ikke bare A-materiell, altså våpen og ammunisjon, men også annet militært materiell. Og det gjelder ikke minst kontroll med eksport av såkalte flerbruksvarer. Det er viktig bl.a. for å hindre spredning av masseødeleggelsesvåpen eller destabiliserende våpenleveranser. Her trengs god samordning innenfor rammen av internasjonalt samarbeid.

Det ligger viktige begrensninger i at forsvarsmateriell bare eksporteres til bruk av myndigheter, og i at lisens for slik eksport til NATO-land, nordiske land og andre nærstående land som er godkjent som mottakere, bare gis dersom det kan dokumenteres hvem som er sluttbruker.

Ved vurdering av søknader om eksportlisens er hensynet til den militære sikkerhet viktig. Men det er også viktig at det stilles strenge krav til respekten for menneskerettighetene i det aktuelle landet. Kristelig Folkeparti ønsker å styrke både menneskerettighetene og den internasjonale humanitærrettens stilling i eksportkontrollen. Vi har merket oss at det ikke er åpnet for eksport av A-materiell til Saudi-Arabia, et land som ifølge mennes-

kerettighetsorganisasjoner står for mange og klare brudd på menneskerettighetene.

I Kristelig Folkeparti er vi også sterkt opptatt av å få bedre kontroll med håndvåpen, andre lette våpen og ammunisjon. I mange konfliktområder rammes sivilbefolkningen sterkt av den store spredningen av håndvåpen. Vi mener også det er viktig å arbeide aktivt for å få til bindende folkerettslige bestemmelser om merking og sporing av håndvåpen.

Kristelig Folkeparti har god kontakt med representanter fra det sivile samfunn som jobber for å bedre reguleringen av eksport av forsvarsmateriell, herunder håndvåpen og ammunisjon. Høringsrundene hvor disse organisasjonene reiser spørsmål og kommer med etterspill, er alltid nyttige. Derfor er det beklagelig at meldingen i år kom så sent at det ikke ble tid til høring før sommeren. Kristelig Folkeparti og Venstre har i arbeidet med utenrikskomiteens innstilling foreslått at saken blir utsatt til høsten for å sikre en slik høringsrunde også i år. Det ble det dessverre ikke flertall for, men vi mener det er viktig å sikre slike høringer for framtiden.

Bortsett fra uenighet på dette punkt er det positivt at innstillingen fra utenrikskomiteen viser så bred enighet om de spørsmål som behandles. Det er av stor betydning at utenrikskomiteen har klart å sikre bred oppslutning om retningslinjene når det gjelder eksport av forsvarsmateriell og internasjonalt ikke-spredningsarbeid.

Anne Margrethe Larsen (V) [15:47:19]: Ifølge St.meld. nr. 42 var verdien av norsk våpeneksport på til sammen 4,2 milliarder kr i 2008. Dette utgjør en vekst på 22 pst. i forhold til året før, og det gjør Norge til en betydelig eksportør av våpen, faktisk blant de største i verden pr. innbygger.

Det påligger oss derfor et spesielt ansvar for å forsikre oss om at våpen eller våpenkomponenter produsert i Norge ikke brukes til å begå brudd på menneskerettighetene.

Venstre mener at åpenhet er en viktig nøkkel for et godt kontrollregime. I St.meld. nr 42 viser Regjeringen vilje til økt åpenhet innenfor rammen som norske lover og regler setter. For å bidra til enda større åpenhet er det i årets melding gitt ytterligere detaljer om hvilke varer som er eksportert, om lisenssøknader som ble avslått, samt om utførsel av sivile varer til militære sluttbrukere. Dette er små skritt i riktig retning. Det gis ikke innblikk i det konkrete innholdet i eksport brutt ned på land.

Norske myndigheter krever som kjent sluttbrukerklæring, men ikke fra allierte i NATO. Dette bygger på en mangeårig praksis basert på tillit mellom partene innad i alliansen. Derimot krever en del NATO-land sluttbrukerklæring fra sine allierte.

Kravene til sluttbrukerklæring kan imidlertid variere fra land til land. I praksis viser det seg at forskjellen mellom dem som krever sluttbrukerklæring og dem som krever en annen form for dokumentasjon, ikke nødvendigvis behøver å være så stor.

Jeg mener derfor det hadde vært ønskelig med en større grad av samordning slik at reglene innad i alliansen blir mest mulig like på dette punktet. Dette vil gi en en-

lere, mer oversiktlig og dermed bedre våpeneksportkontroll.

Jeg har også lyst til å peke på at norske eierinteresser, herunder staten, kan gå inn i bedrifter i andre land som kan ha et svakere kontrollregime enn det norske. Dette gjør at slike bedrifter kan eksportere våpen til land som det norske regimet ikke ville ha tillatt. Utenriksdepartementet har nylig erkjent at dette er en utfordring knyttet til det norske kontrollregimet.

Jeg mener at staten bør bruke sitt eierskap for å sikre at salg av våpen og ammunisjon foregår i samsvar med norske regler, uansett i hvilket land produksjonen finner sted.

I 1997 gikk et enstemmig storting inn for at Utenriksdepartementet skal ta hensyn til politiske spørsmål ved tildeling av eksportlisenser. Dette omfatter demokratiske rettigheter og respekt for grunnleggende menneskerettigheter.

Ser man gjennom listen over land som Norge har eksportert ulikt forsvarsmateriell til, utmerker ikke alle seg med verken demokratiske rettigheter eller respekt for grunnleggende menneskerettigheter. Saudi-Arabia er ett eksempel.

Jeg mener derfor at det i vurderingen av søknader om eksportlisens må stilles reelle krav til situasjonen på menneskerettighetsområdet i mottakerland.

Venstre mener at det er positivt at komiteen ble med på en merknad om nettopp det.

Det er en betydelig utfordring for norsk utenrikspolitikk på den ene side å framstå som en stor våpeneksportør og på den annen side å arbeide aktivt for å fremme fred og forsoning i andre land.

Jeg mener at noe av gapet mellom to så ulike hensyn kan fylles ved å vise til en streng norsk eksportkontroll og Norges aktive rolle for å fremme internasjonal humanitærrett. Dette gjelder ikke minst i forbindelse med inngåelse av mine- og klasevåpenkonvensjonene.

Videre kan vi vise til FNs arbeid med en Arms Trade Treaty. Den skal øke kontrollen med omsetningen av alle former for konvensjonelle våpen, herunder også håndvåpen. Det er veldig bra.

Gitt motstand blant ledende våpeneksporterende land som USA, Kina og Russland, kan det nok ta tid før en Arms Trade Treaty blir vedtatt og ratifisert.

I mellomtiden forutsetter jeg at Regjeringen sammen med andre likesinnede land gjør hva den kan for å påvirke disse landene i riktig retning.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [15:52:06]: Jeg vil også gi ros til hele komiteen og til saksordføreren for en viktig innstilling. Det er en styrke for denne type melding at den blir bredt og godt mottatt. Jeg vil også tillate meg å gi ros til mitt embetsverk i Utenriksdepartementet, som har ansvaret for å håndheve det vi mener er blant verdens strengeste regelverk, på en måte jeg mener det står respekt av og som det går an å skrive klokt om i stortingsmeldingen.

Så vil jeg si – selv om jeg ikke er ansvarlig for den industrielle delen av dette – at det er ingen grunn til å skam-

me seg over at vi har en industri som kan levere på et marked der det er sterk konkurranse. Det ble nevnt eksempler fra Kongsberg her. Dette er norsk høyteknologiindustri som er knoppskyting av en lang industriell tradisjon, hvor vi også kan høste fordeler på andre områder. Jeg mener det er mulig å kombinere rollen som eksportør av våpen og det å være en nasjon som ønsker fred, forsoning og framskritt på det humanitære området, for også for oss er freden sikret av at vi har et militært forsvar.

Så vil jeg på vegne av Regjeringen si at vi tar de ulike henstillingene fra komiteen til etterretning. Det er naturlig at vi går inn i dem og vurderer hvordan vi kan følge opp. Bjørn Jacobsen tok opp særlig to spørsmål – dette med en parlamentarisk eksportkontrollfunksjon og det tema vi ofte har vært inne på, nemlig sluttbrukererklæring. Det kommer opp i forskjellige sammenhenger. Vi skal se grundig på det med sikte på at vi både har en sterk kontroll og at vi opprettholder forbindelser til våre allierte, som det høver seg. Men jeg merker meg også at det er land internt i alliansen som har sluttbrukererklæring. Vi skal gå inn i disse spørsmålene.

Så beklager også vi at det ikke var mulig å ha en bred høring på grunn av tidsfaktoren. Men jeg er glad for at Stortinget fant tid til å behandle meldingen nå – og ikke utsatte behandlingen av den. Som det ble sagt i debatten i forrige uke, er vi faktisk allerede i gang med å forberede neste års rapport. Og jeg vil også si, som jeg sa da, at det er utstrakt kontakt mellom Utenriksdepartementet og det sivile samfunn om disse spørsmålene. Det er ikke bare i forbindelse med en høring rundt en melding at vi har det. Nå underslår jeg ikke for komiteen at det å ha en høring med det sivile samfunn, ikke kan erstattes av at vi har mye kontakt i Utenriksdepartementet. Men jeg vil allikevel understreke at vi har det. I forbindelse med prosjektet «Refleks», med debatter om utenrikspolitikk landet over, kan jeg sannelig understreke at jeg har møtt det sivile samfunn ved hver korsvei – der man har stilt både gode og krevende spørsmål rundt vår eksport av våpen.

Så vil jeg si at det har vært en historisk periode å ha ansvaret for dette. Som Marit Nybakk sa: Klasevåpenkonvensjonen, som mange her i Stortinget var med på å drive fram – og en modig formulering i Soria Moria-erklæringen – har vi jobbet med og lyktes med, i den forstand at vi har en konvensjon. Men la meg minne om at det er 96 stater som har signert, så skal det ratifiseres, og så skal det være tilsynskonferanser og et videre arbeid for at intensjonene bak konvensjonen gradvis kan bli en realitet.

Humanitær nedrustning er et felt vi kommer til å prioritere i Utenriksdepartementet i tiden som kommer, og her kommer spørsmålet om masseødeleggelsesvåpnene – håndvåpen – inn, her kommer spørsmål om regulering av handel med konvensjonelle våpen inn, og jeg ser også for meg en ytterligere skjerping av norsk arbeid generelt for internasjonal humanitær rett. Her har vi nå en forståelse med bl.a. Det internasjonale Røde Kors og en del land både i nord og i sør om å sette denne dagsordenen allereide under FNs generalforsamling i New York i september for å følge opp dette arbeidet.

Men, som sagt, jeg takker Stortinget for den interessen

som er. Jeg mener vi kan leve opp til benevnelsen at vi har verdens strengeste eksportkontrollregime. Det bør vi ha. Så får vi se på hvordan vi kan innrette det på en måte som gjør at vi lever opp til den ambisjonen.

Marit Nybakk (A) [15:56:28]: Kort til to punkter – det ene på grunn av representanten Woie Duesunds innlegg. La meg understreke at jeg er helt enig i alt det representanten sa om våpeneksport, kontroll av forsvarsmateriell, åpenhet – alt det faglige hun tok opp. Men hun nevnte også at Kristelig Folkeparti hadde ønsket en utsettelse. Jeg vil vise til det som saksordføreren sa i sitt innlegg, at utenrikskomiteen enstemmig vedtok en framdriftsplan, og vi gav, som vi pleier, saksordførerskapet til Vaksdal – med god erfaring – men dagen før avgivelse kom det opp en situasjon hvor Kristelig Folkeparti ønsket en utsettelse for å få til høringer. Jeg vil gjerne understreke at alle partiene i utenrikskomiteen er veldig opptatt av den kontakten vi har, har hatt og kommer til å ha med det sivile samfunn om disse sakene. For et halvt år siden hadde vi en omfattende høring. I tillegg kom de samme organisasjonene inn under behandlingen av meldingen om utenrikspolitikken, men også i forbindelse med bedrifters samfunnsansvar – vi har fått skriftlige innspill, og veldig mange har jo uformell kontakt med de samme organisasjonene. Så dette mener jeg er ivarettatt, og det kommer en ny melding neste år. Vi legger også forrige innstilling til grunn for denne innstillingen, så jeg tror ikke dette er noe problematisk. Men igjen: Jeg vil også understreke betydningen av at vi har denne kontakten med det sivile samfunn, som er veldig verdifull.

Så vil jeg ta opp noe som Bjørn Jacobsen nevnte, og det gjelder spørsmålet om parlamentarisk kontroll. Vi har hatt merknader i et par-tre av disse innstillingene. Merknadene har variert noe, men dette er til syvende og sist en sak som Presidentskapet i Stortinget må avgjøre. Vi har vel i en tidligere fase diskutert om Utenriksdepartementet, den kommende utenriks- og forsvarskomiteen og Presidentskapet bør se på dette. Jeg er ikke sikker på om den svenske modellen fungerer spesielt bra. Så vidt jeg vet, har eksporten av forsvarsmateriell fra Sverige økt i den perioden hvor man har hatt dette kontrollrådet i Riksdagen. Det er vel slik at veldig mange parlamentarikere har vanskeligheter med å si nei hvis det er industri i deres eget fylke det er snakk om. Men det kan sikkert gjøres på en bedre måte – en eller annen form for parlamentarisk kontroll eller økt parlamentarisk medvirkning. Men det får vi se på i neste periode.

Øyvind Vaksdal (FrP) [15:59:43]: Jeg har bare noen korte kommentarer.

Representanten Jacobsen kritiserte framdriften i behandlingen av denne saken, til tross for at hans parti stod bak da komiteen vedtok framdriftsplanen, og også står bak den enstemmige innstillingen vi i dag behandler. Så jeg synes det var en smule rart at man skulle få kritikk fra det holdet, all den tid man står bak innstillingen og prosedyrene.

Også representanten Woie Duesund fra Kristelig Folkeparti var kritisk til framdriften, og sa at hun heller kunne tenkt seg å skyve på saken til høstsesjonen. Til tross for dette foreligger det verken i innstillingen eller i salen i dag noe forslag om utsettelse. Burde ikke disse partier, som har en protokolltilførsel i innstillingen, fremmet et forslag om utsettelse, dersom man egentlig hadde ment noe med dette?

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6. (Votering, se side 3891)

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Stortinget skal da votere i de sakene som er blitt behandlet på dagens møte.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram 22 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–4, fra Per-Willy Amundsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
 - forslag nr. 5, fra Per-Willy Amundsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti
 - forslag nr. 6, fra Per-Willy Amundsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre
 - forslagene nr. 7, 8 og 13, fra Per-Willy Amundsen på vegne av Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre
 - forslagene nr. 9–11, fra Per-Willy Amundsen på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
 - forslag nr. 12, fra Bent Høie på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
 - forslagene nr. 14–20, fra Per-Willy Amundsen på vegne av Fremskrittspartiet
 - forslag nr. 21, fra Bent Høie på vegne av Høyre og Venstre
 - forslag nr. 22, fra Vera Lysklætt på vegne av Venstre
- Presidenten gjør oppmerksom på at forslag nr. 13 ved en feil har blitt plassert under forslag fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre i innstillingen.

Per-Willy Amundsen har bedt om ordet.

Per-Willy Amundsen (FrP) [16:09:25]: Fremskrittspartiet trekker forslag nr. 15, fordi det, slik det fremstår i innstillingen, inneholder en referansefeil.

Presidenten: Det er registrert.

Det voteres over forslag nr. 22, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen nedsette et utvalg for å gjennomgå dagens grunnrentebeskatning (naturressursskatt) i forbindelse med komplementeringen av nytt inntektssystem i 2011.»

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 95 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.09.56)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 21, fra Høyre og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i statsbudsjettet for 2010 legge fram forslag om å øke den symmetriske inntekstutjevningen til 55 pst.»

Votering:

Forslaget fra Høyre og Venstre ble med 84 mot 18 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.10.11)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 14 og 16–20, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige forslag for å gjennomføre en gradvis reduksjon av innslagspunktet for ressurskrevende tjenester ned mot 400 000 kroner.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen avvikle dagens rammefinansieringssystem og erstatte dette med et nytt system for direkte statlig stykkprisfinansiering av grunnleggende velferdstjenester som helse, omsorg, grunnskole, videregående utdanning samt sosiale tjenester.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag for å avvikle kommunal eiendomsskatt.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å fremme forslag til lov som gir de pleietrengende lovfestet rett til få dekket grunnleggende behov – uavhengig av hvor i landet de bor – innen 1. januar 2010.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om at det, med hjemmel i ny lov, utarbeides en ny kvalitetsforskrift hvor grunnleggende behov blir klart og tydelig definert.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2010, fremme forslag om å øke tilskuddet og rammen til bygging av nye sykehjemsplasser, slik at det blir mulig å bygge minst 2 500 sykehjemsplasser i 2010.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 78 mot 24 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.10.34)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 12, fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sikre nødvendig lokal

sammenheng mellom finansieringsgrunnlaget, næringsutviklingen og tjenesteproduksjonen i kommunesektoren. I statsbudsjettet for 2010 må derfor skatteinntektene som andel av samlede inntekter ligge på om lag 50 pst., og Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til kommunalt skattøre som ivaretar denne målsettingen.»

Votering:

Forslaget fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 77 mot 25 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.10.54)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 9–11, fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget godkjenner ikke overføring av øvrige riksveier og riksveiferjer til fylkeskommunene og til Oslo kommune. Stortinget ber Regjeringen gjennomføre nødvendige tiltak for å reversere gjennomførte tiltak og stoppe planlagte tiltak knyttet til forvaltningsreformen innenfor samferdselssektoren.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen iverksette en informasjonskampanje overfor kommunene som forteller om mulighetene knyttet til utfordringsrett.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med tilskuddsordning for bygging av omsorgsboliger, legge til rette for nødvendig teknologisk infrastruktur til å kunne ta i bruk teknologiske løsninger i fremtiden.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 65 mot 37 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.11.13)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 7, 8 og 13, fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i samarbeid med KS utarbeide et forslag til en flerårig plan for kommuneøkonomien, der økonomi og tjenestetilbudet til innbyggerne blir mer forutsigbart.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i statsbudsjettet for 2010 foreslå justering av småkommunetilskuddet til også å gjelde kommuner over 3 200 innbyggere som ikke har fast vegforbindelse til nabokommuner.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen se på situasjonen til kommuner uten fastlandsforbindelse når nye kostnadsnøkler for utgiftsutjevning blir lagt frem for 2011. Dagens inntektssystem fanger ikke opp at en hel kommu-

ne ikke er landfast, mens det at deler av en kommune ikke er landfast blir ivaretatt gjennom de 3 reiseavstandskriteriene.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 65 mot 37 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 16.11.37)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 6, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i statsbudsjettet for 2010 legge fram forslag om å gjeninnføre ordningen med kommunal selskapsskatt og legge til grunn et selskapsskattøre på 4,25 pst.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre ble med 59 mot 43 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 16.11.58)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 5, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge til grunn oppdaterte befolkningstall for beregningen av innbyggertilskudd og utgiftsutjevning for fylkeskommunene.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 59 mot 43 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 16.12.17)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1–4, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag som innebærer likebehandling av kommunene i tiltaks-sonen.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i arbeidet med utgiftsutjevningen utrede og etablere en faktor som ivaretar vekstkommunenes spesielle situasjon.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen uten opphold foreslå de nødvendige lovendringene som skal til for å innføre en rett til brukerstyrt personlig assistanse for mennesker med omfattende bistandsbehov.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en gjennomgang av dagens lovverk og oppgaver for tjenester rettet mot barn og unge med behov for pedagogisk-psykologiske tjenester, psykiatri og barnevern, og peke på aktuelle lovendringer og forslag til tiltak for en mer sammenhengende behandlingsskjede for denne målgruppen.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 53 mot 49 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.12.40)

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget gir Kommunal- og regionaldepartementet fullmakt til å fordele etter skjønn 2 091 mill. kroner for 2010. Beløpet foreslås bevilget over kap. 571 Rammetilskudd til kommunene og kap. 572 Rammetilskudd til fylkeskommunene.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstilt:

I

I statsbudsjettet for 2009 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
		<i>Utgifter</i>	
500		Kommunal- og regionaldepartementet	
	1	Driftsutgifter, økes med	1 000 000
		fra kr 141 500 000 til kr 142 500 000	
2427		Kommunalbanken AS	
	96	(NY) Aksjekjøp, bevilges med	531 900 000

II

Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepartementet kan overskride bevilgningen over kap. 2527 Kommunalbanken AS, post 96 Aksjekjøp, som følge av endringer i rentekomponenten i vederlaget og tidspunkt for overtakelse.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten er det satt fram 16 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–3, fra Per-Willy Amundsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslagene nr. 4–10, fra Per-Willy Amundsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre
- forslagene nr. 11–15, fra Per-Willy Amundsen på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslag nr. 16, fra Odd Einar Dørum på vegne av Venstre

Under debatten er forslag nr. 4, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre, og forslag nr. 16, fra Venstre, omgjort til oversendelsesforslag, og vil bli endret i tråd med dette.

Forslag nr. 4, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre, lyder da i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen å komme tilbake på en egnet måte med en sak om en samlet og mer effektiv utsendelsespolitikk.»

Forslag nr. 16, fra Venstre, lyder da i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen å opprette en egen nasjonal identitets- og dokumentasjonsenhet som skal avgjøre identiteten til de asylsøkerne som kommer uten identitetspapirer.»

Presidenten foreslår at disse forslagene oversendes Regjeringen uten realitetsvurdering. – Det anses vedtatt.

Det voteses så over forslagene nr. 11–15, fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere hvordan returavtaler og mottak av egne borgere som ikke oppfyller vilkårene for opphold i Norge, kan inngå som elementer i avtaler som inngås med land som skal motta norsk bistand. Kvalifiseringsprogrammer bør også vurderes i denne sammenheng.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere om Arbeids- og inkluderingsdepartementet skal få råderett over deler av bistandsporteføljen til arbeidet med å få på plass et system for retur, og at bistandsmidler kan brukes for å stimulere til returavtaler.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere innføring av et

kvalifiseringsprogram for asylsøkere som samarbeider om retur. Det er en forutsetning at den avsluttende delen av kvalifiseringen gjennomføres i søkerens hjemland.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere muligheten for å stramme inn kravet i utlendingsloven om at asylsøkere skal bidra til å avklare egen identitet for å redusere antallet som bruker manglende papirer til å trenere saksbehandlingen.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om ikke å igangsette det varslede arbeidet med å utarbeide et forslag til forskriftsbestemmelser som gir de såkalte MUF-erne (Midlertidig opphold Uten rett til Familiegjennforning), som fikk opphold i 2005 og 2006 og senere ikke har fått tillatelsen fornyet, en ny mulighet til å søke om en tillatelse som vil gi dem grunnlag for en varig oppholdstillatelse i Norge.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 66 mot 36 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.14.36)

Presidenten: Det voteses over forslagene nr. 5–10, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at Torshovprosjektet videreføres som ett prosjekt der UDI og Politiets utlendingsenhet er samlokalisert og arbeider sammen for en rask behandling og utsendelse av asylsøkere med åpenbart grunnløse asylsøknader.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om raskt å utrede muligheten for å forvare asylsøkere som begår gjentatte kriminelle handlinger inntil asylsøknaden er ferdigbehandlet.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere om gjentatte kriminelle handlinger begått av en asylsøker som har søknaden til behandling, skal kunne få betydning for utfallet av saken.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen innføre et meldepliktsystem for personer som søker om asyl og som ikke bor på mottak, og personer som har fått avslag og som venter på utsendelse. Gjentatte brudd på meldeplikten vil kunne føre til forvaring.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen innføre en ordning der turister fra land med stor sannsynlighet for å «hoppe av», må melde seg ved den norske ambassaden ved hjemkomst. Dersom vedkommende ikke melder seg ved hjemkomst, vil garantien for herboende bli utløst.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gjennom instruks til UDI endre direktoratets praksis når det gjelder politis-

ke anførsler og tilknytning til Taliban slik at det ikke lenger skal tale til søkers fordel at vedkommende har hatt en profilert, innflytelsesrik stilling og eventuelt vært ansatt i administrasjonen under Taliban-regimet. Den samme endringen må skje når det gjelder ledere og kommandanter på provins- eller sentralt nivå og/eller de som har begått alvorlige overgrep.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre ble med 60 mot 42 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 16.14.57)

Presidenten: Det voterer over forslagene nr. 1–3, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen intensivere arbeidet med «uroaksjonene» der Politiets utlendingsenhet, Mattilsynet, skatteetaten og andre relevante etater gjennomfører koordinerte aksjoner for å avsløre ulovlig opphold, arbeidsforhold mv.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gjennomgå prosedyrene for hvordan straffbare forhold som fremkommer gjennom saksbehandlingen og asylintervju i UDI og UNE, blir viderefremmet og fulgt opp overfor statsadvokaten. Systemet må sikre at personer blir straffeforfulgt for sine ugjerninger.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i løpet av 2009 komme tilbake med forslag til nødvendige lovendringer for å etablere en instruksjonsmyndighet for Regjeringen overfor UNE i prinsippsspørsmål tilsvarende ordningen som eksisterer overfor UDI.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 53 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.15.17)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:84 (2008–2009) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Bent Høie, Erna Solberg og Kari Lise Holmberg om tiltak for redusert tilstrømning og økt utsendelse av grunnløse asylsøkere – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten er det satt fram 43 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–31, fra Åse Michaelsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslagene nr. 32–35, fra Åse Michaelsen på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslag nr. 36, fra Åse Michaelsen på vegne av Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslagene nr. 37 og 38, fra Ine Marie Eriksen Søreide på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslag nr. 39, fra Åse Michaelsen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 40 og 41, fra Dagrun Eriksen på vegne av Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslagene nr. 42 og 43, fra Odd Einar Dørum på vegne av Venstre

Under debatten er forslag nr. 25, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, omgjort til et oversendelsesforslag, og vil bli endret i tråd med dette. Forslaget lyder da i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen å komme tilbake til Stortinget med sak om tillegg i aksjeloven for å styrke rettsvernet for gründere i oppstartsselskap.»

Presidenten foreslår at dette forslaget oversendes Regjeringen uten realitetsvotering. – Det anses vedtatt.

Det voterer over forslagene nr. 42 og 43, fra Venstre.

Forslag nr. 42 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen øke Fondet for forskning og nyskaping til 100 mrd. kroner, som en gradvis opptrapping til en fondsbeholdning på 150 mrd. kroner i 2010.»

Forslag nr. 43 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å etablere en opptrappingsplan for investeringer i forskningsinfrastruktur, i tråd med anbefalingene fra Norges forskningsråd. Opptrappingsplanen skal finansieres med avkastning av fondskapitalen i Fondet for forskning og nyskaping, og forutsetter en økning i fondskapitalen til minst 150 mrd. kroner i 2010.»

Votering:

Forslagene fra Venstre ble med 96 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.17.06)

Presidenten: Det voterer over forslagene nr. 40 og 41, fra Kristelig Folkeparti og Venstre.

Forslag nr. 40 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen slå fast at norsk forskningsinnsats skal økes til 3 prosent av BNP innen 2013.»

Forslag nr. 41 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen stadfeste 50/50-prinsip-

pet for fordeling av tid mellom forskning og undervisning/veiledning for vitenskapelig ansatte, som en del av innsatsen for å styrke forskningsbasert undervisning.»

Votering:

Forslagene fra Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 89 mot 13 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 16.17.24)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 39, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen lage en opptrappingsplan slik at den offentlige forskningsandelen når 1,4 prosent av BNP innen 2015.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 78 mot 24 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 16.17.41)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 37 og 38, fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Forslag nr. 37 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en opptrappingsplan for det nasjonale stipendprogrammet for kunstnerisk utviklingsarbeid. Planen skal ta sikte på å dekke hele spekteret av kunstneriske uttrykk og alle høyere utdanningsinstitusjoner som tilbyr kunstutdanning.»

Forslag nr. 38 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen opprette et program for kunstnerisk utviklingsarbeid for å styrke universitetenes og høyskolenes strategiske arbeid innen dette feltet. Programmet etableres for fem år.»

Votering:

Forslagene fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 77 mot 25 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 16.18.03)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 36, fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme med en strategiplan på hvordan Norges muligheter til å påvirke beslutninger vedrørende bruken av EU-midler innen FoU kan økes, med det målet å kanalisere midler til å nå Norges definerte nasjonale målsettinger.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 63 mot 39 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 16.18.24)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 32 og 35, fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Forslag nr. 32 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen lage en opptrappingsplan som bidrar til at den totale norske forskningsinnsatsen, inkludert både offentlige og private kilder, når 3 prosent av BNP innen 2015.»

Forslag nr. 35 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen opprette et eget fond for vitenskapelig utstyr på 10 mrd. kroner. Avkastningen av fondskapitalen øremerkes investeringer i forskningsinfrastruktur.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 66 mot 35 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 16.18.44)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 33 og 34, fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Forslag nr. 33 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen trappe opp antall fullfinansierte stipendiatstillinger med minst 400 i året fram mot 2013. 30 prosent av disse stillingene skal være frie stipendiatstillinger som fordeles via Norges forskningsråd.»

Forslag nr. 34 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen trappe opp antall fullfinansierte post doc.-stillinger med minst 300 i året fram mot 2013. 50 prosent av disse skal være frie post doc.-stillinger som fordeles via Norges forskningsråd.»

Venstre har varslet at de ønsker å støtte forslagene.

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 59 mot 42 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 16.19.10)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1–31, med unntak av forslag nr. 25, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til ulike insentivordninger for å øke den totale FoU-andelen, med fokus på samarbeid mellom academia og det private næringsliv, for å bidra til internasjonalisering og innovasjon/nytenkning.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere om det bør innføres offentlige virkemidler som støtter opp om fase tre (store kliniske studier) i legemiddelforskning.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gjennomgå personopplysningsloven med tanke på forskning på barn og unge og vurdere om personopplysningsloven sikrer barns

rettigheter i tilstrekkelig grad med hensyn til forskning og oppbevaring av personsensitive opplysninger.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om nødvendige endringer i skatteloven, slik at forskningsinstitutter som mottar basisbevilgning fra staten, fritas for skatteplikt.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen innlemme de forskningsinstituttene som er kvalifisert, men som i dag ikke er med i det nye basisfinansieringssystemet, i dette systemet.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen etablere en ordning administrert av Norges forskningsråd, der forskningsinstituttene kan søke om midler til forskerskoler for en periode på minst fem år. Når slike midler er tildelt, vil instituttene selv ha ansvar for å fordele stipendier til den enkelte doktorgradsstipendiat.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen snarest utrede etableringen av et styrings- og planleggingsdokument for forskningssektoren etter modell av Nasjonal transportplan.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem for Stortinget en opptrappingsplan for finansiering av norsk forskning, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2010. Planen skal ta utgangspunkt i målene for norsk forskning som er fastsatt i St.meld. nr. 30 (2008–2009), og gjelde for budsjettårene 2010–2013. Det skal legges til grunn at den statlige forskningsinnsatsen skal utgjøre minst 1 prosent av BNP innen 2013.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om forsøk med langsiktig budsjettering innenfor viktige forskningsområder.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at avkastningen fra Fondet for forskning og nyskaping brukes til langsiktig strategisk og sektorovergripende forskning. Avkastningen skal ikke kunne brukes til å dekke regulære driftsutgifter som normalt dekkes gjennom ordinære budsjettbevilgninger.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge fram en opptrappingsplan for kapitalbasen i Fondet for forskning og nyskaping, slik at avkastningen kan brukes som et bidrag til å nå et mål om at forskningsinnsatsen fra offentlige kilder skal være minst 1 prosent av BNP innen 2013.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen snarest mulig legge fram for Stortinget en forpliktende opptrappingsplan for forskerrekuttering. Antall stillinger i opptrappingsplanen skal være i tråd med beregninger knyttet til at den statlige forskningsinnsatsen skal utgjøre minst 1 prosent av BNP innen 2013.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge fram en egen sak om rekrutteringsstrategi for vitenskapelige stillinger ved universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide en plan for hvordan man kan sikre at en større andel av doktorgradsstudentene gjennomfører et lengre forskningsopphold ved en utenlandsk institusjon i løpet av sine doktorgradsstudier.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide en forpliktende og forutsigbar rekrutteringsstrategi for universiteter og høyskoler. Strategien må sikre tilstrekkelig relevant forskningskompetanse til å møte prioriteringene i forskningsmeldingene «Klima for forskning» og «Vilje til forskning», samt sikre en smidig håndtering av det forestående generasjonsskiftet ved universiteter og høyskoler. Strategien må legge særlig vekt på økt bruk av post doc.-stillinger for å sikre en god overgang mellom avlagt doktorgrad og fast ansettelse.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at alle universiteter og høyskoler har en karriereveiledningstjeneste.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen innføre en prøveordning med innstegsstillinger i perioden 2009–2012.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i statsbudsjettet for 2010 fremlegge en beregning av kostnadene ved fullfinansiering av stipendiatstillinger som er tildelt før 2009, samt fremlegge en plan for inndekning av dette etterslepet.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide en kostnadsberegning av etterslepet på utstyr og en plan for hvordan man vil få utstyrsinvesteringene opp på et tilfredsstillende nivå.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremlegge forpliktende planer for hvordan internasjonaliseringsarbeidet kan styrkes for forsknings- og utdanningsinstitusjoner i hele landet, samt hvordan bedrifters evner til å kvalifisere seg bedre i forhold til internasjonale aktiviteter (EU-programmer) kan styrkes.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide insentiver som muliggjør økning av antall teknologioverføringsavtaler, samt en plan for hvordan klyngetenkning og nettverksbygging kan utløse ekstra midler til FoU.»

Forslag nr. 22 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen analysere sammenhengene mellom samfunnsøkonomisk og bedriftsøkonomisk lønnsomhet av forskning og foreslå tiltak som kan bidra til at næringslivets forskningsinnsats øker.»

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere å la bedriftene utgiftsføre forskningsinnsats i stedet for å aktivere kostnadene, og om det er mulig eller hensiktsmessig med tiltak spesielt rettet mot oppstartsbedrifter og gründere.»

Forslag nr. 24 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gjennomgå ordningene for tildeling av forskningsmidler, med tanke på å fjerne byråkratiske hindringer og øke fleksibiliteten i søknadsprosessene. Det er også viktig å øke forutsigbarheten i blant annet SkatteFUNN-ordningen.»

Forslag nr. 26 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen øke grensen for egenutført FoU i bedrift fra 5,5 mill. kroner til 8 mill. kroner.»

Forslag nr. 27 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen snarest mulig legge fram for Stortinget en forpliktende opptrappingsplan for basisbevilgninger til universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter i tråd med sektorens behov.»

Forslag nr. 28 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for skattemessig likebehandling ved opprettelse av gaveprofessorater ved institusjoner innenfor høyere utdanning, under forutsetning av at vedkommende institusjon er akkreditert av NOKUT (Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen).»

Forslag nr. 29 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen senke den nedre beløpsgrensen for private gaver til forskning som utløser offentlig gaveforsterkning, og heve den totale beløpsrammen som avsettes til dette.»

Forslag nr. 30 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede en ordning for utdannings- og kunnskapsstøtte etter modell av ordningen for gaveforsterkning, der bedrifters finansiering av professorater eller stipendiater utløser støtte fra samfunnet på 25 pst. av støttebeløpet.»

Forslag nr. 31 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen inngå nasjonale avtaler om abonnement på sentrale fagtidsskrifter. Ved inngåelse av slike avtaler skal det vurderes om disse også skal omfatte enkelte av de land som er hovedmottakere av norsk bistand.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 53 mot 49 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.19.37)

Komiteen hadde innstilt:

I

Stortinget ber Regjeringen på egnet måte komme tilba-

ke til Stortinget om hvordan man i størst mulig grad kan sikre studentaktiv forskning.

II

Stortinget ber Regjeringen gjennomgå forskningsetiske regler for master- og doktorgradsprogrammer når det gjelder forskning på barn og unge innenfor skjæringspunktet helse- og sosialforskning, og komme tilbake til Stortinget med dette på egnet måte.

III

St.meld. nr. 30 (2008–2009) – Klima for forskning – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:76 (2008–2009) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Odd Einar Dørum, Leif Helge Kongshaug og Trine Skei Grande om grunnleggende prinsipper for å sikre en offensiv forskningspolitikk – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 6

Komiteen hadde innstilt:

St.meld. nr. 42 (2008–2009) – Eksport av forsvarsmateriell fra Norge i 2008, eksportkontroll og internasjonalt ikke-spredningssamarbeid – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Sak nr. 7 [16:20:41]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.